

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

วิทยานิพนธ์
ของ
ณัฏฐ์ชญา หอมจืด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กุมภาพันธ์ 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

วิทยานิพนธ์
ของ
ณัฐชญา หอมจืด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กุมภาพันธ์ 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

CREATIVE THINKING DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN BY
ORGANIZING CREATIVE ART ACTIVITIES BASED ON WILLIAMS

BY
NATCHAYA HOMJUD

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Curriculum and Instruction
at Sakon Nakhon Rajabhat University

February 2020

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ณัฐชญา หอมจัด

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย) (ดร.พจมาน ชำนาญกิจ) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ดร.อุษา ปราบหงษ์) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ดร.จิระพร ราชสิงห์) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

.....
(ดร.อุษา ปราบหงษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพ็ชรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 19 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา
 อย่างดียิ่งจาก ดร.พจมาน ชำนาญกิจ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณา
 ให้คำปรึกษา แนะนำ เอาใจใส่ในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ
 เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
 ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง วงศ์คำ ประธานสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร นางสิริรัตน์ แพงดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
 บ้านนาราชควายน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
 และ นางศิริพร แสนสุพรรณ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตาลปากน้ำ สำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
 ให้คำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ทุกท่าน
 ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิทยาการความรู้ ทักษะ และให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นางสาวรงค์ เอกตระกูล ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตคริสเตียนนนทบุรี
 ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจน
 คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และนักเรียนโรงเรียนสาธิตคริสเตียนนนทบุรี ทุกท่าน
 ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รุ่นที่ 12
 ที่เป็นกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน และขอขอบคุณ คุณศิวาภรณ์ เก่งสุวรรณ เจ้าหน้าที่
 ประจำสาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน ที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษา คุณค่า
 จากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ทุกท่านที่กรุณา
 ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิทยาการต่าง ๆ ให้การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ
 ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
ผู้วิจัย	ณัฐรัชญา หอมจืด
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.พจมาน ชำนาญกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์
ปริญญา	ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 2) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ชนิดกลุ่มไม่อิสระกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่า ก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.89)

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แนวคิดของ Williams

TITLE	Creative Thinking Development of Preschool Children by Organizing Creative Art Activities Based on Williams
AUTHOR	Natchaya Homjud
ADVISORS	Dr. Potchaman Chamnankit Asst. Prof. Dr. Vijitra Vonganusith
DEGREE	M.Ed. (Curriculum and Instruction)
INSTITUTION	Sakhon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2020

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare the creative thinking of preschool children before and after learning through the creative art activities based on Williams' concept, and 2) determine preschool children's satisfaction toward the creative art activity organization. The samples, selected through a cluster random sampling, were 20 students in kindergarten level 3 in the Global English School in Nonthaburi Province under the Office of the Private Education Commission, in the second semester of the academic year of 2018. The research instruments included: 1) lesson plans, 2) a creative thinking test, and 3) a set of satisfactory questionnaires. The statistics for data collection were mean, percentage, standard deviation and Dependent Samples t-test.

The findings were as follows:

1. The preschool children's creative thinking after the intervention was higher than that of before the intervention at the .01 level of statistical significance.
2. The preschool children's satisfaction toward the creative art activity organization as a whole was at a high level with mean scores (\bar{X}) of 2.53, S.D. = 0.89.

Keywords: Creative Thinking, Creative Art Activities, Williams' Concept

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560	12
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	12
วิสัยทัศน์	13
หลักการ	13
สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560	
สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี	14
จุดมุ่งหมาย	14
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	14
การจัดเวลาเรียน	15
สาระการเรียนรู้	16
การจัดประสบการณ์	25
การประเมินพัฒนาการ	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความคิดสร้างสรรค์	30
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	30
ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์	32
ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	35
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	38
กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์	40
พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์	41
แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	43
บทบาทของครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	50
การวัดความคิดสร้างสรรค์	52
การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams	59
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	59
การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Williams	71
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	75
ความหมายของความพึงพอใจ	75
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	76
องค์ประกอบของความพึงพอใจ	80
แบบวัดความพึงพอใจ	81
การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
งานวิจัยในประเทศ	84
งานวิจัยต่างประเทศ	88

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 91
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 91
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 92
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 101
	การวิเคราะห์ข้อมูล 103
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 103
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 105
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 105
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 106
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 115
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 115
	สมมติฐานของการวิจัย 115
	วิธีดำเนินการวิจัย 116
	การวิเคราะห์ข้อมูล 117
	สรุปผล 117
	อภิปรายผล 118
	ข้อเสนอแนะ 121
	บรรณานุกรม 123

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์	133
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	233
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	241
ภาคผนวก จ ตัวอย่างสื่อการเรียนรู้/ใบงาน	247
ภาคผนวก ฉ ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams	255
ประวัติย่อของผู้วิจัย	261

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กำหนดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	94
2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design	102
3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรม	106
4 ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams	107
5 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams	235
6 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ของความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน	239
7 คะแนนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลัง จัดกิจกรรม ด้านความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 20 คน	243
8 คะแนนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลัง จัดกิจกรรม ด้านความคิดริเริ่ม จำนวน 20 คน	244
9 คะแนนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลัง จัดกิจกรรม ด้านความคิดละเอียดลออ จำนวน 20 คน	245
10 ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	246

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	7
2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์	58
3 การวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนด	98
4 การต่อเติมให้สมบูรณ์	98
5 การใช้เส้น เป็นการต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนาน	98
6 นักเรียนทำกิจกรรมเล่นกับสีน้ำระบายสีผลไม้ตามความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน	109
7 การสะท้อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว จากกิจกรรมการวาดภาพ	109
8 นักเรียนทำกิจกรรมรอยเกลือสีรูปผลไม้ตามความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน	111
9 การสะท้อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม จากกิจกรรมการวาดภาพ	111
10 นักเรียนทำกิจกรรมปะติดเมล็ดข้าวเปลือก ข้าวสาร ตามความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน	112
11 การสะท้อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ จากกิจกรรมการวาดภาพ	113
12 นักเรียนปะติดผงดินสอ	257
13 นักเรียนปะติดเมล็ดข้าวเปลือกผลไม้	257
14 นักเรียนโรยผงดินสออย่างคล่องแคล่ว	258
15 นักเรียนระบายสีน้ำผลไม้ตามจินตนาการของตนเอง	258
16 นักเรียนโรยผงเกลือสีผลไม้ตามจินตนาการของตนเอง	259
17 นักเรียนทดสอบจากกิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction)	259

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมบริโภคนิยมอย่างรวดเร็ว ปัญหาทางการศึกษาที่สถาบันทางการศึกษาไม่สามารถผลิตคนให้เป็นคนที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา เป็นต้น เชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ สามารถแก้ไขได้ด้วยการนำการศึกษามาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่หรือหาวิธีการที่ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ประเทศไทยรอดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ (สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์, 2545, หน้า 47) ดังนั้นประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้พัฒนาคุณภาพและศักยภาพอย่างสมบูรณ์ในทุกด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 13) ความคิดเป็นทักษะที่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน เนื่องจากลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าวต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดและทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถคิดแก้ปัญหาได้ (อารี พันธมณี, 2544, หน้า 16) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยการสอน การฝึกฝน และการปฏิบัติที่ถูกต้อง หากเด็กได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้มากเท่าใดยิ่งจะเป็นผลดีเท่านั้นเพราะสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ซึ่งกระบวนการพัฒนาในตอนนี้จะเป็นส่วนที่ถาวร และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาในเวลาต่อมา แต่ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัย หรือไม่มีโอกาสฝึกฝน

และขาดโอกาสที่จะแสดงออกความสามารถด้านนี้ ไม่พัฒนาหรืออาจจะหยุดชะงักได้เช่นกัน จากสภาพและปัญหาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแล้วว่าเด็กปฐมวัยยังขาดโอกาสในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอวิธีการในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัด ในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชีตเขียน วาดรูป เล่นสมมติ การทำกิจกรรมศิลปะ เป็นต้น การจัดผ่านกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี (เล่นตามมุม) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นพบและได้ทดลองกับสื่ออุปกรณ์ ทางศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาการคิดรวบยอดจากการสังเกตและประเมิน ภาพ การจัดกิจกรรมศิลปะด้วยตนเอง โดยให้เด็กได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวางจากอุปกรณ์ ที่หลากหลาย ให้โอกาสแก่เด็กในการทำงานตามความพอใจ และเป็นอิสระ ครูต้องเป็นผู้กระตุ้นจินตนาการของเด็กพร้อมกับสนับสนุนให้เด็กแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยหลีกเลี่ยงให้เด็กลอกเลียนหรือวาดระบายสีจากสมุดเพราะเท่ากับเป็นการกักความคิด ของเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547, หน้า 189) และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการทางสังคม ของเด็กปฐมวัย มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีสื่ออุปกรณ์ให้เด็กได้มีทางเลือกหลากหลาย และไม่จำกัดความคิดจินตนาการของเด็ก จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นพบ และได้ทดลองกับสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้เกิดพัฒนาการทางความคิด สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นเด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็น รู้สึก ค้นคว้า ทดลอง และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนให้แก่ผู้อื่นและโลก ที่อยู่รอบตัวเขาเข้าใจได้ นอกจากนั้นเขายังได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถในการคิด และการจินตนาการสังเกต และเพิ่มพูนการรับรู้ที่มีต่อตนเอง และผู้อื่น และพัฒนาความเชื่อมั่น เกี่ยวกับตนเองในการเลือกใช้วัสดุต่าง ๆ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 107)

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของ Williams ซึ่ง ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545, หน้า 49) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า Williams Cube CAL Model ขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกในด้านวิถีของความคิดสร้างสรรค์โดย Williams

ในการทำวิจัยครั้งนี้มีแรงบันดาลใจจากนักเรียนระดับชั้นอนุบาลห้อง 3C เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนมากกว่าลงมือปฏิบัติ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าในช่วงเวลาเรียนวิชาภาษาไทยจึงหาสิ่งแปลกใหม่มาเพื่อให้เด็กเกิดการกระตุ้นอยากที่จะเรียนในวิชาภาษาเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย และได้ลงมือกระทำมากกว่าการขีด เขียน และฟังอย่างเดียว เมื่อถึงเวลาเรียนช่วงที่ 1-2 นักเรียนอาจจะยังไม่คุ้นเคย เมื่อผ่านไปสักครึ่งหนึ่งนักเรียนจะสอบถามหากิจกรรมที่ครูได้ร่วมกันทำกับนักเรียนอยู่เสมอว่าวันนี้จะมีกิจกรรมเหล่านั้นหรือไม่ ยิ่งนักเรียนชาวต่างชาติ จะเกิดความสนุกสนานแปลกใหม่เพราะเขาไม่เคยเห็นและไม่เคยลงมือกระทำเช่นนี้มา เมื่อได้ลงมือปฏิบัติในทุก ๆ ช่วง จึงทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่แปลกใหม่ในผลงานและเกิดทักษะในการคิดหาคำตอบว่า สิ่งของตนเองลงมือทำนั้นมีความแปลกใหม่ สวยงาม มากพอที่จะให้ครู ให้เพื่อน หรือตนเองชื่นชมได้หรือยัง เมื่อมีการชื่นชมผลงานของตนเอง จึงทำให้นักเรียนอยากที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรมนี้มาเรื่อย ๆ เพื่อที่จะได้ฝึกฝนและพัฒนาฝีมือของตัวเองอยู่เสมอ

ดังนั้น จากสภาพปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการคิดนอกกรอบได้อย่างรวดเร็ว และเพื่อให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็กได้ดี เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยกำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไร

2. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

2. ศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams อยู่ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยคาดว่าจะมีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้พัฒนากิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยได้
2. เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ในเนื้อหาอื่น หรือระดับชั้นอื่น ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา อายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา อายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้เด็กปฐมวัยห้องอนุบาล 3C จำนวน 20 คน เป็นเด็กนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกันมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่ใกล้เคียงกัน และผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมรวมทั้งพัฒนาการของเด็กได้อย่างละเอียดครบถ้วน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2.2.2 ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้นำมาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยนำมาออกแบบในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

3.1 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ผักตมีประโยชน์

3.2 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ดอกไม้งามตา

3.3 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ข้าวมหัศจรรย์

3.4 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สีสันสวยสดใส

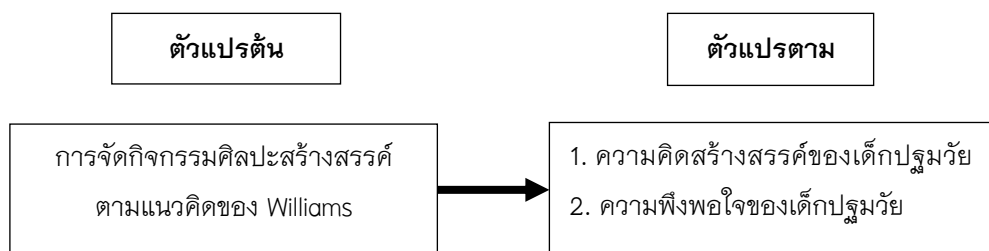
3.5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ผลไม้ที่น่ากิน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 60 นาที รวมทั้งหมด 40 ชั่วโมง โดยทดลอง ในช่วงเวลาของกิจกรรมสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในความคิด คล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ซึ่งทำให้เกิดความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดเดิมเป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยมีสิ่งเร้ามาเป็นตัวกระตุ้น โดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่มาดัดแปลงแก้ไข และนำไปแก้ปัญหาได้ ความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้นำมาประกอบการทำในครั้งนี้มีความคิด 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ความคิดคล่องแคล่ว คือ ความสามารถในการคิดอย่างรวดเร็ว ตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้จำนวนมาก รวดเร็ว และถูกต้องในเวลาที่กำหนด วัดได้ จากจำนวน ภาพในเวลาจำกัด

1.2 ความคิดริเริ่ม คือ ความสามารถในการคิดหาสิ่งแปลกใหม่แตกต่าง จากผู้อื่น มีคุณค่า วัดได้จากการวาดภาพซ้ำกันน้อยที่สุด

1.3 ความคิดละเอียดลออ คือ ความสามารถในการคิดถึงรายละเอียด เป็นขั้นตอน ขยายความคิดหลักให้ได้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น วัดได้จากการนับรายละเอียด แต่ละส่วนที่ต่อเติมตามที่กำหนดให้ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง การปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้สำรวจค้นพบและได้ทดลองกับสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะสร้างสรรค์ โดยการสังเกต และ ประเมินภาพ การจัดกิจกรรมศิลปะด้วยตนเองตามความพอใจและเป็นอิสระ โดยให้ นักเรียนได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวางจากอุปกรณ์ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการวาดภาพ

ระบายสี กิจกรรมการพับกระดาษ กิจกรรมการวาดต่อเติมเส้น กิจกรรมการเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมวาดภาพระบายสี (โดยการต่อเติมภาพ) กิจกรรมการปะติดเมล็ดข้าวเปลือก กิจกรรมการปั้น และกิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุ

3. แนวคิดของ Williams หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิด

แสดงความรู้สึก แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยผ่านงาน ศิลปะสร้างสรรค์

3.1 การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question)

หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ยั่วและเร้าความรู้สึกนึกคิด ให้ชวนคิดค้นคว้า เพื่อให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำถามเช่นนี้จะสามารถตอบคำถามได้ถูกมากกว่าหนึ่งข้อ หรือไม่มีคำตอบเพียงข้อเดียวแต่มีหลาย ๆ คำตอบ โอกาสที่นักเรียนจะตอบถูกมากกว่าหนึ่งคำตอบ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความกล้าให้นักเรียน กล้าตอบ กล้าคิด คำถามที่ถามมักจะลงท้ายว่า วิธีการใดบ้าง...มีประโยชน์อย่างไร...มีอะไรมากกว่านี้อีก...ท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง

3.2 การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies) หมายถึง การเปรียบเทียบ

สิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน แตกต่างกัน หรือตรงข้ามกัน เปรียบเทียบ คำพังเพย และสุภาษิต

3.3 การเปลี่ยนแปลง (Example of Change) หมายถึง การฝึกให้คิดถึง

การเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานานให้เป็นรูปอื่น และเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระ

3.4 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An Organized Random Search)

หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ กฎเกณฑ์ใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัย โครงสร้างเดิม หรือกฎเกณฑ์เดิมที่เคยมี

3.5 ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skill) หมายถึง

การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม

3.6 การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intense Expression) เป็นการฝึกให้

รู้จักการแสดงความรู้สึก ความคิด ความรู้สึกเกิดจากการมีสิ่งมาเร้าอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า เช่น ดูภาพคนในอิริยาบถต่าง ๆ แล้วใช้ความรู้สึกช่วยกันเดาภาพนั้น ๆ

4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิด แสดงความรู้สึก แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ผ่านกิจกรรม 6 กิจกรรม ตามแนวคิดของ Williams โดยผ่านงานศิลปะสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

4.1 ช้่นนำ สนทนาเข้าสู่กิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเนื้อหา และกิจกรรมโดยการสนทนาหรือร้องเพลง

4.2 ช้่นสอน ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่สอน โดยใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย 3) การเปลี่ยนแปลง 4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม 5) ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ และ 6) การแสดงออกจากการหยั่งรู้

4.2.1 การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question) หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ยั่วและเร้าความรู้สึกนึกคิด ให้ชวนคิดค้นคว้า เพื่อให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

4.2.2 การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies) หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน แตกต่างกัน หรือตรงข้ามกัน เปรียบเทียบ คำพังเพย และสุภาษิต

4.2.3 การเปลี่ยนแปลง (Example of Change) หมายถึง การฝึกให้ คิดถึงการเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานาน ให้เป็นรูปอื่นและเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระ

4.2.4 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An Organized Random Search) หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ กฎเกณฑ์ใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิมหรือเกณฑ์เดิมที่เคยมี แต่พยายามคิดพลิกแพลงไปจากเดิม

4.2.5 การพัฒนาทักษะในการจินตนาการมองเห็นภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม

4.2.6 การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intense Expression) เป็นการฝึก ให้รู้จักการแสดงความรู้สึก ความคิด ความรู้สึกเกิดจากการมีสิ่งมาเร้าอวัยวะรับสัมผัส ทั้งห้า เช่น ตูภาพคนในอิริยาบถต่าง ๆ แล้วใช้ความรู้สึกช่วยกันเดาภาพนั้น ๆ

4.3 ชั้นสรุป ให้นักเรียนเล่าถึงผลงานของตนเองและสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยการเสนอขั้นตอน องค์ประกอบ แนวคิด และเทคนิคในการทำกิจกรรม

5. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย หมายถึง ระดับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่ได้รับการกระตุ้นทางการเรียนรู้ทำให้มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกชอบสนใจ ยินดี และเต็มใจ ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งประเมินได้จากแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 7 ข้อ โดยแบ่งเป็นประเด็น คือ

1) นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม 2) นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพได้เป็นประโยคต่อเนื่อง 3) นักเรียนสามารถลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง 4) นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ๆ 5) นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทันเวลาตามที่กำหนด 6) นักเรียนอยากทำกิจกรรมลักษณะนี้อีก และ 7) นักเรียนชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลห้อง 3C โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เรียบเรียงนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
 - 1.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 วิสัยทัศน์
 - 1.3 หลักการ
2. สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี
 - 2.1 จุดมุ่งหมาย
 - 2.2 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 2.3 การจัดเวลาเรียน
 - 2.4 สาระการเรียนรู้
 - 2.5 การจัดประสบการณ์
 - 2.6 การประเมินพัฒนาการ
3. ความคิดสร้างสรรค์
 - 3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
 - 3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
 - 3.3 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
 - 3.4 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
 - 3.5 กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์
 - 3.6 พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์
 - 3.7 แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 3.8 บทบาทของครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 3.9 การวัดความคิดสร้างสรรค์

4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams
 - 4.1 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 4.2 การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Williams
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 5.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 5.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจ
 - 5.4 แบบวัดความพึงพอใจ
 - 5.5 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จัดทำขึ้นโดยยึดแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พัฒนาขึ้นมาโดยปรัชญาการศึกษาปฐมวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, หน้า 2) ได้มีคำสั่งที่ สพฐ. 1223/2560 เรื่องการให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ว่า “การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ”

2. วิสัยทัศน์

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2560, หน้า 3) ได้มีคำสั่งที่ สพฐ. 1223/2560 เรื่องการให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีวิสัยทัศน์ ที่ว่า “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก”

3. หลักการ

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ยึดหลักการในการจัดการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, หน้า 4) ได้มีคำสั่งที่ สพฐ. 1223/2560 เรื่องการ ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข

5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือ

ในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 26-44) เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

1. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งเด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้

ได้เหมาะสมกับวัย

2. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย

- 2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้

อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี

และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

2.3 พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม

และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตาม

เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการ

เรียนรู้

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถ

ในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

3. การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัด
ประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปี การศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็ก
ที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับ
สถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อ 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวัน
จะใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา
และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

4.1 ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

4.1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวัน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย และการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

- 1) การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
 - 1.1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
 - 1.2) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
 - 1.3) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
 - 1.4) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้

กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ

- 1.5) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ

- 2) การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย

- 2.1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้

บล็อก

- 2.2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี

- 2.3) การปั้น

- 2.4) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วย เศษวัสดุ

- 2.5) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ

และการร้อยวัสดุ

3) การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน

4) การรักษาความปลอดภัย ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย

4.1) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน

4.2) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับ

การป้องกันและรักษาความปลอดภัย

4.3) การเล่นเกมเล่นอย่างปลอดภัย

4.4) การเล่นเกมบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ

5) การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง ประสพการณ์

สำคัญ ประกอบด้วย

5.1) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง

ระดับ และพื้นที่

5.2) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

4.1.2 ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์

จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะ ที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุนทรีย์ภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) สุนทรีย์ภาพ ดนตรี ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย

1.1) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยา

โต้ตอบเสียงดนตรี

1.2) การเล่นเกมดนตรีประกอบจังหวะ

1.3) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี

1.4) การเล่นเกมบทบาทสมมติ

1.5) การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ

1.6) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

- 2) การเล่น ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
 - 2.1) การเล่นเกมอิสระ
 - 2.2) การเล่นเกมรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่
 - 2.3) การเล่นเกมตามมุมประสบการณ์
 - 2.4) การเล่นเกมในห้องเรียน
- 3) คุณธรรม จริยธรรม ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
 - 3.1) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ
 - 3.2) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
 - 3.3) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เชิงจริยธรรม

- 4) การแสดงออกทางอารมณ์ ประสบการณ์สำคัญ

ประกอบด้วย

- 4.1) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
- 4.2) การเล่นเกมบทบาทสมมติ
- 4.3) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี
- 4.4) การร้องเพลง
- 4.5) การทำงานศิลปะ

- 5) การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเอง

มีความสามารถ ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง

- 6) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือ ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

4.1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่นเกม การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ

- ประกอบด้วย
- 1) การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ประสพการณ์สำคัญ
 - 1.1) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
 - 1.2) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญา
- ของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
 - 2.1) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
 - 2.2) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า
 - 2.3) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่
 - 2.4) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้
 - 2.5) การเลี้ยงสัตว์
 - 2.6) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
- ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
- 3) การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย
 - 3.1) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย
 - 3.2) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย
 - 3.3) การประกอบอาหารไทย
 - 3.4) การศึกษานอกสถานที่
 - 3.5) การละเล่นพื้นบ้านของไทย
- ของสังคม ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
- 4) การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิก
 - 4.1) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน
 - 4.2) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน

- 4.3) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
- 4.4) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน
- 4.5) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
- 5) การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ ประสบการณ์

สำคัญ ประกอบด้วย

- 5.1) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 5.2) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 5.3) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
- 6) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ประสบการณ์สำคัญ

ประกอบด้วย

- 6.1) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา
- 6.2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- 7) การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง

บุคคล ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน

4.1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับ
สิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้
เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล
และการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

- 1) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ

ประกอบด้วย

- 1.1) การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม
- 1.2) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
- 1.3) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง

หรือเรื่องราวต่าง ๆ

- 1.4) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ
- 1.5) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง

หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง

- และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- ต่าง ๆ
- รูปแบบ
- การอ่าน โดยมีผู้ชี้แนะ
- และข้อความ
- ตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา และจากบนลงล่าง
- หรือเขียนของผู้ใหญ่
- ซ้ำ ๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง
- ด้วยตนเองอย่างอิสระ
- 1.6) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์
 - 1.7) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่น และการกระทำ
 - 1.8) การรจจำหระที่เหมาระสมในการพูด
 - 1.9) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร
 - 1.10) การอ่านหนังสือภาพ นิทาน หลากหลายประเภท/
 - 1.11) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน
 - 1.12) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง
 - 1.13) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ
 - 1.14) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตา
 - 1.15) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย
 - 1.16) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่าน
 - 1.17) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยค ที่มีโครงสร้าง
 - 1.18) การเล่นเกมภาษา
 - 1.19) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง
 - 1.20) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ
 - 1.21) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย
 - 1.22) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมาย

- 2) การคิดรวบยอดการคิดเชิงเหตุผลการตัดสินใจและ
แก้ปัญหา ประสบการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
- 2.1) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง
และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม
 - 2.2) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมอง
ที่ต่างกัน
 - 2.3) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทาง
ของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ
 - 2.4) การเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยม
มุมฉาก ทรงกระบอก กรวย
 - 2.5) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่าง ๆ
ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง
 - 2.6) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์
และการแยกชิ้นส่วน
 - 2.7) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป
 - 2.8) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ
ในชีวิตประจำวัน
 - 2.9) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่าง ๆ
 - 2.10) การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ
 - 2.11) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่าง ๆ
 - 2.12) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและ
หน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน
 - 2.13) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ
สิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร
 - 2.14) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์
ตามช่วงเวลา
 - 2.15) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์
ในชีวิตประจำวัน

- 2.16) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น
ในเหตุการณ์หรือการกระทำ
- 2.17) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น
อย่างมีเหตุผล
- 2.18) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล
อย่างมีเหตุผล
- 2.19) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการ
แก้ปัญหา
- 3) จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ประสพการณ์
สำคัญ ประกอบด้วย
- 3.1) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ
ของเล่นและชิ้นงาน
- 3.2) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง
ศิลปะและการเคลื่อนไหว
- 3.3) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุ
ที่หลากหลาย
- 4) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้
ประสพการณ์สำคัญ ประกอบด้วย
- 4.1) การสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว
- 4.2) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ
- 4.3) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อ
สงสัยต่าง ๆ
- 4.4) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอ
ข้อมูล จากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย

4.2 สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลาง
ในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารที่ควรรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์
ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถ
กำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก

โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

4.2.1 เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่น และภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

4.2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

4.2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงแและพลังงานในชีวิตประจำวัน ที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

4.2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา เพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

5. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการ บูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

5.1 หลักการจัดประสบการณ์

5.1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม อย่างสมดุลและต่อเนื่อง

5.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

5.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับ กระบวนการเรียนรู้และพัฒนากิจการของเด็ก

5.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

5.1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเด็ก

5.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

5.2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

5.2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สืบค้น เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

5.2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

5.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

5.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

5.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

5.2.9 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

5.2.10 จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

5.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปีบริบูรณ์ สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

5.3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3-4 ปี มีความสนใจประมาณ 8-12 นาที

วัย 4-5 ปี มีความสนใจประมาณ 12-5 นาที

วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15-20 นาที

2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และ กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์ เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

5.3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านดังต่อไปนี้

1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหว ในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับ ซ้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองของความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

4) การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบความพลอดภัยของตนเอง และผู้อื่นโดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่ เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

5) การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

6) การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน

เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็น ความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและ จังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

6. การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ เด็กต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมิน พัฒนาการเด็กมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินพัฒนาการ ควรยึดหลัก ดังนี้

1. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
2. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
3. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

ตลอดปี

4. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวัน

ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ

5. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้

พัฒนาเด็ก

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรมการเล่นกับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

สรุปได้ว่า การจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการพัฒนาภายใต้ปรัชญาที่ว่า “การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ” โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์การจัดเวลาเรียน สาระการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ

ความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับเด็กนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ประเทศใดมีทรัพยากรบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จำนวนมาก ประเทศนั้นย่อมมีนวัตกรรมในการพัฒนาประเทศได้ดี มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ไว้หลายประการ ดังนี้

กาญจนา สองแสน (2551, หน้า 15) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้และผสมผสานจากประสบการณ์ ซึ่งทำให้เกิดความคิดค้นในรูปแบบของการประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ต่างไปจากรูปแบบเดิม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 36) การคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดแปลกใหม่ไปจากความคิดเดิม ๆ และธรรมชาติได้หลายทาง หลายความคิด และความสามารถอธิบายเรื่องที่คิดได้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, หน้า 177) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการจินตนาการและรวบรวมความรู้ ความคิดเดิมอย่างหลากหลายและรวดเร็วสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเองสามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิดสามารถริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้

ทินกร บัวพูล (2552, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความคิดที่แปลกใหม่ ที่เราไม่เคยคิดไม่เคยทำมาก่อน และถ้าเป็นสิ่งที่คนอื่นไม่เคยคิดไม่เคยทำมาก่อน ก็จะเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ดีเยี่ยม แต่ต้องเป็นสิ่งดี ๆ เท่านั้น

สิริลักษณ์ นิตินธรรมกุล (2552, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดได้หลายทิศทาง คิดได้กว้างไกล สามารถนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้แก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดที่ผสมผสานความคิดเดิมเกิดเป็นแนวคิดใหม่ได้โดยสามารถสร้างออกมาในรูปแบบของผลงาน

สุนันทา สุวรรณสถิตย์ (2553, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน แสดงออกมาทางกระบวนการคิดแบบแปลกใหม่ เพื่อนำไปสู่การประดิษฐ์ คิดค้น พบสิ่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม สามารถส่งเสริมและพัฒนาขึ้นโดยการจัดประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีอิสระในทางความคิดและผลผลิต

อัคราภรณ์ ศรีกาญจน์ (2553, หน้า 20) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือปัญหาได้มากกว่าไกลหลายทิศทาง แปลกใหม่และมีคุณค่า โดยสามารถคิดดัดแปลง ปรับแต่งผสมผสานความคิดเดิมให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ และเป็นประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ สามารถมองได้ทั้งในแง่ปรัชญาและในแง่จิตวิทยา ซึ่งในทางปรัชญามองว่าความคิดสร้างสรรค์อยู่ในรูปของความคิดดีเลิศ เป็นพรสวรรค์ของมนุษย์เป็นความอัจฉริยะและมีพลังเหนือคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป

บานชื่น พุ่มชะเอม (2556, หน้า 44) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิด หรือวิธีคิดซึ่งเป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการที่จะคิดได้หลายทิศทาง ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหา หรือผลงานใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม

Anderson (1959, p. 7 อ้างถึงใน ทศนีย์ ดีเลิศ, 2551, หน้า 49) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหาด้วยความคิดอย่างลึกซึ้ง ที่นอกเหนือไปจากความคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะภายในตัวบุคคลที่สามารถจะคิดได้หลายแง่มุม และผสมผสานจนได้ผลิตผลใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์

Guilford (1959, n.d. อ้างถึงใน กิตติยา เก้าเอี้ยน, 2551, หน้า 11) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทั่วไปในการทำงานของสมองสามารถคิดได้หลายทางหรือเป็นความคิดอเนกนัย ซึ่งประกอบด้วยความยืดหยุ่นในการคิด และการคิดที่เป็นของ

ตนเองโดยเฉพาะ คนที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวกฎวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิดด้วย

Torrance (1962, p. 16 อ้างถึงใน ธีธวัชรธรณ ชนชัยภูมิ, 2546, หน้า 27) ให้ความเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ ผลผลิต หรือสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่มีใครรู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเกิดจากการรวมเอา ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์เดิม แล้วเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งสมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปผลผลิตทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจเป็นเพียงกระบวนการเท่านั้น

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมองในการคิด จินตนาการผสมผสานสิ่งแปลกใหม่ออกไปจากเดิม สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้น ทำให้เกิดความคิดใหม่ อาจอยู่ในรูปของการกระทำ หรือผลผลิต โดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่มาดัดแปลงแก้ไข และนำไปใช้แก้ปัญหาได้ สามารถนึกคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบและถูกต้อง

2. ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อตนเองและสังคม โดยมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้หลากหลาย ดังนี้

ทัศนีย์ ดีเลิศ (2551, หน้า 50-52) กล่าวว่า วิชาที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์ มีความสำคัญต่อตนเองและสังคม ดังนี้

1. ความสำคัญต่อตนเอง

1.1 ลดความเครียดทางอารมณ์ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องการแสดงออกอย่างอิสระทั้งความคิดและการปฏิบัติ มีความมุ่งมั่นจริงจังในสิ่งที่คิด หากได้ทำตามที่คิดจะทำให้ลดความเครียดและความกังวล เพราะได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเอง ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลที่สร้างสรรค์ต้องการตอบสนอง ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความสามารถ เป็นต้น

1.2 มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเป็นสุข บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เมื่อได้ทำสิ่งที่ตนได้คิด ได้เล่น ได้ทดลองกับความคิดจะรู้สึกพอใจ ตื่นเต้นกับผลงานที่เกิดขึ้น จะทำงานอย่างเพลิดเพลินทุ่มเทอย่างจริงจังและเต็มกำลังความสามารถ และทำอย่างเป็นสุข แม้จะเป็นงานหนักแต่จะเป็นเรื่องที่ย่างและเบา จะเห็นได้ว่าการทำงานของศิลปิน นักวิทยาศาสตร์และนักสร้างสรรค์สาขาต่าง ๆ จะใช้เวลาทำงานติดต่อกันครั้งละหลาย ๆ ชั่วโมง และทำอย่างต่อเนื่องนานหลายปีจนค้นพบบางสิ่งบางอย่างที่สามารถผลิตผลงานสร้างสรรค์ขึ้นมาได้

1.3 มีความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง การได้ทำในสิ่งที่ตนคิดได้ทดลอง ได้ปฏิบัติจริง เมื่องานนั้นประสบความสำเร็จจะทำให้บุคคล เกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง หากงานนั้นไม่สำเร็จบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเข้าใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น ได้เรียนรู้และค้นพบบางสิ่งบางอย่าง ความไม่สำเร็จ ช่วงนี้จะเป็นพื้นฐานให้เกิดความมานะพยายามและมีความกล้าที่จะก้าวไปข้างหน้าเพื่อความสำเร็จต่อไป

2. ความสำคัญต่อสังคม

2.1 ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะผลงานสร้างสรรค์นำมาซึ่งความแปลกใหม่ ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า ถ้าสังคมหยุดนิ่งจะทำให้สังคมนั้นล้าหลัง

2.2 เครื่องจักร รถยนต์ รถแทรกเตอร์ เครื่องวิดน้ำ เครื่องนวดข้าว เครื่องเก็บผลไม้ เครื่องบด สิ่งเหล่านี้ช่วยในการผ่อนแรงของมนุษย์ได้มาก ช่วยลดความเหนื่อยยาก ลำบากและทรมานได้มาก ไม่ต้องทำงานหนัก ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น

2.3 ช่วยให้เกิดความสะดวกสบาย รวดเร็ว การค้นพบรถจักรยานยนต์ เรือที่ใช้เครื่องจักร รถไฟ เครื่องบิน ยานอวกาศ ทำให้การคมนาคม ติดต่อกัน การเดินทางขนส่งสะดวกสบาย ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

2.4 ความปลอดภัยในชีวิตและการมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น การค้นพบทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ชีวิตมนุษย์ไม่ต้องเสี่ยงอันตราย การค้นพบยาฆ่าโรค วัคซีนโรค เป็นต้น การค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องโภชนาการ การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพอนามัยต่าง ๆ ทำให้ประชาชนรู้จักปฏิบัติตนในด้านการป้องกัน ดูแลรักษาสุขภาพอนามัยทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้คนมีชีวิตยืนยาวขึ้น

2.5 ช่วยประหยัดเวลา แรงงานและเศรษฐกิจ ผลการค้นพบ

ในด้านต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การแพทย์ การศึกษา การเกษตรช่วยให้มนุษย์มีเวลามากขึ้นสามารถนำพลังงานนำไปใช้ทำอย่างอื่นเพื่อก่อให้เกิดรายได้และเพิ่มพูนเศรษฐกิจได้มากขึ้น มีเวลาหาความรู้ ชื่นชมกับความงาม สุนทรียภาพและศิลปะได้มากยิ่งขึ้น

2.6 ช่วยในการแก้ปัญหาสังคม เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องคิดหรือหาวิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นให้หมดไป

2.7 ช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและดำรงไว้ซึ่งมนุษยชาติ

ความคิดสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ศิลปะ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น ช่วยยกมาตรฐานการดำรงชีวิต ทำให้มนุษย์เป็นสุขและสามารถสร้างสรรค์สังคมให้เจริญขึ้นตามลำดับ

Jersild (1972, pp. 153–158) กล่าวว่า ความสำเร็จที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้สึกชื่นชม และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็กการพัฒนาสุนทรียภาพแก่เด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุก ๆ อย่างมีความหมาย การส่งเสริมให้รู้จักสังเกตสิ่งแปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และหัดให้เด็กสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
2. เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และความก้าวร้าว
3. สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูควรสอนระเบียบและนิสัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น หัดให้เด็กรู้จักเก็บของเป็นที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ เป็นต้น
4. เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่น การเคลื่อนไหว การเล่นบล็อก และการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก จากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพ การเล่นเกมกระดานตะปู
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่าง ๆ ซ้ำ ๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ครูจึงควรจัดหาวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการทดลองของตน เช่น กล่องยาสีฟัน เปลือกไข่ และเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้เขาฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ที่ควรได้รับการส่งเสริม และปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง ช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการคิด การแก้ปัญหา สนใจต่อสิ่งรอบตัว และรู้จักแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง มีคุณประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม คุณประโยชน์ที่มีต่อตนเองคือทำให้บุคคลได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง มีความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น ในส่วนของสังคม ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ย่อมสามารถที่จะคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้สังคมก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ สามารถแก้ปัญหาและช่วยให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีและถูกต้อง

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

Sigmund Freud (1983, n.d. อ้างถึงใน มัณฑณี คัมภีรพงศ์, 2549, หน้า 14-15) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากความขัดแย้ง ซึ่งถูกขบขันออกมาโดยพลังจิตสำนึก ขณะที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดอิสระขึ้นมากมาย แต่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีสิ่งนี้ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการคิดหลากหลายมากขึ้นตามลำดับ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ปกติและไม่ปกติ เกิดจากแรงผลักดันจากความต้องการของสัญชาตญาณ (instinctual drive) แต่การแสดงออกนี้ถูกขัดขวางโดยสภาพแวดล้อมของสังคม มนุษย์จึงต้องแสดงออกถึงความต้องการเหล่านี้ด้วยการที่เป็นที่ยอมรับของสังคม จนทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในใจ จึงจำเป็นต้องหาวิธีแก้ไขโดยใช้กลไกทางจิต (defense mechanism) فروยด์เห็นว่าความคับข้องใจที่เกิดขึ้นนี้มักจะเก็บกดไว้ในจิตสำนึก และมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของตนเพราะโดยส่วนใหญ่แล้วการเก็บกดเข้าไว้ (repression) สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกเก็บกดไว้นี้ จะหาโอกาสแสดงออกมาจนได้ โดยที่บางครั้งไม่รู้ตัว เช่น ออกมาในรูปของความฝัน การพลั้งปาก โรคจิตประสาท และบางครั้งจะออกมาในรูปของงานสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ผลงานทางศิลปะ การประพันธ์ งานสังคมสงเคราะห์

นอกจากนี้ فروยด์ยังได้แบ่งโครงสร้างของจิตออกเป็น อิด (id) อีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (superego) เพื่ออธิบายการทำงานของจิตใจ อิด คือ สัญชาตญาณเบื้องต้นของคน ได้แก่ สัญชาตญาณทางเพศและความก้าวร้าว ซึ่งมักจะแสดงออกมาโดยตรงจากความต้องการจริง ๆ ของคนจะคำนึงถึงแต่ความต้องการของตนเพียงอย่างเดียว เสาะแสวงหาแต่ความสุขสบาย และหลีกเลี่ยงความผิดหวังเจ็บปวด ซูเปอร์อีโก้ คือ

มโนธรรมของคนที่เป็นตัวที่คอยสั่งให้คนทำตามศีลธรรมอันดีที่สังคมกำหนดไว้เป็นตัวที่คอยเหนี่ยวรั้งมิให้อิทธิพลมากต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาของคน ในขณะที่ที่อดเสาะแสวงหาความสุขสนุกสนาน และซูปเปอร์อีโก้เป็นหลักศีลธรรม สิ่งที่ร่างกายแสดงออกมากคือ ผลงานของอีโก้ที่เป็นส่วนผสมผสานระหว่างอิดและซูปเปอร์อีโก้ ซึ่งจะทำงานตามหลักของความเป็นจริงที่เหมาะสมมีเหตุผล สำหรับคนบางคนถ้าอิทธิพลมาก อีโก้ที่แสดงออกจะไม่ใช่ที่ชื่นชอบของสังคม บางคนที่ซูปเปอร์อีโก้มีอิทธิพลมากจะเป็นคนที่มีศีลธรรมจิตใจสูง อีโก้ที่แสดงออกจะไปในทางที่สังคมชื่นชอบ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์

Davis (1981, pp. 10–20) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ โดยแบ่งกลุ่มใหญ่ ๆ 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาทางจิตวิเคราะห์หลายคน เช่น ฟรอยด์ (Freud) และคริส (Kris) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นผลมาจากความขัดแย้งภายในจิตใต้สำนึกระหว่างแรงขับทางเพศ (Libido) กับความรู้สึกรับผิดชอบทางสังคม (Social conscience)
2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงพฤติกรรมนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยเน้นที่ความสำคัญของการเสริมแรง การตอบสนองที่ถูกต้องกับสิ่งเร้าเฉพาะ หรือสถานการณ์ นอกจากนี้ยังเน้นความสัมพันธ์ทางปัญญา คือ การโยงความสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่ หรือสิ่งใหม่เกิดขึ้น
3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงมนุษยนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ผู้ที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ออกมาใช้ได้ คือ ผู้ที่มีสัจการแห่งตน คือ รู้จักตนเอง พอใจตนเอง และใช้ตนเองเต็มตามศักยภาพของตนมนุษย์จะสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองมาได้อย่างเต็มที่นั้นขึ้นอยู่กับการสร้างสภาวะหรือบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ได้กล่าวถึงบรรยากาศที่สำคัญในการสร้างสรรค์ว่า ประกอบด้วยความปลอดภัยในเชิงจิตวิทยา ความมั่นคงของจิตใจ ความปรารถนาที่จะเล่นความคิดและการเปิดกว้างที่จะรับประสบการณ์ใหม่

Torrance (1964, n.d. อ้างถึงใน ศรีแพร จันทราภิรมย์, 2550, หน้า 17-18) ได้กำหนดขั้นตอนความคิดสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนต้น เกิดความรู้สึกต้องการหรือความพอใจในสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำใ้บุคคลเริ่มคิด เขาพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องราวและแนวคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน เพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ขั้นนี้ผู้คิดยังไม่ทราบว่า ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นรูปใด และอาจใช้เวลานานจนบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้สึกรู้ตัว

2. ขั้นครุ่นคิด ต่อจากนั้นเริ่มต้นมีระยะหนึ่งที่มีความรู้ความคิดเห็น และเรื่องราวต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้มาประสานกลมกลืนเข้าเป็นรูปร่าง ระยะนี้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก แต่บางครั้งความคิดอันนี้อาจหยุดชะงักไปเฉย ๆ เป็นเวลานาน บางครั้งก็กลับเกิดขึ้นใหม่อีก

3. ขั้นเกิดความคิด ในระยะที่กำลังครุ่นคิดนั้น บางครั้งอาจเกิดความคิดผุดขึ้นมาทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่เข้ากับความคิดเก่า ๆ ซึ่งมีผู้คิดมาแล้ว การมองเห็นความสัมพันธ์ในแนวคิดใหม่นี้ จะเกิดขึ้นในทันทีทันใด ผู้คิดไม่ได้นึกได้ฝันว่าจะเกิดขึ้นเลย

4. ขั้นปรับปรุง เมื่อเกิดความคิดใหม่แล้ว ผู้ที่จะขัดเกลาความคิดนั้นให้หมดจดเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หรือต่อเติมเสริมแต่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้นให้รัดกุม และวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไป

สรุปได้ว่า ทฤษฎี เป็นพื้นฐานในการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นลักษณะการคิดแบบอเนกนัย ซึ่งเป็นการคิดแบบหลายทิศทาง คิดกว้างไกล คิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน ผลที่ได้รับ คือ ความคิดอันแปลกใหม่ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์หลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เป็นการรวมสิ่งที่มีสัมพันธ์เข้าด้วยกันแต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขหรือเป็นการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นรูปไข่ เช่น เห็นจานข้าวต้องนึกถึงช้อนส้อม ได้ยินเสียงเพลงทำให้นึกถึงทำเต็นประกอบจังหวะ เป็นต้น ทฤษฎีนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดความคิดหลากหลายและประสานต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ผลที่ได้รับ คือ เป็นกระบวนการความคิดที่แปลกใหม่ไม่เหมือนเดิม จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ต่อไป

4. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยา และนักการศึกษา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้อย่างหลากหลายตามความคิดของแต่ละคน ดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2540, หน้า 33-41) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดกว้างไกลหลายทิศทางหรือเรียกว่าลักษณะการคิดแบบอบเนกนัยหรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่าย ๆ ความคิดริเริ่มที่เรียกว่า Wild Idea เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบินได้สำเร็จได้แนวคิดมาจากการทำเครื่องบินร่อน

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดไม่ซ้ำกัน

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency)

เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำได้อย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคิดคล่องแคล่วในด้านการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่หาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค คือ สามารถนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดหาประโยชน์ของก้อนอิฐให้ได้มากที่สุด ภายในเวลาที่กำหนดให้

3. ความคิดยืดหยุ่นหรือความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิด แบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดให้หลายประเภทอย่างอิสระ

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน เช่น

คำถาม ในข้อ 1 ในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดว่าท่านสามารถ
จะใช้หว่ายทำอะไรได้บ้าง

คำตอบ กระจุง กระจาด ตะกร้า กล่องใส่ดินสอ กระจอมเก็บน้ำ
เตียงนอน ตู โซฟา โต๊ะเครื่องแป้ง แก้วอื่นนอนเล่น ตะกร้อ ชะลอม กรอบรูป กีบติดผม
ด้ามไม้เทนนิส ด้ามไม้แบดมินตัน นำคำตอบดังกล่าวมาจัดเป็นประเภทก็จะจัดได้
5 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เฟอร์นิเจอร์ คือ เตียงนอน ตู โต๊ะเครื่องแป้ง
แก้วอื่นนอนเล่น โซฟา

ประเภทที่ 2 เครื่องใช้ คือ กระจุง กระจาด ตะกร้า
กระจอมเก็บน้ำ

ประเภทที่ 3 เครื่องกีฬา คือ ตะกร้อ ด้ามไม้เทนนิส
ด้ามไม้แบดมินตัน

ประเภทที่ 4 เครื่องประดับ คือ กรอบรูป กีบติดผม

ประเภทที่ 5 เครื่องเขียน คือ กล่องใส่ดินสอ

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิด
ในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจนหรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น
ความคิดละเอียดลออที่นำมาตกแต่งขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

Guilford & Epner (1971, pp. 125–143 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2550,
หน้า 19–20) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ต้องมีองค์ประกอบ อย่างน้อย 8 องค์ประกอบ

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)
5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity of Problem)
6. ความสามารถในการใช้คำนิยามใหม่ (Redefinition)
7. ความซึมซาบ (Penetration)
8. ความสามารถในการทำนาย (Prediction)

Jellen and Urban (1986, p. 141) กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว
2. ความคิดยืดหยุ่น
3. ความคิดริเริ่ม
4. ความคิดละเอียดลออ
5. การกระทำที่แสดงถึงการเสี่ยงอันตราย
6. การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การจัดรวมสิ่งต่าง ๆ

ให้มีความต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ มีหลายลักษณะที่สำคัญ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นลักษณะของความคิดแบบอเนกนัย รวมทั้งความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา กล้าคิด กล้ากระทำในสิ่งต่าง ๆ การผสมผสานความรู้ ประสบการณ์ เพื่อให้ถึงจุดสำเร็จ ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ เพราะนักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

5. กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์

มีนักการศึกษากล่าวถึงกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

Guilford (1967) กล่าวว่า คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องมีความฉับไวที่จะรับรู้ปัญหา เห็นปัญหา สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ ๆ ได้ง่ายมีความสามารถที่จะสร้างหรือแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งวิธีการคิดของคนเราเป็นตามลำดับขั้น ดังนี้ การรับรู้และเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถของสมองในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การจำ (Memory) คือ ความสามารถของสมองในการสะสมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้และสามารถระลึกออกตามความต้องการ การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองที่ถูกต้องและดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

Anderson (1975) กล่าวว่า ความแตกต่างของบุคคลอยู่ที่ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์เป็นสำคัญ พร้อมทั้งได้แบ่งกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 6 ขั้นตอน

1. มีความสนใจและความรู้ที่ต้องการของจิตใจและสมอง
2. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และสิ่งที่น่าสนใจ
3. ไตร่ตรองถึงการวางแผน โครงร่างและรูปแบบของงาน
4. จากผลข้อ 1-3 ทำให้เกิดจินตนาการ
5. สร้างจินตนาการออกมาให้เป็นความจริง
6. รวบรวมความคิดและแสดงออกมาในรูปของผลงาน

Hutchison (1949, pp. 42–44) กล่าวว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เกิดจากการหยั่งรู้ (Intuition) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม (The stage of preparation) เป็นการรวบรวมประสบการณ์เก่า ๆ มาลองผัดลองถูกและตั้งสมมติฐานเพื่อแก้ปัญหา
 2. ขั้นคิดแก้ปัญหา (The stage of frustration) เป็นระยะที่เกิดความกระวนกระวายใจ เกิดความรู้สึกรำคาญ อันเนื่องมาจากการครุ่นคิดแก้ปัญหาแต่ยังคิดไม่ตก
 3. ขั้นเกิดความคิด (The period of moment of insight) เป็นระยะที่เกิดแนวความคิดแวบขึ้นมาในสมอง คิดคำตอบได้ออกมาในทันทีทันใด
 4. ขั้นพิสูจน์ (The stage of verification) เป็นระยะเวลาของการตรวจสอบ ประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบว่าคำตอบที่ได้ถูกต้องหรือไม่
- สรุปได้ว่า กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ เป็นวิธีการคิดอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมาย เมื่อบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เริ่มจากการค้นพบปัญหา พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น การตั้งสมมติฐานและผลที่ได้รับคือคำตอบ ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และจะนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่ผ่านกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นผลงานต่าง ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ พร้อมทั้งมีการปรับปรุง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

6. พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จะมีแบบแผนที่แตกต่างกันไปจากพัฒนาการด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถพัฒนาได้มากกว่าผู้ใหญ่ และจากแนวคิดที่ว่าความคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมให้พัฒนาได้ดี จึงจำเป็นต้องอาศัยถึงพัฒนาการเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

Torrance (1964) ได้ศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในช่วงวัยต่าง ๆ ดังนี้

อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี เด็กจะเริ่มมีจินตนาการ ในระยะปีแรกเด็ก จะเริ่มถามชื่อของสิ่งต่าง ๆ หรือจิ้งหะ เมื่อเริ่มถามชื่อของสิ่งต่าง ๆ โดยพยายามทำเสียง ต่าง ๆ หรือจิ้งหะ เมื่อเริ่มทำอะไรได้เด็กก็จะตั้งชื่อให้ เด็กเริ่มคาดหวังในเหตุการณ์ใน ชีวิตประจำวัน เด็กอายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มแสวงหาโอกาสหรือเหตุการณ์พิเศษทำ โดยมี ความกระตือรือร้นที่จะสำรวจโดยการชิม สัมผัสด้วยความอยากรู้อยากเห็น และเด็กจะ เกิดการเรียนรู้ว่าสิ่งไหนทำได้ สิ่งไหนแตะต้องไม่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการที่เด็กได้แสดงออก ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน ในช่วงเวลานี้พ่อแม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการ ให้เด็กได้ด้วยการหาเกมง่าย ๆ ของเล่น ไม้บล็อกขนาดใหญ่ ตุ๊กตาและของเล่นที่ปลอดภัย โดยที่พ่อแม่ควรจะเอาใจใส่การเล่นร่วมกับเด็ก พยายามหัดให้เขาพูด อาจจะใช้วิธีการร้อง เพลง การเล่น และการตั้งคำถาม

อายุ 4-6 ปี เด็กวัยนี้มีจินตนาการดี เริ่มเรียนรู้ทักษะในการวางแผน การเล่น เรียนรู้ถึงหน้าที่ของผู้ใหญ่โดยผ่านการเล่น สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าด้วยกัน เด็กเริ่มที่จะเลียนแบบบทบาทผู้ใหญ่ หรือผู้ที่อยู่ใกล้ซิดมีความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะ พยายามค้นหาข้อเท็จจริงว่าผิดหรือถูก แม้ว่ายังไม่เข้าใจเหตุผล เริ่มรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และเริ่มคิดได้ว่าการกระทำของตนเองจะทำให้ผู้อื่นรู้สึกอย่างไร ความเชื่อมั่นจะพัฒนา ในระยะนี้ โดยผ่านงานศิลปะในทางสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ ๆ และการเล่น เช่น สิ่งของต่าง ๆ ที่จะใช้เล่นขายของ เล่นเป็นหมอ เล่นเป็นครูในโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งครู พ่อแม่ ควรยอมให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และคอยให้คำแนะนำ ควรตอบคำถามของเด็กหรือ ร่วมรับรู้ในสิ่งที่เด็กคิด เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพราะพัฒนาการ ทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในช่วง 6 ปีแรกจะสูงมากหากได้รับการจัดสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้นำเสนอ จะเห็นได้ว่าพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเริ่มตั้งแต่อายุแรกเกิด โดยอายุแรกเกิดถึง 2 ปี เด็กเริ่มถามชื่อสิ่งของต่าง ๆ เด็กมีความกระตือรือร้นในการสำรวจ ชิม สัมผัส แสวงหา โอกาสในการอยากรู้อยากเห็น อายุ 2-4 ปี เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง เด็กอยากรู้และถามปัญหากับผู้ใหญ่ ต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เมื่ออายุ 4-6 ปี

เด็กมีการวางแผนในการเรียนรู้ การเล่น เริ่มเลียนแบบบทบาทผู้ใหญ่ มีความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น พยายามหาข้อเท็จจริง เริ่มมีจินตนาการความคิดเป็นของตนเอง รับรู้อารมณ์ของผู้อื่นและเริ่มคิดได้ว่าการกระทำของตนเองจะทำให้ผู้อื่นรู้สึกอย่างไร ความเชื่อมั่นจะพัฒนาในช่วงวัยนี้โดยผ่านงานศิลปะในทางสร้างสรรค์ ดังนั้น ครู พ่อแม่หรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดควรเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นตามช่วงอายุพัฒนาการที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

7. แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

เด็กทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงได้นั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ให้ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, หน้า 130-135) ระบุว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทำได้ทั้งทางตรงโดยการสอนและฝึกอบรม หรือในทางอ้อม โดยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ หลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในทางอ้อม ดังนี้

1. ยอมรับคุณค่าและความสามารถของบุคคลอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. แสดงและเน้นให้เห็นว่าความคิดของเด็กมีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
3. ให้ความเข้าใจและเห็นใจในตัวเด็กและความรู้สึกของเด็ก
4. อย่ายุติหรือกำหนดแบบเพื่อให้ทุกคนมีความคิดและบุคลิกภาพเดียวกัน
5. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลเฉพาะผลงานที่มีผู้ทดลองทำเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ควรให้ผลงานที่แปลกใหม่มีโอกาสได้รับรางวัลและคำชมเชยบ้าง
6. ส่งเสริมให้ใช้จินตนาการของตนเอง โดยการยกย่องเมื่อใช้จินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า
7. กระตุ้นและส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ
8. ส่งเสริมให้ถามและให้ความสนใจต่อคำถาม รวมทั้งชี้แนะแหล่งคำตอบ

9. ตั้งใจและเอาใจความคิดแปลก ๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง

10. พึงระลึกอยู่เสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะต้องใช้เวลา และค่อยเป็นค่อยไป

อารี พันธุ์มณี (2540, หน้า 71) กล่าวว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีอยู่ในกิจกรรมแทบทุกกิจกรรมในหลักสูตร หรือทุกมวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เป็นต้นว่า กิจกรรมด้านศิลปะ การวาดภาพ ระบายสี กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมด้านดนตรี การร้องเพลง การเล่นดนตรีทุกชนิด งานปั้น กิจกรรมทางด้านภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัยเทคนิควิธีการและการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมทางภาษา เป็นการรวม การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ไว้ด้วยกัน และภาษายังเป็นสื่อในการแสดงออกทางความคิด และการกระตุ้น ด้วยจุดหมายในกิจกรรมนี้ คือ

1.1 ฝึกความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ

1.2 ฝึกการแสดงออกทางความคิด

1.3 ฝึกความกล้าคิดกล้าพูด

1.4 ฝึกการบรรยายอย่างสร้างสรรค์

1.5 ส่งเสริมความคิดจินตนาการ

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น กิจกรรมตั้งชื่อจากเรื่องสั้นให้มากที่สุด กิจกรรมแต่งเรื่องจากภาพ กิจกรรมเรียงคำเป็นเรียงความ กิจกรรมปริศนาคำทาย เป็นต้น

2. กิจกรรมความคิดคำนึง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความคิด และแสดงความรู้สึกต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เพื่อฝึกให้เป็นคนกล้าคิด กล้าเล่นกับจินตนาการ ของตนเอง และพร้อมทั้งพยายามสร้างจินตนาการ ให้เป็นผลสำเร็จหรือผลิตเป็นผลงานได้ จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ คือ

2.1 ส่งเสริมความกล้าคิด กล้าเดาอย่างอิสระ

2.2 ส่งเสริมความคิดตนเองน้อย

2.3 ส่งเสริมให้บรรยายความรู้สึกและความคิดของตนเอง

2.4 ส่งเสริมความมีอารมณ์ขัน

2.5 ส่งเสริมจินตนาการ

2.6 ฝึกความว่องไวในการสังเกต

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น กิจกรรมสงสัยให้ทาย โดยให้ทายวัตถุในถุง กิจกรรมตั้งชื่อน้ำหอม กิจกรรมแต่งเรื่องจากหัวข้อที่สมมติขึ้น เช่น หัวข้อ “แมวไม่กินปลา” เป็นต้น

3. กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะจึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ-ตา และการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ที่อาจมีเท่านั้น แต่ยังเป็นการส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเอง และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งแนวทางแนวคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ และนำไปสู่การเขียนการอ่านอย่างสร้างสรรค์ต่อไป จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ คือ

3.1 ส่งเสริมความคิดอิสระ

3.2 ส่งเสริมความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก

3.3 ส่งเสริมความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว หรือความคิดนอกขนาน

3.4 ส่งเสริมความคิดจินตนาการ

3.5 ส่งเสริมให้เด็กสร้างผลงานขึ้น

ตัวอย่างกิจกรรมทางศิลปะ ได้แก่ การวาดภาพ เช่น วาดภาพตามความพอใจ การวาดภาพจากประสบการณ์ การวาดภาพจากการฟังนิทาน การวาดภาพจากเสียงเพลง หรือการวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด เป็นต้น

4. กิจกรรมสร้างสรรค์ทางการประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้เด็กคิดจินตนาการ และสร้างจินตนาการออกมาเป็นผลงาน ดังที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่เพียงแต่คิดแล้วเฉย แต่คิดแล้วพยายามหาทางให้ความคิดเกิดเป็นผลงานขึ้นมา ดังนั้น การประดิษฐ์จึงมักรวมเอาความคิดในเรื่องการต่อเติม ตัดออก ปรับขยาย ทำให้ใหญ่ ทำให้เล็กลง แต่งเติม แต้มสี ทำให้เคลื่อนไหวได้ หรือใช้แทนกันได้ สิ่งเหล่านี้จึงมักอาศัยการฝึกฝน ฝึกหัด ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อกระตุ้นความสนใจ และสามารถต่อยอดความคิด ความสนใจต่อไป สามารถปฏิบัติ คิดค้นงานที่ต้องอาศัยความคิด ความชำนาญในระดับสูงขึ้นไป จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้คือ

4.1 ส่งเสริมความคิด และการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน

4.2 ฝึกการแก้ปัญหา

4.3 ฝึกความขยัน ช่างคิด ช่างทำ

4.4 ส่งเสริมความเป็นนักประดิษฐ์ คิดค้น

4.5 ฝึกการทำงานด้วยตนเองตามลำพัง

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น ให้นักเรียนคิดประดิษฐ์เศษวัสดุที่เลือก และแต่งเติม แต้มสีตามใจชอบ

5. กิจกรรมสร้างสรรค์ทางดนตรี และการเคลื่อนไหว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการฟังอย่างสร้างสรรค์ คิดจินตนาการและถ่ายทอดออกมาอย่างอิสระเป็น การบรรยาย เขียน หรือแสดงท่าทางและกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น ให้เด็กฟัง เสียงเพลงแล้วบอกความรู้สึก หรือต่อเติมประโยคให้สัมพันธ์กับประโยคต้น หรือแสดง ท่าทางตามจินตนาการของตนเอง จุดมุ่งหมายกิจกรรมนี้ คือ

5.1 ฝึกความซาบซึ้งในดนตรี และสามารถแสดงออกด้วย การบรรยายแสดงท่าทางให้สมจริง

5.2 ฝึกคิดจินตนาการในการแสดงตามบทที่กำหนด

5.3 ฝึกความกล้าในการคิด การแสดงออก

5.4 ฝึกความไวในการสังเกต

5.5 ฝึกความเชื่อมั่นในตนเอง

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น ให้นักเรียนฟังเสียงจากเทป แล้วบอก หรือบรรยายว่าเสียงที่ได้ยินทำให้นึกถึงอะไร

อารีย์ รังสินนท์ (2540, หน้า 34 อ้างถึงใน มัณฑณี คัมภีรพงศ์, 2549, หน้า 25-26) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริม ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งเปรียบเสมือนกับชาวนาที่สามารถทำให้ต้นพืชงอกงามมาจากเมล็ดได้ ก็ต่อเมื่อจัดสิ่งแวดล้อมให้พอเหมาะ ทั้งอากาศ น้ำ และดิน เมล็ดพืชนั้นจึงจะงอกงามได้ ความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกันสามารถเสริมสร้างขึ้นได้ ด้วยการจัดสภาพการณ์แนวทาง ที่เหมาะสมและถูกต้องในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การสร้างความรู้สึกปลอดภัยทางจิต ซึ่งจะสร้างได้ด้วยกระบวนการที่สัมพันธ์กัน 3 อย่าง คือ

1.1 ยอมรับในคุณค่าของแต่ละบุคคลอย่างไม่มีเงื่อนไข ครู พ่อแม่ หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องยอมรับในความสามารถของเด็กแต่ละคน และเชื่อมั่นในตัวเด็กอย่างไม่มีเงื่อนไข ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย เริ่มเรียนรู้ว่าตนสามารถจะเป็นอะไรก็ได้ที่จะเป็นโดยไม่ต้องแสวง การที่พ่อแม่หรือครูมีข้อจำกัดต่าง ๆ น้อยทำให้เด็กสามารถค้นพบสิ่งต่าง ๆ ที่มีคุณค่าหรือมีความหมายสำหรับตน กล้าที่จะลองและสร้างความสำเร็จใหม่ ๆ ให้แก่ตนเอง และทำได้เองโดยไม่มีใครกระตุ้น กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือเขากำลังมุ่งไปสู่การคิดแบบสร้างสรรค์

1.2 สร้างสรรค์บรรยากาศที่ไม่ต้องมีการวัดผลและประเมินผลจากภายนอก เมื่อไม่มีการวัดผลและประเมินผลจากภายนอกหรือมาตรฐานอื่น ๆ ก็จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงออกทั้งความคิด และการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้ โดยทั่วไปการวัดผลมักจะหมายถึงการข่มขู่ทำให้เด็กกลัว ซึ่งทำให้เด็กเกิดความต้องการที่จะป้องกันตนเอง และหมายความว่าผลของการกระทำบางส่วนจะต้องถูกปฏิเสธว่าไม่รู้ แต่ถ้าผลการกระทำนี้ถูกประเมินจากเกณฑ์ภายนอกดีกว่า เด็กจะไม่ยอมรับว่าเขาเคยมีความเกลียดชังต่อการกระทำนั้นมาก่อน ถ้าการวัดผลออกมาว่าการกระทำนั้นไม่ดี เด็กจะไม่ยอมรับว่านั่นเป็นการกระทำของตัวเอง หรือเป็นส่วนหนึ่งของเขา แต่ถ้าไม่มีการประเมินผลโดยใช้เกณฑ์จากภายนอกแล้ว เด็กสามารถที่จะเปิดใจกว้างต่อประสบการณ์ของตนเอง ยอมรับในสิ่งที่ตนเองทำทั้งชอบและไม่ชอบ ยอมรับในธรรมชาติของวัตถุและปฏิกริยาตอบสนองของตนเองที่มีต่อวัตถุนั้น เด็กจะเริ่มรู้จักประเมินผลด้วยตนเอง ซึ่งหมายถึงว่าเด็กกำลังก้าวไปสู่การสร้างความรู้สึกนึกคิดอย่างสร้างสรรค์

1.3 ความเข้าใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญการสร้างความรู้สึกปลอดภัยสำหรับประการสุดท้าย ถ้าเราบอกใครสักคนว่ายอมรับเขา แต่เราไม่รู้อะไรในตัวเขาเลย จะแสดงให้เห็นว่าเป็นการยอมรับอย่างตื้น ๆ และคน ๆ นั้นก็ตระหนักดีกว่าการยอมรับเขาต้องเปลี่ยนไปเมื่อเรารู้อะไรเกี่ยวกับตัวเขา แต่ถ้าเราเข้าใจเขา เห็นใจเขาและเข้าใจความรู้สึกของเขา เข้าไปสู่โลกส่วนตัวของเขาและมองมันอย่างที่เขา มองและยังคงยอมรับเขาอยู่ จะทำให้เขาเกิดความรู้สึกปลอดภัย บรรยากาศอย่างนี้จะทำให้เขายอมรับตัวของเขาจริง ๆ และแสดงออกต่าง ๆ ของเขา รวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโลกของเขาด้วย

2. ความเป็นอิสระทางจิต เมื่อครู พ่อแม่และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเด็กยอมรับในการแสดงอย่างอิสระของเด็กแต่ละคน นั่นเป็นการส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์แล้ว การยอมรับนี้เป็นการให้อิสระภาพแก่ทุกคนในการที่จะคิด รู้สึกเกี่ยวกับ อะไรก็ตามที่อยู่ในตัวเขาเป็นการส่งเสริมความเปิดเผย การแสดงออกและการรับรู้ การสร้างสิ่งก๊อป (มโนทัศน์) และความหมายโดยตนเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความคิด สร้างสรรค์

Torrance (1964, pp. 56–58 อ้างถึงใน ทศนีย์ ดีเลิศ, 2551, หน้า 57–58) ได้กล่าวถึงหลัก 5 ประการ ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ยอมรับคำถามของเด็ก ได้แก่ การตอบคำถามของเด็กอย่างเพียงพอ หลายครั้งเด็กมักจะถามคำถามแปลก ๆ คำถามที่หาคำตอบไม่ได้ แต่ผู้ใหญ่ก็ต้องยอมรับ ว่า คำถามเหล่านั้นเป็นเหมือนคำถามธรรมดา และแสดงความชื่นชมผู้ใหญ่ที่ตอบสนอง โดยการขู่หรือหลบเลี่ยงจะทำลายความสนุกเพลิดเพลินที่จะค้นหาคำตอบ และการแก้ปัญหา ควรจะส่งเสริมให้เด็กได้วิเคราะห์ และหาคำตอบที่แตกต่างของเด็กแต่ละคน

2. ยอมรับความคิดเชิงจินตนาการ และผิตรีกรรมตาของเด็ก

3. แสดงให้เห็นว่าความคิดเหล่านั้นของเด็กมีคุณค่า

4. จัดหาโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันผู้ใหญ่ ก็แสดงออกถึงความเชื่อถือไว้วางใจในตัวเด็ก สำหรับในเรื่องนี้มีหลักการเรียนรู้ข้อหนึ่ง กล่าวไว้ว่า “ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นตัวและทำกิจกรรมด้วยตัวของเขาเอง และจะไม่บอกเขา เลยว่าเขาสามารถเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง” ลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีความคิด สร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการเริ่มต้นด้วยตัวของเขาเอง ได้มีการวิจัยและค้นคว้า ในเรื่องนี้ และพบว่าเด็กเกือบทุกคนมีคุณสมบัติให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างไร เพราะว่ามันจะถูก กีดขวางด้วยการควบคุมอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน สิ่งที่เราจะทำได้ในเรื่องนี้ก็คือ สอนเนื้อหา ให้น้อยลง และจัดให้มีเวลามากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการคิดอย่างสร้างสรรค์ เกี่ยวกับวิชานั้น ๆ

5. ให้เวลาที่ปฏิบัติการเรียนรู้ โดยปราศจากการวัดผล ผู้เรียนต้องการ ช่วงเวลาที่เขาสามารถเรียนโดยไม่ต้องเกรงว่า จะมีผลต่อคะแนน หรือการประเมินผล การวัดผลจากภายนอก ซึ่งได้แก่ การวัดผลการเรียนของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเป็นเครื่อง ตัดสินด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างรวดเร็ว

ถ้าให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าถูกขู่ขู่ให้ตอบหรือแสดงออกไปตามแนวทางที่ครูต้องการ ผู้เรียนจะกลัวครูดำหนดหรือถูกกำหนดหรือถูกตัดคะแนน จึงเกิดความรู้สึกที่จะป้องกันตนเอง โดยผู้เรียนจะไม่แสดงออกถึงความคิด หรือประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ของตน ความรู้สึกนี้จะค่อย ๆ สะสมจนกระทั่งเมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น ผู้เรียนจะรู้สึกท้อแท้ที่จะขบคิดแก้ปัญหา เพราะคิดว่าถึงทำไปก็ไม่มีประโยชน์ นอกจากจะล่าช้ากว่าคนอื่นแล้วยังอาจถูกเพ่งเล็งอีกด้วย

สุคนธ์ สนิธพานนท์ และคณะ (2551, หน้า 34-35) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. จัดบรรยากาศห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกอิสระไม่ถูกควบคุม ด้วยระเบียบ วินัย นักเรียนสามารถแสดงความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ของตนเอง เมื่อนักเรียนมีอิสระในการคิด การตัดสินใจ ย่อมทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
2. ส่งเสริมให้นักเรียนถามและสนใจต่อคำถามแปลก ๆ ของนักเรียน ด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา ครูไม่เน้นคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียว เพราะในการแก้ปัญหานั้นนักเรียนจะใช้วิธีเดาบ้างก็ควรยอมรับและควรกระตุ้นให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ซึ่งจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์
3. ส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถามชนิดปลายเปิดที่มีความหมาย ไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว คำถามลักษณะนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้หาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มากขึ้น
4. สนับสนุนให้นักเรียนรู้มากขึ้น โดยให้ข้อมูลข่าวสารที่จะกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจที่เรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ชื่นชมนักเรียนที่พยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกำลังใจแก่นักเรียนและเป็นส่วนผลักดันให้นักเรียนริเริ่มในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระและคิดหาวิธีการแปลกใหม่ที่จะทำให้บรรลุผลการเรียนรู้ตามเป้าหมาย
5. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้จินตนาการของตนเองและยกย่องชมเชย เมื่อนักเรียนมีจินตนาการที่แปลกกว่าผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือชื่นชมผลงานของนักเรียนที่มีการพัฒนาชิ้นงานที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์
6. ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยช่วยให้นักเรียนหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่ และมีความกล้าเสี่ยงทางสติปัญญา

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมากที่สุด สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือการจัดบรรยากาศให้เด็กรู้สึกอิสระในการคิด พูด และแสดงการกระทำ โดยครูมีหน้าที่คอยกระตุ้น และให้คำแนะนำช่วยเหลือให้เด็กรู้จักคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นได้

8. บทบาทของครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงบทบาทของครูไว้ดังนี้

- บุปผา บุญรัตน์ (2541, หน้า 43) ให้ความเห็นว่าบทบาทของครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมี ดังนี้
1. จัดให้เด็กมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาทั้งโดยลำพังและในกลุ่ม ในการคิดแก้ปัญหาของเด็กนั้น เด็กปฐมวัยมักช่างซักถาม ผู้ใหญ่จะต้องเต็มใจตอบคำถามของเด็ก ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอที่สุดตามวุฒิภาวะของเด็ก ช่วยชี้แนะเด็กในการแก้ปัญหา ควรหลีกเลี่ยงการบอก
 2. ส่งเสริมให้เด็กได้ทดลองความคิดใหม่ ๆ และใช้จินตนาการในการเล่น เด็กควรได้เล่นของเล่นได้หลายแบบ จะเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถในการสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง และค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เช่น เล่นไม้บล็อก เล่นทราย เล่นน้ำ และการเล่นในมุมต่าง ๆ
 3. จัดกิจกรรมทางภาษา ช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาทั้งความสามารถในการใช้ภาษาและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กคิดได้หลายทิศทางและมีความพอใจ สนุกสนาน เช่น การฟังนิทาน เรื่องราวต่าง ๆ ให้ครูเล่าไม่ให้อึด ให้เด็กแสดงความคิดเห็นว่าจบอย่างไรหรือให้เด็กเล่าเรื่องต่อจนจบ
 4. จัดกิจกรรมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว การสวมบทบาท และการแสดงละคร ซึ่งเป็นสื่ออย่างดีที่จะให้เด็กแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์

คุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา (2536, หน้า 35) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. สร้างรากฐานความปลอดภัยไปร่งทางใจ ให้เด็กรู้สึกอิสระ ไม่มี ความกดดันใด ๆ
2. ให้ความรักแก่เด็ก ให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ตามลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ไม่อวดรู้แต่พร้อมที่จะค้นคว้าหาคำตอบไปพร้อม ๆ กับเด็ก ๆ
4. สร้างบรรยากาศถ้อยที่ถ้อยอาศัย และกระตุ้นให้นักเรียนทำงาน ให้สำเร็จ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย
5. ให้ความสำคัญกับคำถามทุกคำถาม และพยายามให้เด็กใช้ความคิด หรือตั้งคำถามให้ตัวเองสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้
6. ควรสร้างสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ไม่ให้มีความผูกพันทางใจ อันแน่นหนาระหว่างครูกับเด็ก คือ ไม่ให้เด็กยึดติดกับครูมากเกินไป
7. ปลอ่ยให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาทักษะและความสามารถ ในการปรับตนเองด้วยลำแข้งของตัวเองตามกำลังความสามารถ โดยไม่ต้องคอยเป็นกำลังใจ
8. ให้คำชมเชยยกย่องผลงานความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแต่ละคน แม้ผลงานนั้นจะเล็กน้อยหรือไม่แปลกอะไรเลยสำหรับครู

สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ดังนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กใช้ความคิดที่แปลกใหม่ ค้นคว้า ทดลอง และเล่นนอกเรื่อง บ้าง พยายามใช้คำถามปลายเปิด ส่งเสริมให้เด็ก ไม่ควรมุ่งคำตอบที่ถูกเพียงอย่างเดียว ให้เด็กได้แก้ปัญหาทั้งโดยกลุ่มและรายบุคคล สนใจที่กระบวนการทำงานของเด็กมากกว่า ผลงาน รวมทั้งกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูอาจเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ลดการอธิบายและบรรยายลง ให้เด็กได้ใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชย เมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว การสวมบทบาทและการแสดงละครเป็นสื่อที่ดีที่จะให้เด็กแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์

9. การวัดความคิดสร้างสรรค์

การวัดความคิดสร้างสรรค์ มีหลากหลายวิธีการดังที่มีผู้เสนอไว้ ดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2543, หน้า 199–202) กล่าวว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาประการหนึ่ง คือ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และสร้างผลงานที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและต่อสังคม โดยส่วนรวม การศึกษาในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ได้พยายามศึกษาและพัฒนาเป็นลำดับ โดยเฉพาะการวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ ได้ศึกษาแบบต่าง ๆ ของความคิดจินตนาการ และใช้วิธีการวัดวิธีหนึ่งในหลาย ๆ วิธีการ เขาพยายามที่จะวัดความคิดจินตนาการของเด็กจากพฤติกรรมการเล่น และการทำกิจกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมการเล่นแบบ การทดลอง การปรับปรุง และตกแต่งสิ่งต่าง ๆ การแสดงละคร การใช้คำอธิบายและบรรยายให้เกิดภาพจนชัดเจน ตลอดจนการเล่นนิทาน การแต่งเรื่องใหม่ การเล่นและคิดเกมใหม่ ๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกลึกซึ้งซึ่งต่อความสวยงาม เป็นต้น

2. การวาดภาพ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด เป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรม และสามารถสื่อความหมายได้ดังที่ Torrance ได้ใช้วิธีการให้เด็กวาดภาพ พร้อมกับให้อธิบายประกอบภาพที่กำลังวาด โดยใช้สิ่งเร้าที่เป็นวงกลมสี่เหลี่ยม และพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ ในแง่ของความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบ และความละเอียดลออในการตกแต่งภาพ เป็นต้น

3. การใช้รอยหยดหมึก (Inkblots) หมายถึง การให้เด็กดูภาพรอยหยดหมึก แล้วคิดตอบจากภาพที่เด็กเห็น Kirkpatrick ได้ใช้รอยหยดหมึกโดยให้เด็กดูภาพแล้วตอบโดยไม่จำกัด ให้อิสระในการคิดฝัน ตอบได้เต็มที่ ส่วนคำสั่งก็สั้น ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง และสิ่งเร้ารอยหยดหมึกก็เป็นแบบคลุมเครือไม่ชัดเจน คำตอบของเด็กจะได้รับพิจารณาจากความสามารถในการคิดประดิษฐ์ อารมณ์ ความรู้สึก และความสามารถในการรับรู้ต่อรอยหยดหมึก

4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ หมายถึง การให้เด็กเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และการประเมินงานศิลปะของนักเรียน ดังที่ Torrance ได้คิดค้นวิธีให้เด็กเขียนเรียงความจากเรื่องที่ไม่ถึง โดยกำหนดหัวข้อให้เขียน เช่น

“ผู้ชายที่ร้องไห้” “ครูที่ไม่พูด” “สุนัขที่ไม่เห่า” เป็นต้น ซึ่งปรากฏว่าเขาพบความคิดแปลกใหม่ และน่าสนใจจากความคิดจินตนาการ และมีอารมณ์ขันของเด็กจากสิ่งที่เด็กได้เขียนออกมา

5. การใช้แบบทดสอบ หมายถึง การให้เด็กทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ นับเป็นพัฒนาการของการวัดความคิดสร้างสรรค์ในขั้นต่อมา คือ การใช้แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยที่เกี่ยวกับธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มีการกำหนดด้วยเวลา ปัจจุบันเป็นที่นิยมใช้กันมาก เช่น แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ นอกจากนี้ยังมีแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่มีผู้คิดค้นขึ้นมาเพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์หลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

5.1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพ TCT-DP (The Test for Creative Thinking-Drawing Production) ของ Jellen and Urban เป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอ โดยใช้ทดสอบเป็นรายบุคคล หรือเป็นรายกลุ่มบุคคล ซึ่งกำหนดรูปแบบ ดังนี้

1) สิ่งที่กำหนดเป็นสิ่งเร้าที่จัดเตรียมไว้ในรูปแบบของชิ้นส่วนเล็ก ๆ ที่มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันหลาย ๆ อย่าง เช่น รูปครึ่งวงกลม รูปมุมฉาก รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสแบบไม่สมมาตร รูปรอยเส้นประ รูปเส้นโค้งคล้ายตัว S ซึ่งประกอบอยู่ด้านในและด้านนอกของกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่

2) การตอบสิ่งเร้าผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยการวาดภาพขึ้นมาภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้และมีเกณฑ์สำหรับยึดถือเป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากภาพวาดทั้งหมด 11 เกณฑ์ ดังนี้

2.1) การต่อเติม (cn) ชิ้นส่วนที่ได้รับการต่อเติม (ครึ่งวงกลม จุด มุม ฉาก เส้นโค้ง เส้นประ สี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็กปลายเปิดนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่) จะได้คะแนนการต่อเติมชิ้นส่วนละคะแนนสูงสุด คือ 6 คะแนน

2.2) ความสมบูรณ์ (cm) หากมีการต่อเติมจากเดิมในข้อ 1 ให้เต็มหรือให้สมบูรณ์มากขึ้น จะได้คะแนนชิ้นส่วนละ 1 คะแนน ถ้าต่อเติมภาพโดยใช้รูปที่กำหนด 2 รูป มารวมเป็นรูปเดียว เช่น โยงเป็นรูปบ้าน ต่อเป็นอิฐ ปล่องไฟ เป็นต้น ให้ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2.3) ภาพที่สร้างขึ้นใหม่ (ne) ภาพหรือสัญลักษณ์ที่วาดขึ้นใหม่ นอกเหนือจากข้อ 1 และข้อ 2 จะได้คะแนนเพิ่มอีกภาพละ 1 คะแนน แต่ภาพที่วาดซ้ำหลาย ๆ ภาพเหมือน ๆ กัน เช่น ภาพป่า ที่มีจำนวนต้นไม้หลาย ๆ ต้น ซ้ำ ๆ กัน จะให้ 2-3 คะแนน คะแนนสูงสุดของข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2.4) การต่อเนื่องด้วยเส้น (ci) แต่ละภาพหรือส่วนของภาพทั้งภาพที่สร้างขึ้นใหม่ในข้อ 3 หากมีเส้นลากโยงเข้าด้วยกัน ทั้งภายในและภายนอกกรอบ จะให้คะแนนการโยงเส้น เส้นละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2.5) การต่อเนื่องที่ทำให้เกิดเรื่องราว (cth) ภาพใดหรือส่วนใดของภาพที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราว หรือเป็นภาพรวมจะได้อีก 1 คะแนน ต่อ 1 ชิ้น การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นการเชื่อมโยงด้วยเส้น จากข้อ 1 หรือไม่ใช่เส้นก็ได้ เช่น เส้นประของแสงอาทิตย์ เงามต่าง ๆ การแตะกันของภาพ ความสำคัญที่การต่อเดิมนั้น ทำให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ตามความหมายของผู้ถูกทดสอบตั้งชื่อไว้ คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2.6) การข้ามเส้นกันเขตโดยการใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้ นอกกรอบ (bfd) การต่อเติมหรือโยงเส้นปิดรูปลี่เหลี่ยมจัตุรัสปลายเปิด ซึ่งอยู่นอกกรอบ ลี่เหลี่ยมใหญ่ จะได้คะแนน 6 คะแนนเต็ม

2.7) การข้ามเส้นกันเขตอย่างอิสระ โดยไม่ใช้ส่วนที่กำหนดให้ นอกกรอบใหญ่ (bfi) การต่อเติมโยงเส้นออกไปนอกกรอบ หรือการวาดภาพนอกกรอบ ลี่เหลี่ยมใหญ่ จะได้คะแนน 6 คะแนนเต็ม

2.8) การแสดงความลึก ใกล้-ไกล หรือมิติของภาพ (pe) ภาพที่วาดให้เห็นส่วนลึก มีระยะใกล้-ไกล หรือวาดภาพในลักษณะ 3 มิติ ให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน หากภาพที่ปรากฏเป็นเรื่องราวทั้งภาพ แสดงความเป็นสามมิติ มีความลึก หรือ ใกล้-ไกล ให้คะแนน 6 คะแนนเต็ม คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2.9) อารมณ์ขัน (hu) ภาพที่แสดงให้เห็นหรือก่อให้เกิดอารมณ์ขัน จะได้ชิ้นส่วน 1 คะแนน หรือดูภาพรวม ถ้าให้อารมณ์ขันมากก็จะให้คะแนนมากขึ้นเป็นลำดับภาพที่แสดงอารมณ์ขันนี้ประเมินจากผู้ทดสอบในหลาย ๆ ทาง เช่น ผู้วาดสามารถล้อเลียนตัวเองจากภาพวาด ผู้วาดผนวกชื่อที่แสดงอารมณ์ขันเข้าไป หรือวาดเพิ่มเข้าไปและ/หรือผู้วาดภาพผนวกลายเส้นและภาษาเข้าไปเหมือนการวาดภาพการ์ตูน คะแนนสูงสุดของข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2.10) การคิดแปลกใหม่ ไม่คิดตามแบบแผน (uc) ภาพที่แสดงความคิดที่แปลกใหม่ต่างไปจากความคิดปกติธรรมดาทั่วไป มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

2.10.1) การวางหรือการใช้กระดาษแตกต่างไปจากเมื่อวางกระดาษทดสอบใช้แบบปกติธรรมดา เช่น พับ หมุน หรือพลิกกระดาษไปข้างหลัง แล้วจึงวาดภาพให้ 3 คะแนน

2.10.2) ภาพที่เป็นนามธรรมหรือไม่เป็นภาพของจริง เช่น การใช้สื่อที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ประหลาดให้ 3 คะแนน

2.10.3) ภาพรวมของรูปทรง เครื่องหมายสัญลักษณ์ ตัวอักษรหรือตัวเลข และ/หรือการใช้ชื่อ หรือภาพที่เหมือนการ์ตูนให้ 3 คะแนน

2.10.4) ภาพที่ต่อเติมไม่ใช้ภาพที่วาดกันแพร่หลายทั่วไป ให้ 3 คะแนน แต่หากมีการต่อเติมภาพในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ รูปครึ่งวงกลมต่อเป็นพระอาทิตย์หน้าคนหรือวงกลม รูปมุมฉากต่อเป็นบ้าน กล้อง หรือสี่เหลี่ยม รูปเส้นโค้งต่อเป็นงู ต้นไม้หรือดอกไม้ รูปเส้นประต่อเป็นถนน ตรอก หรือทางเดินและรูปจุกทำเป็นตาของนกหรือสายฝน รูปทำนองนี้ต้องหักออก 1 คะแนน จาก 3 คะแนนเต็ม ในข้อ 10 นี้ แต่ไม่มีคะแนนติดลบ/คะแนนสูงสุดในข้อ 10 นี้ คือ $(a+b+c+d)$ เท่ากับ 12

2.11) ความเร็ว (sp) ภาพที่ใช้เวลาวาดน้อยกว่า 12 นาที จะได้คะแนนเพิ่ม ดังนี้

ต่ำกว่า 2 นาที ได้ 6 คะแนน

ต่ำกว่า 4 นาที ได้ 5 คะแนน

ต่ำกว่า 6 นาที ได้ 4 คะแนน

ต่ำกว่า 8 นาที ได้ 3 คะแนน

ต่ำกว่า 10 นาที ได้ 2 คะแนน

เหมือนกันกับ ฉบับที่ 4 “ความหมายของภาพเส้น”

เป็นการคิดความหมายของภาพเส้นและฉบับที่ 5 “ความหมายของเส้น” เป็นการคิดความหมายของเส้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ฉบับ 1 พวกเดียวกัน มี 4 ข้อ ดังนี้

- ให้บอกสิ่งที่มีลักษณะกลมมาให้มากที่สุด
- ให้บอกสิ่งที่มีสามารถทำให้เกิดเสียงได้ให้มากที่สุด
- ให้บอกสิ่งที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมมาให้มากที่สุด
- ให้บอกสิ่งที่เคลื่อนที่ไปได้โดยอาศัยล้อมาให้มากที่สุด

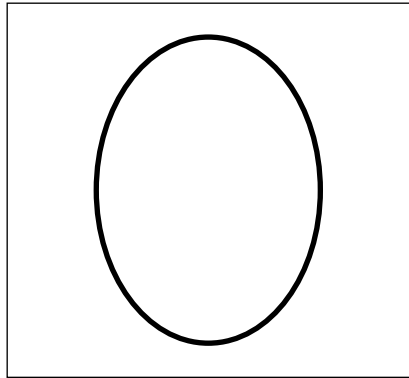
ฉบับ 2 ประโยชน์ของสิ่งของ มี 8 ข้อ ดังนี้

- ให้บอกวิธีใช้หนังสือพิมพ์ให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้มีดให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้ยางรถยนต์ ทั้งยางนอกและยางในให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้जूไม้คอร์กให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้รองเท้าให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้กระดุมเสื้อให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้กุญแจประตูให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ให้บอกวิธีใช้เก้าอี้ให้เป็นประโยชน์ด้วยวิธีแตกต่างกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

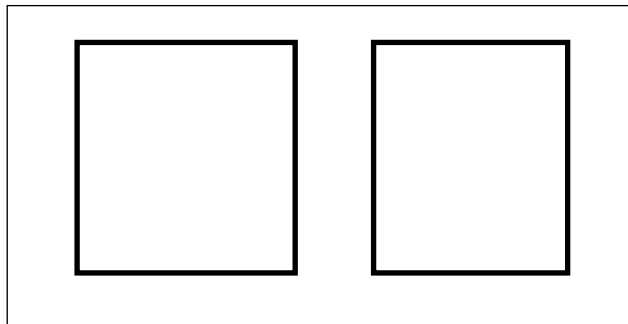
ฉบับที่ 3 ความเหมือนมี 5 ข้อ ดังนี้

- แมวและหนูมีอะไรที่คล้ายกันหรือเหมือนกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

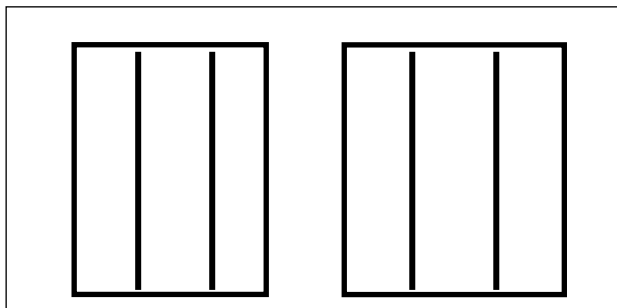
- รถไฟและรถแทรกเตอร์มีอะไรที่คล้ายกัน
หรือเหมือนกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
 - วิหุกและโทรทัศน์มีอะไรที่คล้ายกันหรือ
เหมือนกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
 - นาฬิกาและเครื่องพิมพ์ดีดมีอะไรที่คล้ายกัน
หรือเหมือนกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
 - โต๊ะเรียนและโต๊ะทำงานมีอะไรที่คล้ายกัน
หรือเหมือนกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
- ฉบับที่ 4 ความหมายของภาพเส้น มี 8 ภาพ
- ฉบับที่ 5 ความหมายของภาพเส้น มี 8 ภาพ
- สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแบบทดสอบที่วัดความคิด
สร้างสรรค์ ครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และ
ความคิดละเอียดลออ ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามรูปแบบการสอนของ Williams จึงเลือกใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของฮารี
พันธ์มณี ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากทอร์แรนซ์

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction)

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมให้สมบูรณ์ (Picture Completion)

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้น (Parallel Line)

ภาพประกอบ 2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ที่มา : อารี พันธุ์มณี (2528, หน้า 24)

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams

1. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ศิลปะสำหรับเด็กนั้น ได้มีผู้ใช้หลายคำ เช่น ศิลปะสร้างสรรค์ ศิลปะ ศิลปะศึกษา เป็นต้น ซึ่งความหมายแต่ละคำใกล้เคียงกัน และได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2553, หน้า 189-191) ได้ให้ความหมายของศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจ ค้นพบ และได้ทดลองกับสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดรวบยอดทางพื้นฐานวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์จากการสังเกตและประเมินภาพ

นริศรา ปิตะระโค (2558, หน้า 84) ได้ให้ความหมายของศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ การร้อย และการประดิษฐ์เศษวัสดุ มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ลักษณะของกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี

สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการปั้น การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ การประดิษฐ์เศษวัสดุ และการร้อย มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ลักษณะของกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี

1.1.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้รับพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2542, หน้า 691-702) ได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะว่า นอกจากจะช่วยให้เด็กลดความคับข้องใจแล้ว ยังช่วยให้เกิดความพึงพอใจ มีอารมณ์แจ่มใส มั่นคงและเกิดความมั่นใจในการแสดงออก ส่งผลให้เรียนรู้การทำงานและปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านอารมณ์อย่างได้ผลและตระหนัก

ถึงคุณค่าของตนที่มีต่อหมู่คณะส่งผลให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้องในสังคมและมีบุคลิกภาพ เป็นไปในทางดีงาม และพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาทางบวก ดังนี้

พัฒนาการทางร่างกาย ขณะทำงานเด็กต้องเคลื่อนไหวร่างกาย อยู่ตลอดเวลาจะช่วยให้ได้บริหารร่างกายทำให้เติบโต ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะพัฒนา พฤติกรรมเด็กได้จึงต้องเป็นประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวของเด็กกิจกรรม ทางศิลปะจะช่วยสนองความต้องการทางด้านนี้ ช่วยให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายมือ แขน ขา เป็นกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวไปมาอย่างอิสระ เป็นผลทั้งการตอบสนองความต้องการ และพัฒนาการทางร่างกายไปพร้อมกัน ด้วยเหตุผลนี้เราจะพบว่าเด็กจะตื่นเต้นมากเมื่อได้ ซีดเขียนหรือได้ทำงานศิลปะ เพราะเขาได้สนุกสนานและได้เคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมกัน

พัฒนาการทางอารมณ์ การแสดงออกทางศิลปะ เป็นพฤติกรรม ที่เสริมช่วยให้เกิดความพึงพอใจ อารมณ์แจ่มใสเบิกบาน พร้อมกันนั้นก็ช่วยให้เด็กมีอารมณ์ ที่มั่นคง เกิดความมั่นใจในการแสดงออก มั่นใจในตนเอง ซึ่งความมั่นใจและพึงพอใจ ทางอารมณ์นี้จะมีผลไปสู่การเรียนรู้ การทำงาน และการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อดี โดยปกติเด็กทุกคนจะมีปัญหาทางอารมณ์ในอันที่จะปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์ และเหตุการณ์ใหม่ ๆ รอบตัว เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสม อยู่ตลอดเวลา ศิลปะที่มีผลเกี่ยวข้องกับอารมณ์ จึงเป็นประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่า ต่อการปรับตัวและพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก

พัฒนาการทางสังคม เด็กมีสังคมของเด็กที่จะต้องอยู่ร่วมกัน กับเด็กด้วยกันหรือบุคคลอื่น ในการอยู่รวมคณะ เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากหมู่คณะ และเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือร่วมกับหมู่คณะได้ กิจกรรมศิลปะมีสภาพ เป็นทั้งตัวเชื่อมโยงสังคมของเด็ก และพัฒนาการอยู่ในสังคมอีกด้านหนึ่งด้วย

พัฒนาการทางสติปัญญา ประสบการณ์ทางศิลปะของเด็กวัยนี้ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และช่วยส่งเสริมสติปัญญาของเด็กให้ดีขึ้น เพราะประสบการณ์ ในการสร้างสรรค์ศิลปะ เด็กจะต้องคิดสำรวจตรวจสอบ สร้างสรรค์ให้สัมพันธ์กับวัสดุ เป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนด้วยการกระทำจริงและมีประสบการณ์ตรง ศิลปะจะช่วยเพิ่มพูน ประสบการณ์ให้กว้างขวาง ช่วยให้เด็กได้ทดลองค้นคว้า พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมพัฒนา ให้เกิดประสาทจับใจในการรับรู้ มั่นใจในความคิด และกล้าแสดงออก ซึ่งนั่นเป็นวิถีทาง ที่มีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเอง

จิราภรณ์ สองแสง (2549, หน้า 45–47) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของศิลปะสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. ศิลปะช่วยพัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางกาย
 ในงานของนักเรียนจะสังเกตได้จากความสัมพันธ์ของการมองเห็นและการใช้กล้ามเนื้อ
 การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การควบคุมกล้ามเนื้อ ตัด ปะ ตัด
 ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย สามารถเห็นได้ง่ายในวัยเด็กเริ่มขีดเขียน
2. ศิลปะช่วยพัฒนาการทางด้านอารมณ์ การวาดเขียนช่วยให้
 เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ดีขึ้น ระดับพัฒนาการขึ้นอยู่กับการแสดงออกมาจากรูปภาพ
 ซึ่งเป็นผลงานของเด็กเอง ระดับของการแสดงตัวตนจะมีตั้งแต่การพัฒนาการขั้นต่ำ
 ซึ่งวาดรูปซ้ำ ๆ ออกมาเป็นพิมพ์เดียวกันหมดจนกระทั่งถึงพัฒนาการขั้นสูงซึ่งเด็กวาดภาพ
 อย่างมีความหมายและมีความสำคัญต่อตัวเอง โดยเฉพาะเด็กเล็กเริ่มวาดรูปตัวเองได้
 สำเร็จ จุดนี้เองที่เด็กปล่อยอารมณ์ได้ดีที่สุด เขาแสดงออกจากสิ่งที่เขาอยากทำ
3. ศิลปะช่วยพัฒนาการทางด้านสังคม พัฒนาการทางสังคม
 ของเด็กจะเห็นได้จากความพยายามในการสร้างสรรค์ของเด็ก ภาพเขียนและภาพวาดต่าง ๆ
 จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีประสบการณ์ของตนเองและของผู้อื่น
 เด็กเล็ก ๆ จะเริ่มวาดรูปไว้ในภาพนั้นทันทีที่พ้นระยะขีดเขียนแบบสะเปะสะปะ และสิ่งแรกที่
 เด็กวาดแล้วมีผู้ดูออกว่าเด็กวาดอะไรนั่นก็คือ รูปคน เมื่อเด็กเติบโตขึ้นงานศิลปะจะสะท้อน
 ให้เห็นถึงความเข้าใจ ความรู้สึกที่เด็กมีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมเขา เมื่อเด็กมีพัฒนาการ
 ทางด้านความเข้าใจผู้คนรอบข้างมากขึ้นและเข้าใจถึงอิทธิพลของคนที่มีต่อชีวิตของเขา
 เรื่องราวที่เด็กจะวาดไว้ในงานศิลปะก็คือสิ่งเหล่านั้นนั่นเอง
4. ศิลปะช่วยพัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทาง
 สติปัญญาของเด็ก เราสามารถสังเกตเห็นได้จากพัฒนาการของการรู้จักตนเองและ
 สภาพแวดล้อมความรู้ต่าง ๆ ที่เด็กนำมาใช้ในขณะทีวาดรูปจะชี้ให้เห็นระดับสติปัญญา
 ของเด็ก ดังนั้น ภาพวาดของเด็กจึงเป็นเครื่องชี้ระดับของความสามารถทางสมองหรือ
 สติปัญญาของเด็ก
5. ศิลปะช่วยพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการ
 ทางความคิดสร้างสรรค์นั้นเริ่มมีมาตั้งแต่เด็ก ๆ เริ่มขีดเขียน เด็กจะเริ่มขีดรูปต่าง ๆ
 จากความคิดของตนเองและมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งไม่มีใครเหมือนจากการขีดเขียน
 แบบง่าย ๆ ไป สู่ผลงานที่ซับซ้อนสร้างสรรค์ จะมีขั้นตอนต่าง ๆ คั่นอยู่มากมายในภาพวาด

ภาพเขียนของเด็ก เราจะเห็นพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์จากจินตนาการและความเป็นตัวของตัวเองในงานของเด็ก เด็กไม่จำเป็นต้องคล่องแคล่วเชี่ยวชาญหรือชำนาญในการทำผลงาน แต่ในรูปแบบของการสร้างสรรค์เด็กต้องอิสระทางอารมณ์ มีอิสระที่จะสำรวจและทดลองมีอิสระที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องของรับรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งในการใช้วัสดุและเรื่องราวในการวาดภาพ งานศิลปะทุกชิ้นที่เป็นผลงานของเด็กถือว่าเป็นประสบการณ์การทำงานเชิงสร้างสรรค์ในตัวเองทั้งสิ้น

6. ศิลปะช่วยพัฒนาการทางการรับรู้ ความเจริญเติบโต และการเรียนรู้ทางประสาทสัมผัสเป็นส่วนสำคัญของประสบการณ์วิชาศิลปะ โดยครูเป็นผู้ส่งเสริมการรับรู้สร้างประสบการณ์ทางการเห็น ฝึกการสังเกต ฝึกความละเอียดอ่อน มีความประณีตในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างหลากหลาย

บานชื่น พุ่มชะเอม (2556, หน้า 27) กล่าวถึงความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก โดยเฉพาะการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แสดงออกจากความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ออกมาในรูปแบบผลงานของกิจกรรมที่เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดละเอียดลออ มีความคิดคิดคล่องแคล่วและความคิดยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นในรูปแบบของการสร้างภาพด้วยสีเทียนและสีน้ำ

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ศิลปะนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันอยู่ภายในตัวเด็ก อาทิเช่น การเคลื่อนไหว อวัยวะทุกส่วนของร่างกายโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการทำกิจกรรมศิลปะ มีการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์โดยการถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ ตลอดจนจนการสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้เกิดขึ้นในตนเอง มีการปรับตัวขณะทำกิจกรรมรวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกันกันในสังคม ฝึกการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ยิ่งไปกว่านั้นศิลปะยังช่วยพัฒนาความคิดและจินตนาการในการสร้างสรรค์งานศิลปะได้เป็นอย่างดี

1.2 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ดังนั้น การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูจะต้องคำนึงถึง ได้มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (สัตยา สายเชื้อ, 2541, หน้า 39-40) ไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ เพื่อเสริมสร้างความฉับไว ด้านการรับรู้ ครูไม่ควรบิบบังคับทำในสิ่งที่ครูต้องการ ครูควรช่วยผู้ให้เด็กได้ขีดเขียน หรือแสดงออกอย่างอิสระตามความพอใจ ถึงแม้ว่าจะเพียงระยะสั้น ๆ ก็ตาม

2. ครูควรส่งเสริม ปลูกฝังทักษะประสาทสัมผัสและทักษะ ด้านการมองเห็นและปลูกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักสวยรักงาม มองเห็นความงาม ตามธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ต้นหญ้า ฝ้ายสีเหลือง แมลง ท้องฟ้า พื้นน้ำ ลำธาร โดยอาจจะ นำเด็กออกนอกโรงเรียนดูและมองธรรมชาติเหล่านี้ ให้เด็กเกิดความคิดคำนึงว่าสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้นมีความงามสมบูรณ์อยู่ในตัวของมันเอง

3. ครูแนะนำให้เด็กรู้จักสังเกตและพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ในด้านศิลปะ ถ้าไม่สามารถนำเด็กออกไปข้างนอกสถานที่ได้ ครูควรหาภาพนิ่ง สไลด์ และวีดีทัศน์ นำมาให้เด็กดู เพื่อที่จะได้สังเกตและพูดคุยกัน นอกจากนี้ครูอาจให้สังเกตต้นไม้ บ้าน รถยนต์ รถไฟ ดอกบัว ใบบัว ใบตอง กัลฉวย ใบกัลฉวย และผลไม้อื่น ๆ ครูควรนำเสนอหา สังเกต และเปรียบเทียบ

4. ฝึกให้เด็กได้มีโอกาสใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้แข็งแรง และมีความพร้อม เช่น การปั้นดิน ปั้นแป้ง ขยำกระดาษ การสังเกตของเด็กจะทำให้เด็ก อยากรสร้างกิจกรรมเพื่อฝึกกล้ามเนื้อและตาให้สัมพันธ์กัน

5. ให้เด็กรู้จักใช้เครื่องมือเครื่องใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น พู่กัน จานสี แก้วน้ำ แป้งเปียก กาว กระดาษ รู้จักใช้เก็บรักษาความสะอาด

6. ให้เด็กรู้จักชนิดของสีทั้งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและสีที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สีจากพืช ดอกไม้ และดิน วัสดุมีสี และสีวิทยาศาสตร์ เช่น สีเทียน สีน้ำ ฯลฯ

7. ฝึกทักษะในการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งอาจจะไม่ใช่กิจกรรม ทางการวาดอย่างเดียว อาจจะเป็นการตัด ฉีก ปะ เขียนภาพด้วยนิ้วมือ หรือพับกระดาษ พิมพ์สี ทดลองสี ฟันสี เป่าสี เทสี หยดสี หลาย ๆ กิจกรรม เพื่อมีกิจกรรมหลากหลาย

8. เพื่อฝึกให้เด็กทำงานที่มีระเบียบและเก็บกวาด ล้าง รักษา ความสะอาด เพื่อความมีวินัย

สิริพรรณ ตันศิริตันไพศาล (2545, หน้า 9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย ของศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อฝึกและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เด็กรู้จักใช้ประสาท สัมผัสให้สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม

2. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การรู้จักสังเกต การมีไหวพริบ สามารถแสดงออกตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน และชื่นชมต่อสิ่งที่สวยงามต่าง ๆ

3. เพื่อการพัฒนาทางกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ

4. ปลุกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

5. เพื่อให้เด็กเริ่มต้นรู้จักการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในการทำงานศิลปะ รู้จักการเก็บรักษา และการทำความสะอาดอย่างถูกต้อง

6. เพื่อให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคนมีระเบียบ ประณีต

7. เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระ สนุกสนานเพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

8. เพื่อนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ด้านอื่น ๆ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมศิลปะนั้น มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตาให้สัมพันธ์กัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ช่วยปลุกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีต่อศิลปะ และวัฒนธรรมไทย เด็กรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีระเบียบวินัยในตนเอง รู้จักการรอยค้อย นอกจากนี้เด็กยังรู้จักการใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ รู้จักการเก็บรักษา และการทำความสะอาดอย่างถูกต้อง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากจะต้องคำนึงถึงขั้นพัฒนาการตามวัย พัฒนาการทางศิลปะแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงทฤษฎีการสอน ศิลปศึกษาควบคู่กันไปด้วย ซึ่ง ชลอ พงษ์สามารถ (2526, หน้า 64-65) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีการสอนศิลปศึกษาที่นิยมใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมี ดังนี้

1.3.1 ทฤษฎีเหมือนจริง (Naïve realism theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กสามารถเห็นได้เหมือนผู้ใหญ่ การสอนให้เด็กฝึกทักษะตามที่ผู้สอนต้องการ ผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้เด็กทำตาม ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับเด็กปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา แต่เหมาะกับระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มการเรียนเพื่อมุ่งรักษา ถ่ายทอดวัฒนธรรมเดิม เช่น วิชาจิตรกรรมไทย หรือเขียนภาพเหมือน เป็นต้น เป็นทฤษฎีที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจวิธีการและมีแบบแผน เป็นการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะและความรู้โดยตรง เป็นการดำรงไว้เพื่อการอนุรักษ์โดยแท้จริง

1.3.2 ทฤษฎีแห่งปัญญา (Intellectual theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กเขียนภาพตามที่ตนรู้ โดยเหมาะสมกับวัย เป็นทฤษฎีที่ให้เด็กได้แสดงความรู้ความสามารถตามที่ตนเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนแบบนี้เป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแสดงออกของเด็กโดยตรง เด็กสามารถจะแสดงรายละเอียดที่ตนรู้แตกต่างกันตามความคิดรวบยอดของตนเอง

1.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการรับรู้ (Perceptual development theory) ทฤษฎีนี้เป็นของเกสตาลท์ (Gestalt) ซึ่งมีความเชื่อว่าเด็กเขียนภาพตามที่ตนเห็นตามความเป็นจริงเด็กจะเห็นเค้าโครงใหญ่และเห็นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย โดยไม่สนใจรายละเอียด ทฤษฎีนี้เหมาะกับการสอนเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา เด็กจะถ่ายทอดความรู้ออกมาเป็นแบบง่าย ๆ และเพิ่มความละเอียดความซับซ้อนขึ้นตามวัยของเด็ก

1.3.4 ทฤษฎีความรู้สึกรู้สึกและการเห็น (The haptic & visual child theory) ทฤษฎีนี้เป็นความเชื่อของ Viktor Lowenfeld ซึ่งมีแนวความเชื่อที่ว่าความเข้าใจและการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมของเด็กจะมีผลต่ออารมณ์ของเด็ก อันจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กแสดงออกตามอารมณ์ของตน การวิจัยของ Lowenfeld เชื่อว่าเด็กที่มีความเป็นอิสระเสรีจะแสดงออกทางร่างกายและอารมณ์อย่างเปิดเผย

1.3.5 ทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางความคิดและอายุ (Age-Based concepts) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า เด็กจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นของอายุ ซึ่งหมายถึง ความพร้อมด้านวุฒิภาวะ คือ ทั้งร่างกายและการกระทำเป็นไปตามลำดับขั้นของวัยอันควร เช่น การวิจัยพัฒนาการทางศิลปะของ Viktor Lowenfeld ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นครู และผู้ดูแลเด็กสามารถนำแนวคิดของทฤษฎีบางทฤษฎีมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ โดยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับความสามารถของเด็กแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล

สรุปว่าทฤษฎีที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการรับรู้ (Perceptual development theory) ของเกสทอลท์ (Gestalt) ทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางความคิดและอายุ (Age-Based concepts) เช่น การวิจัยพัฒนาการทางศิลปะของ Viktor Lowenfeld ซึ่งครูสามารถนำมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

1.4 แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2545, หน้า 17-19) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็ก จำเป็นต้องประกอบขึ้นด้วยปัจจัยหลายอย่างที่ส่งเสริมให้เกิดคุณค่าให้เกิดขึ้น ปัจจัยแรกความพร้อมในตัวผู้เรียน ซึ่งความพร้อมรวมถึงความพร้อมทางวุฒิภาวะ ความพร้อมทางด้านประสบการณ์ ความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านต่าง ๆ นี้ จะช่วยเกื้อหนุนหนุนให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสอนศิลปะต้องพิจารณาถึงกิจกรรมศิลปะ สื่อการสอน กระบวนการสอน ในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน ปรึกษาหารือช่วยเหลือกัน อย่างเป็นทางการส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมศิลปะต้องมีบริเวณปฏิบัติงานที่สะดวกสำหรับการทำงานกันและบรรยากาศที่มีเสรีภาพ

ลักษณะของการจัดกิจกรรมศิลปะต้องมีความหลากหลาย สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) มีดังนี้

1. การวาดภาพและระบายสี
 - 1.1 การวาดภาพด้วยสีเทียน
 - 1.2 การวาดภาพด้วยสีน้ำ
 - 1.3 การละเลงสีด้วยนิ้วมือ
2. การเล่นกับสีน้ำ
 - 2.1 การเป่าสี
 - 2.2 การหยดสี
 - 2.3 การเทสี
 - 2.4 การพิมพ์ภาพ
 - 2.5 การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
 - 2.6 การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุ พืช ผักต่าง ๆ

3. การปั้น เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด ฯลฯ

4. การพับ ฉีก ตัด ปะ

4.1 การพับอย่างง่าย

4.2 การฉีกปะ

4.3 การทอ

5. การประดิษฐ์

5.1 การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ

5.2 การร้อยลูกปัด เช่นหลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ

Hider brand (1975, p. 22 อ้างถึงใน กิตติยา แก้วเอี่ยม, 2551, หน้า 51-52)

กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะไว้ 10 ข้อ

1. เน้นกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าคำนึงถึงผลงานที่เด็กทำ

2. สนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยหลีกเลี่ยง

การให้เด็กลอกเลียนแบบหรือวาดภาพระบายสีจากสมุดภาพเพราะทำให้เด็กไม่ได้ใช้

ความคิดอิสระ

3. ชื่นชมในผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก

4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กให้พร้อม

5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กสามารถหยิบง่าย และสะดวก

ในการใช้

6. หลีกเลี่ยงคำถามที่ว่า “กำลังทำอะไรอยู่” หรือ “เดาสิ่งที่เด็กทำคืออะไร”

อะไร”

7. ฝึกฝนและแนะนำให้เด็กได้ลองปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแสดงออก

และมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย

8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางศิลปะมีความสำคัญเช่นเดียวกับการจัด

ประสบการณ์ในการเขียนและการอ่าน

9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาด และรูปร่างของภาพ

10. อธิบายผู้ปกครองเข้าใจถึงจุดหมาย และแนวทางในการส่งเสริม

ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

เลิศ อานันท์ชนะ (2535, หน้า 56-57) กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมศิลปะที่เด็กจะต้องมีความยืดหยุ่น และเปลี่ยนแปลงได้ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเสรี ไม่ยึดติดกับผลงานสำเร็จรูปมีโอกาสสำรวจ ทดลอง ค้นคว้า ด้วยวัตถุนานาชนิด อย่างอิสระ ปราศจากการออกคำสั่ง ดังนั้น แนวการจัดกิจกรรมควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้น่าสนใจ สนุกสนาน
2. กำหนดกิจกรรมให้มีการแสดงออกอย่างเสรี ในลักษณะที่เลือกได้ตามความสนใจหรือยืดหยุ่นได้และง่าย
3. จัดแบ่งพื้นที่ให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ มีบรรยากาศที่ยืดหยุ่น และทำท่าย
4. มีผู้สอนควรใช้คำพูดที่ช่วย และทำท่ายแทนการออกคำสั่งให้เด็กทำตาม
5. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้โดยการสำรวจ ทดลอง และค้นคว้าด้วยตนเอง
6. ในบางกิจกรรมที่จำเป็นต้องแสดงการสาธิตให้เด็ก ๆ ดูเป็นแนวทางการเสนอแนะให้พอเกินความเข้าใจและเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติตามความคิดของตน
7. ก่อนลงมือปฏิบัติงานศิลปะ ควรแนะนำให้เด็กสวมเสื้อกันเปื้อน อาจเป็นเสื้อเก่า ๆ ของพ่อแม่ และซักให้สะอาดภายหลังที่ใช้แล้ว

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี กิจกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก ยืดหยุ่นได้ มีบรรยากาศที่ยืดหยุ่น ทำท่ายและสนุกสนาน มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และมีกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นต้น

1.5 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรมีลักษณะที่หลากหลาย ช่วยให้เด็กมีโอกาสทดลอง ค้นคว้า และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนได้อย่างเหมาะสม สิ่งที่น่าสนใจในกิจกรรมควรมีหลายลักษณะแตกต่างกันไป มีความเข้าใจตรงตามความต้องการและไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินความสามารถของเด็ก

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551, หน้า 184-185) กล่าวว่า ในทางปฏิบัติการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้านการศึกษาปฐมวัยจำแนกศิลปะสร้างสรรค์ไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. การวาดและการใช้สี เด็กปฐมวัยชอบการวาดภาพ และการใช้สี เพราะเป็นการแสดงสมรรถนะทางกายของเด็ก
 2. การพิมพ์ เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยการใช้อุปกรณ์ ซึ่งอาจเป็นเศษวัสดุสามารถทาสีแล้วประทับลงบนกระดาษเกิดเป็นภาพพิมพ์ที่เป็นลวดลาย หรือรูปแบบที่เด็กสนใจ
 3. การประดิษฐ์ เป็นงานศิลปะที่นอกจากฝึกการใช้กล้ามเนื้อแล้ว ยังเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกิจกรรมการประดิษฐ์ ได้แก่ การพับรูปต่าง ๆ การทำประดิษฐ์ การต่อเติม
 4. การประดับตกแต่ง ได้แก่กิจกรรมการจัดดอกไม้ จัดห้อง แต่งสวน จัดโต๊ะอาหาร
 5. การปั้น เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก การคิด จินตนาการ การเรียนรู้เกี่ยวกับรูปทรง พัฒนาการรับรู้
- สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับเด็ก ได้แก่กิจกรรม วาดภาพระบายสี กิจกรรมการเล่นสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การประดิษฐ์ และการพับ ฉีก ตัด ปะ เป็นต้น โดยเน้นความหลากหลายของกิจกรรมเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้ แสดงออกด้วยตนเองอย่างเสรีในกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และความสนใจ มีความท้าทาย ยืดหยุ่นได้ และมีบรรยากาศที่ยืดหยุ่นสนุกสนาน มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์สภาพแวดล้อม และมีกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย

1.6 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้แก่เด็กนั้น ครูจะต้องจัดกิจกรรม ที่สนองความต้องการให้แก่เด็กได้แสดงออกตามความรู้สึกและความต้องการของตนเอง เมื่อเด็กทำกิจกรรมได้สำเร็จจุลวงจะช่วยเพิ่มพูนความมั่นใจและเกิดความภาคภูมิใจ ในผลสำเร็จของตน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาคุณสมบัติ ที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทางตรงและทางอ้อมให้ ครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน ครูจึงมีบทบาทด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) บทบาทด้านการจัดกิจกรรม

1.1) สอนด้วยความรักและให้การยอมรับนับถือในความสามารถ ของเด็กอย่างเปิดเผย

1.2) หลีกเลี่ยงการวิพากษ์ วิจารณ์ในเชิงล้อเลียนหรือตำหนิโดยตรง ซึ่งทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตัวเองประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการแสดงออกและสูญเสียความมั่นใจในตัวเอง

1.3) ไม่ควรรีบแก้ไขผลงานของเด็ก แต่ควรพุดจาให้เกิดความคิดด้วยตนเอง

1.4) ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกและคิดตัดสินใจแก้ปัญหาเอง

1.5) ใช้คำย่วยุทำท่ายให้แสดงออกแทนการออกคำสั่ง

1.6) ไม่ควรเขียนรูปให้ดูตัวอย่าง เพียงแต่ให้กำลังใจอยู่ห่าง ๆ

1.7) มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีโลกทัศน์ที่ดีต่อบุคคล

และสภาพแวดล้อมรอบตัว

จะเห็นได้ว่าครูมีบทบาทที่สำคัญมากในการจัดกิจกรรม ให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ จะต้องสอนด้วยความรักและยอมรับเด็ก มีอารมณ์ที่มั่นคง ให้เด็กได้ไว้วางใจใช้คำพูดย่วยุให้เด็กได้กล้าคิดกล้าทำ และเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ

2) บทบาทในด้านการสร้างบรรยากาศ ครูควรสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

2.1) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ การแสดงความสามารถ และการแสดงออกตามความตั้งใจของเด็ก

2.2) จัดบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกปลอดภัยโดยการยอมรับความมีคุณค่าของเด็ก ปราศจากการประเมินผลจากภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความวิตกกังวล แต่ควรเป็นการประเมินตนเอง

2.3) จัดบรรยากาศที่มีความรู้สึกอิสระในด้านการแสดงออกทางสัญลักษณ์ ความคิดและความรู้สึกตามที่เด็กต้องการจะทำ

2.4) จัดบรรยากาศที่สนองต่อความต้องการความสำเร็จของเด็ก โดยให้การยอมรับในสิ่งที่รู้และรู้สึกมากกว่าสิ่งที่เด็กเห็น หลีกเลี่ยงการกล่าวถึงข้อบกพร่องของเด็ก ควรให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านการเรียนหรือการแสดงออกแทนการพัฒนาที่ผลงาน

3) บทบาทในการประเมินผลงาน การประเมินผลงานเด็กกระทำได้

2 วิธี ดังนี้

3.1) ผู้ใหญ่ประเมินผลงานของเด็ก โดยการชมเชย (Praise)

แสดงการยอมรับสิ่งที่เด็กทำอย่างจริงใจ ป้อนกันมิให้เด็กเกิดความสงสัยในความจริงของครูเป็นผลให้เด็กขาดความมั่นใจคอยฟังคำชมเชยเสมอ ขณะเดียวกันเด็กที่ไม่ได้รับคำชมเชยอาจเสียกำลังใจ รู้สึกตนเองล้มเหลว ครูควรพูดสิ่งที่เด็กกระทำมีใช้ตัวของเด็ก เนื่องจากเด็กจะคิดว่าตนเองเป็นดังที่ได้กระทำอันเป็นการทำลายความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกตัวเองไม่มีค่าได้

3.2) เด็กประเมินผลงานตนเอง ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้เด็กประเมิน

ตัวเอง เพราะเด็กรู้ดีว่างานตนสมบูรณ์หรือยัง โดยให้เด็กแสดงความคิด ความรู้สึก ที่ต้องการหรือยัง การให้เด็กประเมินตนเอง ควรทำขณะที่เด็กทำงานและไม่ควรให้เกรดผลงาน หรือประเมินจากภายนอก เช่น ให้ดาว หน้ายิ้ม เพราะจะทำให้เด็กไม่เกิดการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้การแสดงผลงานของเด็กเป็นการกระตุ้นให้เด็กดูผลงานของตน ซึ่งครูไม่ควรเลือกผลงานของเด็กมาแสดงเพียงคนเดียว เพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่าครูชอบลักษณะของผลงานนั้น และเด็กจะสร้างผลงานตามที่ครูชอบเพื่อเป็นการเอาใจครู

สรุปได้ว่า บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูจะต้องจัดกิจกรรมที่สนองความต้องการของเด็ก ให้ได้แสดงออกเต็มความสามารถ ต้องสอนด้วยความรักและยอมรับเด็ก มีอารมณ์ที่มั่นคง ยั่วยุให้เด็กกล้าคิดกล้าทำ และต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ภายใต้ความรักความอบอุ่นและเป็นกันเอง มีการเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก อีกทั้งครูต้องจัดการประเมินผลงานเด็กโดยเน้นกระบวนการทำงานของเด็ก และฝึกให้เด็กประเมินตนเอง จะช่วยให้เด็กมีความพอใจในการทำงาน และรู้สึกพอใจในคุณค่าของตน

2. การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Williams

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Williams

มณฑณี คัมภีร์พงศ์ (2549, หน้า 29-36) กล่าวว่า กลวิธีการสอนตามแนวคิดของ Frank Williams เป็นนักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาเรื่องการสอนความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวาง รูปแบบการสอนของเขาเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า Williams Cube CAI Mode เป็นรูปแบบในการส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือเจตคติในห้องเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบ

ที่สอนให้เด็กได้รู้จักคิด การแสดงความรู้สึกและแสดงออกทางวิธีทางความคิดสร้างสรรค์ (A Model for Impermentina Cognitive–Affective in the Classroom) รูปแบบการสอน แบ่งออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ด้านเนื้อหา (Content) หมายถึง การสอนเนื้อหาวิชาสำคัญ ในหลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษา หน่วยโลกของนานาสัตว์ หน่วยดอกไม้งามตา หน่วยอร่อยผัก-ผลไม้ หน่วยข่าวดีมหัศจรรย์ และหน่วยสีสันต์สวยสดใส โดยผู้สอน ได้นำเนื้อหาวิชาเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ หลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษา

มิติที่ 2 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (Teacher Behavior) หมายถึง การสอนของครูเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนั้น วิลเลียมส์เน้นเทคนิควิธีการสอน และการเสนอกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อันเป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรม สร้างสรรค์ กล่าวคือ ครูสามารถนำเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษา และใช้เทคนิคกลวิธีการสอน การจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้เสนอ วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมไว้ 6 กิจกรรม ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

1) การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question) หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ยั่วและเร้าความรู้สึกนึกคิด ให้ชวนคิดค้นคว้า เพื่อให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำถามเช่นนี้ จะสามารถตอบคำถามได้ถูกมากกว่าหนึ่งข้อ หรือไม่มีคำตอบเพียงข้อเดียวแต่มีหลาย ๆ คำตอบ โอกาสที่นักเรียนจะตอบถูกมากกว่าหนึ่งคำตอบ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความกล้า ให้นักเรียน กล้าตอบ กล้าคิด และเชื่อว่าตนเองไม่ถูกหัวเราะเยาะแน่นอน คำถามที่ถาม มักจะลงท้ายว่า วิธีการใดบ้าง...มีประโยชน์อย่างไร...มีอะไรมากกว่านี้อีก...ท่านรู้สึกอย่างไร บ้าง...

2) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies) หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน แตกต่างกัน หรือตรงข้ามกัน อาจเป็นคำเปรียบเทียบ คำพังเพย สุภาษิต ก็ได้

3) การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (A Creative Reading Skill) หมายถึง การฝึกให้รู้จักแสดงความคิดเห็นแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องที่อ่าน ในการอ่านหนังสือประกอบทุก ๆ วิชา ควรส่งเสริมและให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกต่อเรื่องที่อ่านมากกว่าจะมุ่งทบทวนข้อต่าง ๆ ที่จำได้หรือเข้าใจ

4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An Organized Random Search) หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ กฎเกณฑ์ใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิม หรือกฎเกณฑ์เดิมที่เคยมี แต่พยายามคิดพลิกแพลงไปจากเดิม ดังตัวอย่าง

5) ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม

6) การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intive Expression) เป็นการฝึกให้ผู้รู้จักการแสดงความรู้สึก ความคิด ความรู้สึกเกิดจากการมีสิ่งมาเร้าอวัยวะรับสัมผัส ทั้งห้า เช่น ดูภาพคนในอิริยาบถต่าง ๆ แล้วใช้ความรู้สึกช่วยกันเดาภาพนั้น ๆ

มิติที่ 3 ด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (pupil behavior) หมายถึง ในการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนนั้น Williams ให้ความสำคัญด้านสติปัญญาและด้านจิตใจ หรือความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจหรือสติปัญญา (Cognitive Behavior) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านกลไกและการทำงานของสมอง แบ่งได้ 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ความคิดคล่อง (Fluent Thinking)
- 2) ความคิดยืดหยุ่น (Flexible Thinking)
- 3) ความคิดริเริ่ม (Originality)
- 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ลักษณะที่ 2 ด้านความรู้สึกหรือด้านจิตใจ (Affective Behavior) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- 2) ความพร้อมที่จะเสี่ยง (Risk Taking)
- 3) ความพอใจที่จะทำซ้ำซ้อน (Complexity)
- 4) การสอนของครู (Teacher Behavior)

2.2 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิด แสดงความรู้สึก แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ผ่านกิจกรรม 6 กิจกรรม ตามแนวคิดของ Williams โดยผ่านงานศิลปะสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ชั้นนำ สนทนาเข้าสู่กิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเนื้อหา และกิจกรรมโดยการสนทนาหรือร้องเพลง

ขั้นสอน ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่สอน โดยใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย 3) การเปลี่ยนแปลง 4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม 5) ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ และ 6) การแสดงออกจากการหยั่งรู้

การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question) หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ยั่วและเร้าความรู้สึกนึกคิดให้ชวนคิดค้นคว้า เพื่อให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies) หมายถึง การเปรียบเทียบ สิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน แตกต่างกัน หรือตรงข้ามกัน เปรียบเทียบ คำพังเพย และสุภาษิต

การเปลี่ยนแปลง (Example of Change) หมายถึง การฝึกให้คิดถึง การเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานานให้เป็นรูปอื่น และเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระ

การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An Organized Random Search) หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ กฎเกณฑ์ใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัย โครงสร้างเดิมหรือเกณฑ์เดิมที่เคยมี แต่พยายามคิดพลิกแพลงไปจากเดิม

การพัฒนาทักษะในการจินตนาการมองเห็นภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม

การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intense Expression) เป็นการฝึกให้รู้จัก การแสดงความรู้สึก ความคิด ความรู้สึกเกิดจากการมีสิ่งมาเร้าอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า เช่น ดูภาพคนในอิริยาบถต่าง ๆ แล้วใช้ความรู้สึกช่วยกันเดาภาพนั้น ๆ

ขั้นสรุป ให้นักเรียนเล่าถึงผลงานของตนเองและสรุปสิ่งที่ได้จากการทำ กิจกรรม โดยการเสนอขั้นตอน องค์ประกอบ แนวคิด และเทคนิคในการทำกิจกรรม

เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและแตกต่างไปจากเดิม ก่อนการจัดกิจกรรม นักเรียนยังคงวาดภาพซ้ำ ๆ จากการมองผลงานของเพื่อนบ้าง แต่เมื่อได้รับการทดลองแล้ว จึงเกิดความคิดเป็นของตนเอง ผลงานจึงแปลกใหม่ไปจากเดิม สามารถดัดแปลงผลงานของตนเองตามความคิดสร้างสรรค์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสามารถเกิดได้กับบุคคลทุกทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับ ความพึงพอใจนั้น มีทั้งความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกทั้ง 2 ด้านสามารถที่จะแสดงออกได้โดยพฤติกรรมหรือคำพูด

1. ความหมายของความพึงพอใจ

สังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น ย่อมสร้างให้มนุษย์ที่มีอยู่ในสังคมเกิดการแข่งขัน และดิ้นรนเพื่อที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองพึงพอใจ จึงได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่หลากหลาย ดังนี้

จิตตินันท์ นัทไพบุลย์ (2551, หน้า 115) ให้ความหมายว่า ภาวะการณ์แสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบประสบการณ์ และผลตอบแทน ได้แก่ ลักษณะงาน อัตราจ้าง โอกาสก้าวหน้า และผลประโยชน์ ที่ได้รับจากงานในระดับที่เป็นไปตามความคาดหวังที่บุคคลตั้งไว้

รุจิรา เหลืองอุบล และน้ำลีน เทียมแก้ว (2555, หน้า 24) ให้ความหมายว่า ความรู้สึกชอบ หรือพอใจส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

กชกร เป้าสุวรรณ, ธนภัทร ปัจฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา (2550) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจว่า สิ่งที่ดีควรจะเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ก็เมื่อได้สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ หรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็เกิดความรู้สึกบวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบ เป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

Good (1973, p. 320) ให้ความหมายว่า สภาพ คุณภาพ หรือระดับ ความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

Locke (1976, p. 130) ให้ความหมายว่า ความรู้สึกที่อยู่ใน สภาวะอารมณ์ในลักษณะเชิงบวก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่บุคคลผู้นั้นได้รับจากการทำงาน หรือได้รับประสบการณ์จากงานที่เขาทำ

Davis (1981, p. 384) ให้ความหมายว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

Powell (1989, pp. 17–18) ให้ความหมายว่า ความสุขจะเกิดขึ้น หากความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองจนเกิดความสมดุล เมื่อบุคคลสามารถ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ดังนั้น ความพึงพอใจ คือ สภาพอารมณ์ คือความรู้สึก ด้านบวกของบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่บุคคลแสดงออกเมื่อได้รับการตอบสนองต่อสิ่งใดหรือเรื่องใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ของบุคคล ที่แสดงออกมาในรูป ชอบมาก-ชอบน้อย หรือไม่ชอบสิ่งนั้น ความพึงพอใจ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ประการ

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

Herberg (1959, pp. 113–115) ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า ทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor Theory) เป็นทฤษฎีที่ได้ จากการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล Herberg ได้ศึกษาถึงความต้องการ ของคนในองค์กรหรือการจูงใจในการทำงาน โดยเฉพาะเจาะจง ศึกษาว่าคนเราต้องการ อะไรจากการทำงานนั้น พบว่า บุคคลต้องการความสุขจากการทำงาน สรุปได้ว่า ความสุข จากการทำงานนั้น เกิดจากความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในการทำงาน โดยความพึงพอใจ หรือความไม่พึงพอใจในการทำงานนั้น ไม่ได้มาจากกลุ่มเดียวกัน แต่มีสาเหตุมาจากปัจจัย สองกลุ่ม คือ ปัจจัยกระตุ้น (motivation factor) และปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขศาสตร์ (Maintenance or Hygiene factor)

1. ปัจจัยกระตุ้น (motivation factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน โดยตรง เพื่อจูงใจให้ชอบและรักงานที่ปฏิบัติเป็นตัวกระตุ้น ทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่ บุคคลในองค์กรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถ ตอบสนองความต้องการภายในบุคคลได้ด้วย ประกอบด้วย

1.1 ความสำเร็จในงานที่ทำของบุคคล (Achievement)

เป็นการที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้น และประสบความสำเร็จอย่างดี เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มในผลสำเร็จของงาน

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) เป็นการได้รับการ

การยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อน หรือจากบุคคลในองค์กร การยอมรับนับถือนี้อาจอยู่ในรูปของการยกย่อง ชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่ก่อให้เกิดการยอมรับในความสามารถ เมื่อได้ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดบรรลุผลสำเร็จ การยอมรับนับถือแฝงอยู่ในความสำเร็จของงาน

1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The Work Itself) เป็นงานที่น่าสนใจ

งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ท้าทายให้ลงมือปฏิบัติ หรืองานที่มีลักษณะสามารถกระทำได้ดีตั้งแต่ต้นจนจบ

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้น

จากการได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ที่ไม่มีการตรวจ หรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

1.5 ความก้าวหน้า (Advancement) เป็นการเลื่อนขั้น

เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์การ การมีโอกาสได้ศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่ม หรือได้รับการฝึกอบรม

2. ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขศาสตร์ (Maintenance or Hygiene factor)

ปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วย

2.1 เงินเดือน (Salary) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับเงินเดือนและ

การเลื่อนขั้นเงินเดือนในองค์การ เป็นที่พอใจของบุคลากรในที่ทำงาน

2.2 โอกาสได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth)

เป็นปัจจัยที่บุคคลได้รับการแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่งภายในองค์การ และรวมถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะวิชาชีพ

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

(Interpersonal Relation Superior) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.4 สถานะทางอาชีพ (Status) อาชีพเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม
ที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี

2.5 นโยบายและการบริการ (Company Policy and Administration)
เป็นการจัดการและการบริหารขององค์กร การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร

2.6 สภาพการทำงาน (Working Conditions) เป็นสภาพทางกายภาพ
ของงาน

2.7 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life) ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี
อันเป็นผลที่ได้รับจากงานในหน้าที่

2.8 ความมั่นคงในการทำงาน (Security) เป็นความรู้สึกของบุคคล
ที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพ หรือความมั่นคงขององค์กร

2.9 วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision Technical)
เป็นความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการทำงาน หรือความยุติธรรมในการบริหาร

Maslow (1970, pp. 122-144) ได้เสนอทฤษฎีลำดับชั้นของความต้องการ
โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการ
ได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจ อย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะมี
ตามมาอีก ความต้องการของคนเราอาจเกิดขึ้นซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่ง
ยังไม่หมด ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับชั้น
ที่เรียกว่า Hierarchy of Needs มี 5 ลำดับชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)

เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต หรือเรียกว่า
เป็นความต้องการปัจจัย 4 ได้แก่ ความต้องการอาหารให้อิ่มท้อง เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกัน
ความร้อน หนาวและอุจาดตา ต้องการยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ต้องการที่อยู่อาศัย
เพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อนหนาว และสัตว์ร้าย และความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หลังจากที่มีมนุษย์
บรรลุความต้องการด้านร่างกายทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ในขั้นแรกแล้ว จะมีความต้องการ
ด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง เช่น หลังจากมนุษย์มีอาหารรับประทาน
จนอิ่มท้องแล้ว เริ่มหันมาคำนึงถึงความปลอดภัยของอาหาร หรือสุขภาพ โดยหันมาให้
ความสำคัญกันเรื่องสารพิษที่ติดมากับอาหาร ซึ่งสารพิษเหล่านี้ อาจสร้างความไม่ปลอดภัย
ให้กับชีวิตของเขา

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากการที่มีชีวิตอยู่รอดแล้ว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว มนุษย์จะเริ่มมองหาความรักจากผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองครอบครองอยู่ เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการมีฐานะ หรือเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Esteem Needs) เป็นความต้องการอีกขั้นหนึ่งหลังจากได้รับความต้องการทางร่างกายความปลอดภัย ความรัก และเป็นเจ้าของแล้วจะต้องมีการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น ความอยากมีชื่อเสียง การยกย่องจากสังคมอยากมีอิสรภาพ

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง หลังจากที่ผ่านมาความต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นความต้องการความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ลดความต้องการภายนอก หันมาต้องการสิ่งที่มีและเป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ แต่ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่น ๆ มาก่อนและต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี

Scott (1970, p. 124) ได้เสนอแนวคิดการจูงใจให้เกิดความจูงใจต่อการทำงานที่จะได้ผลในเชิงปฏิบัติมีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้โดยใช้ระบบทำงาน และควบคุมประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจในเป้าหมายการทำงาน จะต้องมิลักษณะ ดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนสร้างในการตั้งเป้าหมาย

- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบในความสำเร็จในการทำงานโดยตรง

- 3.3 งานนั้นสามารถทำได้สำเร็จเมื่อนำแนวคิดของ Scott

มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทาง ดังนี้

3.3.1 ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน
และระดับความสามารถหรือพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน

3.3.2 การวางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ
และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม
และกำหนดเป้าหมายในการทำงานสะท้อนผลงานและทำงานร่วมกันได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน
จึงต้องมีบทบาทสำคัญ ในการจัดกิจกรรม วิธีการ สื่อ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์
ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง โดยให้ผู้เรียนได้รับผลตอบแทนจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง
โดยเฉพาะผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในที่เป็นความรู้สึกของผู้เรียน เช่น ความรู้สึก
ถึงความสำเร็จของตน เพื่อเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ ได้ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ
ความมั่นใจโดยครูอาจได้รับผลตอบแทนภายนอก เช่น คำชมเชย หรือการให้คะแนน
จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

3. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นการศึกษาตามพฤติกรรมศาสตร์
ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์มีดังต่อไปนี้

เพชฌัญญู กิจระการ (2544, หน้า 34) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟีลด์
และฮิวแมน ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจ
ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย
5. ความพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านกำลังใจ

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย

3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม

4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปร 3 องค์ประกอบทางด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม

2. เชื้อถือได้/เชื้อถือไม่ได้

3. เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ/ผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล

2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง

3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร

4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน

3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความพึงพอใจ ประกอบด้วย องค์ประกอบงานในปัจจุบัน องค์ประกอบด้านกำลังใจ องค์ประกอบเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ องค์ประกอบเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชา และองค์ประกอบจากเพื่อนร่วมงาน

4. แบบวัดความพึงพอใจ

พงค์ ทรดาล (2540, หน้า 40-62) กล่าวว่าความพึงพอใจในการทำงาน เป็นความรู้สึกของคนที่มีต่องานในทางบวก และเป็นสุขของคนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ตลอดจนทำให้เกิดความพึงพอใจ มีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่น มีกำลังใจในการทำงาน ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติหลายประการที่คนมีต่องานของเราแต่องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับงานต่อชีวิตของเขาเอง โดยทั่ว ๆ ไปแบบวัดความพึงพอใจ ตามลักษณะที่ควรจะถามเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบสำรวจปรนัย (Objective Survey) เป็นแบบวัดที่มีคำถามและคำตอบให้เลือก โดยที่ผู้ตอบ ตอบตามที่ตนเองที่มีความคิดเห็นและความรู้สึกเป็นข้อมูลที่ได้รับที่สามารถวิเคราะห์ได้เชิงปริมาณ

2. แบบสำรวจเชิงพรรณนา (Descriptive) เป็นแบบสอบถาม
 ที่ให้ผู้ตอบตอบด้วยคำพูดและข้อเขียนของตนเอง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด
 ให้ตอบโดยอิสระเป็นข้อมูลที่ได้เชิงคุณภาพ

สรุปได้ว่าการวัดความพึงพอใจเป็นการวัดความรู้สึกในทางบวกของบุคคล
 ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ซึ่งใช้ได้หลายแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์
 ของผู้ตอบหรือกลุ่มที่ต้องการศึกษา

5. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

ปรีชา เครือวรรณ และสมพงษ์ พันธุ์รัตน์ (2551, หน้า 49) ได้กล่าวถึง
 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบไว้ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบ
2. การจัดทำตารางโครงสร้างแบบทดสอบ (Test Blueprint หรือ Test Specification)
3. ทบทวนจุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Learning Objective/Learning Outcome)
4. เขียนข้อสอบ (Item Writing) วิธีการเขียนข้อสอบวัดได้ตาม
 จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective-based)
5. ทบทวน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของข้อสอบ (Review)
 และปรับปรุงข้อสอบ
6. จัดเรียง/จัดชุดข้อสอบ
7. จัดพิมพ์/อัดสำเนา และเย็บชุด/เล่ม แบบทดสอบ แล้วบรรจุซอง/
 กล่อง แบบทดสอบ เพื่อส่งไปยังสนามสอบ
8. ดำเนินการสอบ
9. ตรวจข้อสอบเพื่อให้คะแนนผลการสอบ
10. นำผลการสอบทำการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบรายข้อ (ค่าความ
 ยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (KR)
11. เก็บข้อสอบที่ดี ๆ ไว้ในคลังข้อสอบ (Item Bank) และปรับปรุง
 ข้อสอบที่ยังไม่เข้าเกณฑ์ข้อสอบที่ดี เก็บไว้เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

บุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 69-70) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามก็คือ การวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่ต้องการในการวิจัย โดยวิเคราะห์จากจุดประสงค์ในการวิจัย กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. กำหนดรูปแบบของคำถามในการศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราต่าง ๆ ศึกษาแบบสอบถามจากคนอื่น ๆ ที่วิจัยในเรื่องคล้ายกัน แล้วกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม
3. เขียนแบบสอบถามฉบับร่าง ลงมือเขียนแบบสอบถามฉบับร่างตามแบบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามในขั้นที่ 1 ตามหลักในการสร้างและรูปแบบไว้ในขั้นที่ 2
4. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณานำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านที่จะศึกษาและด้านวัดผลพิจารณา ความถูกต้องความเที่ยงตรงของข้อคำถามในแต่ละข้อนำข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาแก้ไขให้เหมาะสม
5. ทดลองใช้และปรับปรุงแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 5-10 คน เพื่อพิจารณาถึงข้อแจ่มชัดในข้อคำถามต่าง ๆ อาจพิจารณาเวลาในการตอบด้วย หลังจากตอบเสร็จทำการสัมภาษณ์ผู้ตอบเกี่ยวกับความเข้าใจในข้อต่าง ๆ ปัญหาที่พบในขณะที่ตอบ รวมทั้งวิจารณ์แบบสอบถามนั้นด้วย แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 50-100 คน กรณีที่มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำผลวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์แล้วจึงหาค่าความเชื่อมั่นต่อไป ดังนั้น ถ้าแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจะต้องสร้างคำถามที่จะนำไปทดลองใช้ให้เกินจากที่ต้องการจริงประมาณ 25%
6. พิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง ทำการพิมพ์แบบสอบถามที่จะใช้จริงหลังจากปรับปรุงในขั้นที่ 5 แล้ว ในการพิมพ์ฉบับจริงจะต้องคำนึงถึงความแจ่มชัดในการอธิบายจุดประสงค์และวิธีตอบและพิจารณาความถูกต้องในเนื้อหาสาระ การพิมพ์จัดรูปแบบการพิมพ์ให้สวยงาม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ มีขั้นตอนการสร้างตามลำดับ คือ เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย กำหนดรูปแบบของคำถาม เขียนแบบสอบถามฉบับร่าง นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มทดลอง ปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการทดลอง ค้นคว้า เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ชวนฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เป็นกิจกรรมที่แสดงออกที่มีคุณค่าก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ต่อมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย ศิลปะช่วยให้เด็กเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา สิ่งที่สำคัญคือเด็กจะแสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของแต่ละบุคคล

1. งานวิจัยในประเทศ

วลัญญา ปรีชากุล (2550) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล พบว่า หลังการทดลองกิจกรรมศิลปะวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรีแพร จันทราภิรมย์ (2550, หน้า 11) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง ควรได้รับการส่งเสริมปลูกฝังให้กับนักเรียน เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพความภาคภูมิใจ กล้าแสดงออก และสามารถช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดจินตนาการ ค้นคว้าทดลองเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน สิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้แก่ นักเรียน โดยบุคคลนั้นจะกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้า เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

กิตติยา เก้าเอียน (2551, หน้า 78-80) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนวัดบุญชริกการาม

ตำบลปอผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน
 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะ
 สร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ 2) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะ
 สร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน และ 3) แบบทดสอบความคิด
 สร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของทอร์เรนซ์ แบบ ก. ซึ่งใช้แบบแผนการทดลองการทดลอง
 แบบกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมและมีการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวม และรายด้านหลัง
 ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์สูงกว่าก่อนได้รับ
 การจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
 ในภาพรวมและรายด้านหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัด
 ประสบการณ์ของโรงเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01 และ 3) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในภาพรวมและรายด้านที่ได้รับการ
 จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดของ Williams สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะ
 สร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, หน้า 177) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์
 หมายถึง ความสามารถในการจินตนาการและรวบรวมความรู้ความคิดอย่างหลากหลาย
 และรวดเร็วแล้วสร้างเป็นความรู้ความคิดใหม่ของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้
 มีผลงานการคิดสามารถริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้

สิริลักษณ์ นิตธรรมกุล (2552, หน้า 81-82) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิด
 สร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาล
 ปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะแล้ว
 มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พจนีย์ เชื้อบัณฑิต (2554) ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์
 ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษ การวิจัยครั้งนี้
 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและ
 หลังการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สร้างสรรค์ด้วยกระดาษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 ครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

โรงเรียนอนุบาลโชคชัย เขตลาดพร้าว จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษ และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT- DP (Test for Creative Thinking-Drawing Production, 1986) ของเฮลเลน และเออร์บัน (Jellen & Urban, 1986) แบบแผนการวิจัยเป็นการการวิจัยเชิงทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังจากการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษสูงกว่าก่อนการทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาสนา ประจงหัตถ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ผลงานของการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ 2) เปรียบเทียบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 หลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์ตลอดการทดลอง และ 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ระหว่างเพศชายและเพศหญิงหลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 15 คน แยกออกเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 5 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงประชากร ของโรงเรียน อ.ส. ลิงค์ (นพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี) อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 24 แผน สำหรับการทดลอง 8 สัปดาห์ และแบบสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดละเอียดลออ หลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์มีการพัฒนามากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้านมีการพัฒนาจากระดับต่ำก่อนการทดลองสู่ระดับปานกลางตลอด

การทดลอง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า ด้านความยืดหยุ่นพัฒนาการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ และด้านความคิดริเริ่ม ตามลำดับ 3) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมของเพศหญิง หลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์มีการพัฒนามากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เพศหญิงมีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความยืดหยุ่น และด้านความคิดละเอียดลออมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นริสรา ปิตะระโค (2558, หน้า 243-245) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาล ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) คู่มือการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ จำนวน 8 ชุด 2) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ชุด 3) แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำนวน 15 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จำนวน 25 ข้อ และ 5) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ของกรมสุขภาพจิต จำนวน 40 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ โดยการใช้คู่มือการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งอีกกิจกรรมหนึ่งที่ควรจัดให้เด็ก เพราะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นการฝึกฝนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหา เป็นส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตลอดจนจน เป็นการปูพื้นฐานให้กับการเรียนรู้ของเด็กต่อไปในอนาคต

1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Williams (1971, pp. 352–358 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2540, หน้า 32) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับคะแนนวิชาหมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ภาษา ดนตรี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบมาตรฐานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย นักเรียนเกรด 6 จำนวน 279 คน ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Ask and Creativity) และแบบทดสอบของ กิลฟอร์ด (Gilford Unusual Uses Test) คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้จากคะแนนรวมของหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และคะแนนรวมหมวดวิชาที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ วิชาศิลปศึกษา วิชาดนตรี และวิชาศิลปะภาษา ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .775 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดวิชาศิลปศึกษา วิชาดนตรี และวิชาศิลปะภาษามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .376 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความคิดริเริ่มกับคะแนนมาตรฐาน Science Associates Standardized Achievement Test มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาเป็นจุดสำคัญที่สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองด้านความคิดริเริ่ม

Moreno and Hogan (1976, pp. 91–95 อ้างถึงใน จันทน์ บุญคลัง, 2542, หน้า 31) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโครงสร้างการฝึกความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีสติปัญญาและฐานะทางสังคมแตกต่างกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 จำนวน 218 คน ได้รับการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกในโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ (Productive Thinking Program) และกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมในโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งสติปัญญาและฐานะทางสังคม ไม่มีผลต่อความสามารถของนักเรียนในการเพิ่มพูนทักษะเหล่านี้

Ford (1976, p. 6598–A) การวิจัยเรื่องการประเมินผลของชุดกิจกรรม การฝึกความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อเด็กระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ เรียนซ้ำจุดมุ่งหมาย ของงานวิจัยเพื่อศึกษาผลของชุดกิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยกิจกรรม ฝึกต่าง ๆ ที่กำหนดไว้อย่างมีระบบที่มีต่อเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ เรียนซ้ำ โดยทำการวิจัยกับนักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนสำหรับการศึกษาพิเศษในรัฐคอนเนคติกัท (Connecticut) ในระดับเกรด 6 ถึงเกรด 10 จำนวน 30 ห้องเรียน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 12 ห้องเรียน เด็กนักเรียนในแต่ละชั้นจะมีช่วง I.Q. ระหว่าง 50–80 ทำการสนทนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ให้กลุ่มทดลอง สัปดาห์ละ 2 กิจกรรม เป็นเวลา 12 สัปดาห์ แล้วใช้แบบทดสอบของคริสเตนเลน (Christensen) และกิลฟอร์ด (Guilford) วัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ผ่านประสบการณ์จากชุดกิจกรรมดังกล่าวได้คะแนน ความคิดสร้างสรรค์ดีกว่ากลุ่มควบคุม

Penick (1976, pp. 307–314) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสนทนา แบบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเกรด 5 การสนทนาแบบ คือ การสนทนาโดยนักเรียน เป็นผู้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Students Structured Learning in Science–SSLS) และการสนทนาโดยให้ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมแก่นักเรียน (Teacher Structured Learning in Science–TSTS) ไม่มีความแตกต่างในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา (Verbal Creativity) ส่วนในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ทางด้านรูปภาพ (Figural Creativity) พบว่ากลุ่มที่สนทนา โดย SSLS มีคะแนนสูงกว่ากลุ่ม TSTS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Albano (1987, Abstract อ้างถึงใน ภัทรดา พันธุ์สีดา, 2545, หน้า 23) ได้ศึกษาผลของการฝึกความคิดสร้างสรรค์ภายใต้สมมติฐานความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ทักษะทางสมอง 4 ประการ คือ ทักษะด้านจินตนาการ (Imagery) ทักษะด้านอุปมา (Analogy) ทักษะด้านการโยงความสัมพันธ์ (Association) และทักษะ การเปลี่ยนรูป (Transformation) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นทหาร สังกัดหน่วยสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา จำนวน 66 คน ใช้เวลา ในการฝึก 20 ชั่วโมง ระหว่างเดือนมิถุนายน–กรกฎาคม 1985 โดยใช้แบบทดสอบความคิด สร้างสรรค์ของทอแรนซ์ทั้งฉบับรูปภาพและภาษาเป็นเครื่องมือวัดตัวแปรตาม ผลการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams หลังการได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์แล้วสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวความคิดของ Williams มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมจากกิจกรรมสร้างประสบการณ์ของโรงเรียน หรือกิจกรรมอื่น ๆ แสดงให้เห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ช่วยสร้างสมาธิในการทำงาน การรู้จักหน้าที่ฝึกปฏิบัติงานด้วยตัวเอง ฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งความคิด และการกระทำซึ่งสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะ และยังนำไปสู่การเรียนเขียนอ่านอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ ดังนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิต คริสเตียนวิทยา อายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา อายุระหว่าง 5-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้เด็กอนุบาลห้อง 3C จำนวน 20 คน ทั้งนี้ นักเรียนเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกันมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่ใกล้เคียงกัน และผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้และเฝ้าสังเกต พฤติกรรมรวมทั้งพัฒนาการของเด็กได้อย่างละเอียดครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ชั้นอนุบาลปีที่ 3

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

1.3 กำหนดรูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการศิลปะสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1.3.1 จุดประสงค์

1.3.2 สารการเรียนรู้

1.3.2.1 สารสำคัญ

1.3.2.2 ประสพการณ์สำคัญ

1.3.3 กระบวนการ การจัดกิจกรรม ดังนี้

1.3.3.1 ช้่นนำ สนทนาเข้าสู่กิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเนื้อหาและกิจกรรมโดยการสนทนาหรือร้องเพลง

1.3.3.2 ช้่นสอน สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่สอน โดยใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การใช้คำถามย้่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2) การเปรียบเทียบ อุปมาอุปมัย 3) การเปลี่ยนแปลง 4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม 5) ทักษะการมอง ภาพในมิติต่าง ๆ และ 6) การแสดงออกจากการหย้่งรู้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ทั้ง 6 กิจกรรม

1) การใช้คำถามย้่วยและกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question) หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ย้่วยและเร้าความรู้สึกนึกคิดให้ชวนคิดค้นคว้า เพื่อให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies) หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน แตกต่างกัน หรือตรงข้ามกัน

3) การเปลี่ยนแปลง (Example of Change) หมายถึง การฝึกให้คิดถึงการเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานาน ให้เป็นรูปอื่นและเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระ

4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An Organized Random Search) หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิมหรือเกณฑ์เดิมที่เคยมี แต่พยายามคิดพลิกแพลงไปจากเดิม

5) การพัฒนาทักษะในการจินตนาการมองเห็นภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม

6) การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intense Expression) เป็นการฝึกให้รู้จักการแสดงความคิด ความรู้สึกเกิดจากการมีสิ่งมาเร้าอวัยวะสัมผัสทั้งห้า

1.3.3.3 ชั้นสรุป ให้นักเรียนเล่าถึงผลงานของตนเองและสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยการเสนอขั้นตอน องค์ประกอบ แนวคิด และเทคนิคในการทำกิจกรรม

1.3.4 สื่อการเรียนรู้ เป็นสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.3.5 การวัดผลและประเมินผล

1.3.6 กิจกรรมเสนอแนะ

1.3.7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา

1.3.8 บันทึกผลหลังการสอน

1.3.8.1 ผลการสอน

1.3.8.2 ปัญหาและอุปสรรค

1.3.8.3 ข้อเสนอแนะ

1.4 หน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีทั้ง 25 หน่วย 25 กิจกรรม

ตาราง 1 กำหนดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วันที่	หน่วยการเรียนรู้	ศิลปะสร้างสรรค์
1	หน่วย ผักดีมีประโยชน์ หน่วยย่อย ชื่อของผัก	การพับกระดาษ
2	หน่วย ผักดีมีประโยชน์ หน่วยย่อย รูปร่างลักษณะของผัก	การวาดภาพพระบายสี
3	หน่วย ผักดีมีประโยชน์ หน่วยย่อย รสชาติของผัก	การปั้น (ปั้นแป้งโด)
4	หน่วย ผักดีมีประโยชน์ หน่วยย่อย ประโยชน์ของผัก	การฉีกปะกระดาษ
5	หน่วย ผักดีมีประโยชน์ หน่วยย่อย โทษของผัก	การเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)
6	หน่วยดอกไม้งามตา หน่วยย่อย ชื่อของดอกไม้	การพับกระดาษ
7	ดอกไม้งามตา หน่วยย่อย สี กลิ่น รูปร่างลักษณะ	วาดภาพพระบายสี (โดยการต่อเติมภาพ)
8	หน่วย ดอกไม้งามตา หน่วยย่อย ส่วนประกอบของดอกไม้	การเล่นกับสีน้ำ (การพับสี)
9	ดอกไม้งามตา หน่วยย่อย ประโยชน์ของดอกไม้	การพิมพ์ภาพ
10	ดอกไม้งามตา หน่วยย่อย โทษของดอกไม้	การปั้น (ปั้นแป้งโด)
11	หน่วย ข้าวมหัศจรรย์ หน่วยย่อย ลักษณะของต้นข้าว	การวาดต่อเติมเส้น
12	หน่วย ข้าวมหัศจรรย์ หน่วยย่อย ขั้นตอนการปลูกข้าว	การปั้น (ปั้นแป้งโดกับเมล็ดข้าว)
13	หน่วย ข้าวมหัศจรรย์ หน่วยย่อย การเก็บเกี่ยวข้าว	การปะติดเมล็ดข้าวเปลือก
14	หน่วย ข้าวมหัศจรรย์ หน่วยย่อย ประโยชน์ของข้าว	การวาดภาพพระบายสี (ภาพเมล็ดข้าว)
17	หน่วย สีสันสวยสดใส หน่วยย่อย สีที่ได้จากธรรมชาติ	การเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)

ตาราง 1 (ต่อ)

วันที่	หน่วยการเรียนรู้	ศิลปะสร้างสรรค์
15	หน่วย ข้ามหัตถกรรม หน่วยย่อย เครื่องมือที่ใช้ในการทำนา	การเล่นกับสีน้ำ (การหยดสี)
16	หน่วย สีเส้นสวยสดใส หน่วยย่อย สีที่ได้รู้จัก	การปั้น (ปั้นแป้งโด)
18	หน่วย สีเส้นสวยสดใส หน่วยย่อย ประเภทของสี	การวาดภาพพระบายสี
19	หน่วย สีเส้นสวยสดใส หน่วยย่อย แม่สีและการผสมสี	การพิมพ์ภาพ
20	หน่วย สีเส้นสวยสดใส หน่วยย่อย ประโยชน์ของสี	การพับกระดาษ
21	หน่วย ผลไม้ที่น่ากิน หน่วยย่อย ชื่อของผลไม้	การวาดภาพพระบายสี
22	หน่วย ผลไม้ที่น่ากิน หน่วยย่อย รูปร่างลักษณะของผลไม้	การเล่นกับสีน้ำ (การหยดสี)
23	หน่วย ผลไม้ที่น่ากิน หน่วยย่อย รสชาติของผลไม้	การวาดภาพพระบายสี
24	หน่วย ผลไม้ที่น่ากิน หน่วยย่อย ประโยชน์ของผลไม้	การปั้น (ปั้นดินน้ำมัน)
25	หน่วย ผลไม้ที่น่ากิน หน่วยย่อย วิธีการรับประทานผลไม้	การประดิษฐ์เศษวัสดุ

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่สร้างขึ้นเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระที่ควรเรียนรู้ ประสพการณ์ที่สำคัญ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล พร้อมกับนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.6 ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams จำนวน 25 แผน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสม เรื่องความชัดเจน ความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระที่ควรเรียนรู้ ประสบการณ์ที่สำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล กิจกรรมในแต่ละขั้นการสอน เนื้อหาและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1.6.1 ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.6.2 รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.6.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง วงศ์คำ ประธานสาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.6.4 นางสาวสิริรัตน์ แพงดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาราชควายน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

1.6.5 นางสาวสุตา สุขวิวัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตาลปากน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

1.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ผลคะแนนมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งดัดแปลงมาจากการประเมินและการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ของบุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 107) แบ่งเป็นระดับการวัด 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	หมายถึง ให้คะแนน 5 คะแนน
เหมาะสมมาก	หมายถึง ให้คะแนน 4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	หมายถึง ให้คะแนน 3 คะแนน
เหมาะสมน้อย	หมายถึง ให้คะแนน 2 คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	หมายถึง ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์พิจารณาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมจากคะแนนเฉลี่ย
ตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100)

- 4.51–5.00 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
- 3.51–4.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก
- 2.51–3.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง
- 1.51–2.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย
- 1.00–1.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียน
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา อีกห้องจำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
เพื่อหาข้อบกพร่องต่าง ๆ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนกับเวลา
ที่กำหนด เมื่อทราบปัญหาต่าง ๆ แล้วจึงนำมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเสนอคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ขอความเห็นชอบ ก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ไปใช้กับกลุ่ม
ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้อง 3C โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา ตำบลตลาด
ขวัญ

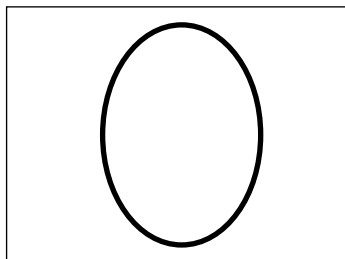
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอาร์ี พันธุ์มณี

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
โดยการวาดภาพของ อาร์ี พันธุ์มณี ดัดแปลงมาจากของ Torrance (อาร์ี พันธุ์มณี, 2546,
หน้า 33 อ้างถึงใน วิลาวัลย์ พอฮามาตย์, 2553, หน้า 75–76) มีขั้นตอนการดำเนินการ
ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction)

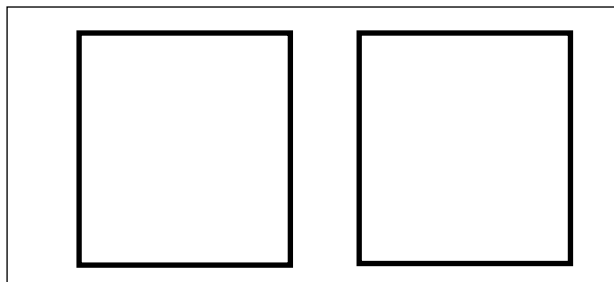
เป็นการวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนด ซึ่งจะเป็นกระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัส
จำนวน 1 ภาพ มีขนาดความยาวในแนววงรี ประมาณ 9 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ
6 เซนติเมตร ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นตาดูและน่าสนใจเท่าที่จะเป็นไปได้
แล้วให้ตั้งชื่อภาพที่วาดนั้นให้แปลกที่สุด ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 3 การวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนด

2.2 กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมให้สมบูรณ์ (Picture Completion)

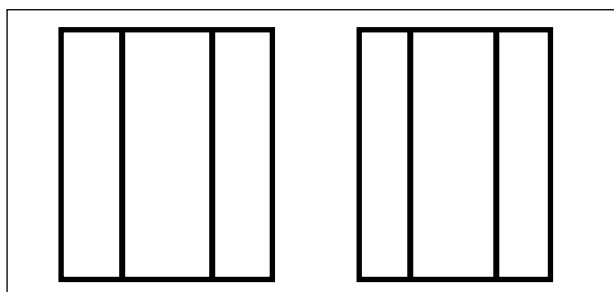
เป็นการต่อเติมภาพจากเส้นในลักษณะต่าง ๆ ที่กำหนดให้ มีจำนวน 5 ภาพ ให้แปลกและน่าสนใจ พร้อมตั้งชื่อให้น่าสนใจ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 4 การต่อเติมให้สมบูรณ์

2.3 กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้น (Parallel Line) เป็นการต่อเติมภาพ

จากเส้นคู่ขนาน จำนวน 15 คู่ แต่ละคู่มีความสูง 2 เซนติเมตร มีระยะห่าง 0.8, 1.3 และ 1.7 เซนติเมตร ตามลำดับ กิจกรรมนี้เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนาน เป็นส่วนสำคัญของภาพต่อเติมให้แตกต่างกันไม่ซ้ำกันและตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วให้แปลกใหม่และน่าสนใจ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 5 การใช้เส้น เป็นการต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนาน

ในการทำกิจกรรมแบบทดสอบทั้ง 3 กิจกรรมนี้เป็นการวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ ซึ่งเน้นการวาดภาพให้แปลก น่าตื่นเต้น น่าสนใจ และวาดภาพจากความคิดของนักเรียนเอง หรือเป็นการแสดงเอกลักษณ์ของภาพ กิจกรรมทั้ง 3 ชุดนี้ใช้เวลาทำแบบทดสอบกิจกรรมชุดละ 15 นาที เมื่อหมดเวลากิจกรรมหนึ่งก็ต้องเริ่มทำกิจกรรมชุดต่อไปทันที กิจกรรมทั้ง 3 ชุด จึงใช้เวลา 45 นาที

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความคิดคล่องแคล่ว ได้จากการวาดภาพได้ชัดเจน สื่อความหมายได้ในกิจกรรมภาพ
- 2) ความคิดริเริ่ม ขึ้นอยู่กับความถี่ทางสถิติของภาพที่ต่างไปจากธรรมดา โดยดูที่ภาพเป็นหลักไม่ใช่ดูที่ชื่อกำกับไว้
- 3) ความคิดละเอียดลออ ไม่ว่าจะต่อเติมในภาพที่กำหนดให้ หรือส่วนที่ว่างรอบ ๆ บริเวณภาพ ซึ่งสิ่งที่ต่อเติมนี้อาจดูแล้วสมจริงสมจังและมีความหมาย

2.4 การคิดคะแนนในแต่ละด้าน ด้านละ 5 คะแนน รวมเป็น 15 คะแนน

ดังนี้คือ

2.4.1 ด้านความคิดคล่องแคล่ว กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

0-5	แห่ง	เท่ากับ	1 คะแนน
6-12	แห่ง	เท่ากับ	2 คะแนน
13-19	แห่ง	เท่ากับ	3 คะแนน
20-26	แห่ง	เท่ากับ	4 คะแนน
27	แห่ง	เท่ากับ	5 คะแนน

2.4.2 ด้านความคิดริเริ่ม กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

0-8	แห่ง	เท่ากับ	1 คะแนน
9-16	แห่ง	เท่ากับ	2 คะแนน
17-25	แห่ง	เท่ากับ	3 คะแนน
26-32	แห่ง	เท่ากับ	4 คะแนน
33	แห่ง	เท่ากับ	5 คะแนน

2.4.3 ด้านความคิดละเอียดลออ กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

0-7	แห่ง	เท่ากับ	1 คะแนน
8-17	แห่ง	เท่ากับ	2 คะแนน
18-27	แห่ง	เท่ากับ	3 คะแนน
28-35	แห่ง	เท่ากับ	4 คะแนน
36	แห่ง	เท่ากับ	5 คะแนน

2.5 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยการวาดภาพของอารี พันธุ์ณี ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้อง 3A โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเหมาะสม

2.6 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้อง 3C โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน

3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย

3.2 สร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 7 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (สิริมา ภิญโญนนต์พงษ์, 2545, หน้า 239)

พึงพอใจมาก	ให้ 3 คะแนน	แทนด้วยภาพ	☺
พึงพอใจปานกลาง	ให้ 2 คะแนน	แทนด้วยภาพ	☹
พึงพอใจน้อย	ให้ 1 คะแนน	แทนด้วยภาพ	☹

เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams จากค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

3.3 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ปรีक्षाและขอคำชี้แนะจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้อง 3A โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams จากการทดลองพบว่าก่อนการทดลองนักเรียนยังคงมีความคิดในกรอบรู้แบบเดิม ๆ ซ้ำกับเพื่อน เมื่อหลังการทดลองนักเรียนได้มีความคิดแปลกใหม่ไปจากเดิม สามารถนำผลงานออกตนเองออกมาในรูปแบบที่แตกต่างไปจากก่อนการจัดกิจกรรม

3.5 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ผ่านการทดลองใช้มาปรีक्षाและขอคำชี้แนะจากกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์และนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง (Experimental Research) แบบ One Group Pre-test Post-test Design (ชวลิต ชูกำแหง, 2553, หน้า 66)

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบ ก่อนการทดลอง	ตัวแปรทดลอง	การทดสอบ หลังการทดลอง
E	O ₁	X	O ₂

E หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง

O₁ หมายถึง สอบก่อนการทดลอง

X หมายถึง การทดลอง

O₂ หมายถึง สอบหลังการทดลอง

2. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการทดลอง ออกเป็น 3 ระยะ ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบทดสอบมาทดสอบ เพื่อเก็บข้อมูลของเด็กแต่ละคน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอาร์ี พันธมณี (2540) ดัดแปลงมาจาก Torrance (1964, pp. 148–158) โดยการวาดภาพ

2.2 ระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 22 ธันวาคม 2562 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน วันละ 60 นาที รวมทั้งหมด 40 ชั่วโมง

2.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทดสอบหลังการจัดกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ อาร์ี พันธมณี ดัดแปลงมาจาก Torrance โดยการวาดภาพ ฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนจัดกิจกรรม และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ระหว่างก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

1.2 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยการสังเกต การสัมภาษณ์นักเรียน และการจดบันทึก ในการทำกิจกรรมครั้งทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน มีความกระตือรือร้น อยากจะเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากผลงานของตนเอง มีความกล้าแสดงออกเมื่อเวลาครูซักถาม และอยากจะทำกิจกรรมนี้อีก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติเครื่องมือ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean or \bar{X}) คำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 123)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation or S.D.) คำนวณ จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน คะแนนของผลรวมในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของการหาค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนจัด กิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม โดยใช้ t-test ชนิดกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 112)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{N}}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนและหลังการทดสอบ

D แทน ความแตกต่างของนักเรียนก่อนทดสอบและหลังทดสอบ

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนน

D^2 แทน ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลัง จากทำทั้งหมดยกกำลัง 2

$\sum D^2$ แทน ผลรวมความแตกต่างของคะแนนยกกำลัง 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 - 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในสิ่งที่สื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
P	แทน	ค่าร้อยละ
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
O ₁	แทน	คะแนนก่อนจัดกิจกรรม
O ₂	แทน	คะแนนหลังจัดกิจกรรม
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบที่
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้อำนาจการทดสอบเข้าใกล้ความจริงมากที่สุด ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

1.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรม โดยใช้ Dependent Samples t-test

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรม

ความคิดสร้างสรรค์	n	คะแนนเต็ม	ก่อนจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม		t	Sig. (1-tailed)
			\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความคิดคล่องแคล่ว	20	5	3.25	.55	4.90	.31	15.08**	.00
ความคิดริเริ่ม	20	5	3.10	.55	4.80	.41	16.17**	.00
ความคิดละเอียดลออ	20	5	3.20	.52	4.85	.37	15.08**	.00
รวม	20	15	9.55	1.23	14.55	.51	20.78**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ผ่านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยหลังจัดกิจกรรมเท่ากับ 14.55 และค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนจัดกิจกรรม เท่ากับ 9.55 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ เมื่อเปรียบเทียบก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่มีค่าสถิติทดสอบที (Paired Samples t-test) ของความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ 20.78 สรุปได้ว่า นักเรียนที่ผ่านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดของ Williams มีความคิดสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้การจัดการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

ที่	รายการความพึงพอใจ (n = 20)	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม	2.60	.50	มาก
2	นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพได้เป็นประโยคต่อเนื่อง	2.55	.51	มาก
3	นักเรียนสามารถลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง	2.60	.50	มาก
4	นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ๆ	2.55	.51	มาก
5	นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทันเวลาตามที่กำหนด	2.45	.51	ปานกลาง
6	นักเรียนอยากทำกิจกรรมลักษณะนี้อีก	2.60	.50	มาก
7	นักเรียนชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	2.40	.50	ปานกลาง
รวม		2.53	0.89	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 1 นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม ข้อ 3 นักเรียนสามารถลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง และข้อ 6 นักเรียนอยากทำกิจกรรมลักษณะนี้อีก ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.50) ข้อ 2 นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพได้เป็นประโยคต่อเนื่อง และข้อ 4 นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ๆ ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.51) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ข้อ 5 นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทันเวลาตามที่กำหนด ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.51) และข้อ 7 นักเรียนชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.50)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

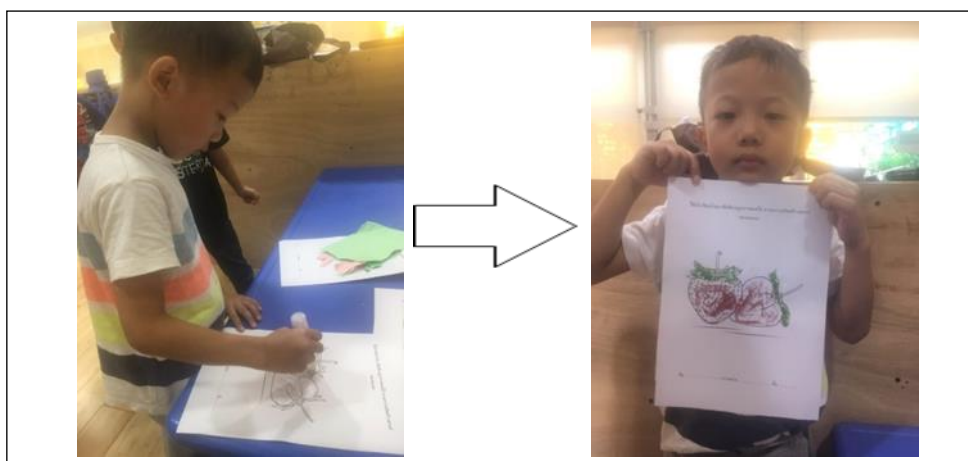
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยทำการสังเกต และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในระหว่างที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams เพื่อเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีการพิจารณาผลงานของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละกิจกรรม และมีการสัมภาษณ์และนำเสนอผลงานของตนเอง จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่ พิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนต่าง ๆ เหมาะสมกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละด้าน ซึ่งผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ปรากฏอย่างชัดเจน โดยพัฒนาการของนักเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์หลังการได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างด้านความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

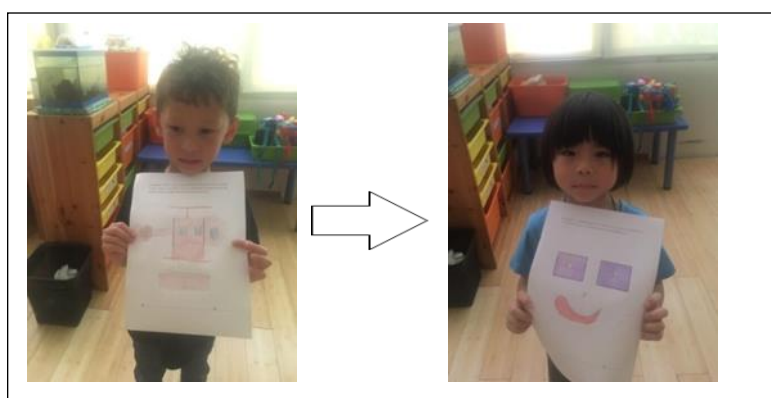
ก่อนการทดลองนักเรียนยังขาดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วอยู่มาก คิดได้ช้า ส่วนมากมีพฤติกรรมการคิดตามเพื่อน สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียนส่วนใหญ่เลียนแบบกัน นักเรียนที่สร้างผลงานที่ได้รับมอบหมาย มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในระยะของการทดลองระยะแรก ๆ นักเรียนยังคิดได้ช้าเลียนแบบคำพูดของเพื่อน ต้องได้รับการเสริมแรงให้กล้าคิด กล้าพูด ด้วยการชมเชยนักเรียนที่มีความคิดที่คล่องแคล่วจากเพื่อนให้ได้ยินทุกครั้งที่แสดงความคิดเห็นหรือสร้างผลงานได้แตกต่างจากนักเรียนคนอื่น ส่งผลให้นักเรียนคนอื่นมีความพยายามที่จะกล้าคิดและกล้าที่จะสร้างผลงานให้แตกต่างจากคนอื่น เพื่อให้ได้รับคำชมเชย ทำให้สัปดาห์ต่อ ๆ มา นักเรียนมีความคิดคล่องแคล่วและสร้างผลงานที่หลากหลายมากขึ้น ได้มีการใช้สิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสหลายทาง และมีการกระตุ้นให้มีการคิด และชมเชยทุกครั้งที่มีนักเรียนที่สามารถคิดได้อย่างคล่องแคล่วทันที พร้อมทั้งยกตัวอย่างการคิดที่ดีทำให้ระยะ วันที่ 10 เป็นต้นมาของการทดลอง ความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้มากขึ้น สามารถคิดและตอบคำถามได้รวดเร็ว ถูกต้อง และตรงประเด็นของคำถามเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับเป็นปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน สังเกตได้จากการตอบคำถามและการสร้างผลงานในแต่ละกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ปรากฏดังตัวอย่าง ดังนี้

นักเรียนสามารถเรียนรู้จากการสร้างศิลปะสร้างสรรค์

ตามแนวคิดของ Williams ด้านความคิดคล่องแคล่ว สืบเนื่องจากการผลงานกิจกรรมวาดภาพระบายสี กิจกรรมเล่นกับสีน้ำ กิจกรรมการพับกระดาษ กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการวาดต่อเติมเส้น กิจกรรมการปะติดเมล็ดข้าวเปลือก และกิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุ หลังจากนักเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมที่มีคุณครูคอยกระตุ้นและให้กำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงาน นักเรียนสามารถพัฒนาการการคิดของตนเองได้อย่างรวดเร็ว และรู้สึกสนุกกับการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการประเมินผลพัฒนาความคิดคล่องแคล่วของนักเรียน ดังภาพประกอบ 6-7

ภาพประกอบ 6 นักเรียนทำกิจกรรมเล่นกับสีน้ำระบายสีผลไม้ตามความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียน

ภาพประกอบ 7 การสะท้อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว
จากกิจกรรมการวาดภาพ

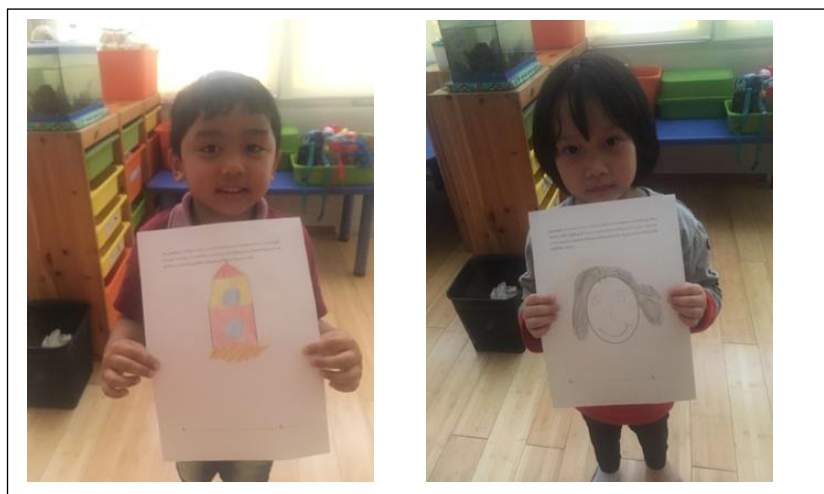
2.2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

ด้านความคิดริเริ่ม พบว่า ระยะสัปดาห์แรก ๆ ของการทดลอง ความคิดของนักเรียนยังซ้ำกับความคิดเดิม ๆ ของตนเอง ซึ่งสังเกตจากผลงานของนักเรียน เป็นการพับกระดาษก็เป็นการพับกระดาษรูปแบบเดิม การปั้นดินน้ำมันก็ปั้นเป็นรูปแบบเดิม การระบายสีก็จะใช้สีแบบเดิม ๆ หลังจากวันที่ 10 ของการทดลอง พบว่า ผลงานของนักเรียน มีความแตกต่างจากเดิม มีการใช้ความคิดแบบธรรมดาหรือเรียบง่าย มีการเปลี่ยนแปลง รูปร่างลักษณะของผลงานมากขึ้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนเริ่มมีความคิดริเริ่ม มีการนำ ความรู้เดิมผสมผสานกับความรู้ใหม่ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลงานของตนเองให้ได้ผลงาน ที่มีความแปลกใหม่ และมีการตอบคำถามด้วยความคิดที่แตกต่างจากเดิม และไม่ซ้ำกับ ความคิดของเพื่อนคนอื่น ซึ่งสังเกตได้จากผลงานและการตอบคำถามหลังจากการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ปรากฏผล ดังตัวอย่างของการจัด กิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ตามแนวคิด ของ Williams ระยะแรกของการทดลอง นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงถึงความคิดริเริ่ม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากการลงมือปฏิบัติจริงของนักเรียน ในช่วงระหว่างการทดลอง นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจากการระบายสี การพิมพ์ภาพ การพับกระดาษ การปั้นดินน้ำมัน การหยดสี เป็นต้น นักเรียนได้ระบายสีภาพจากผลงานโดยเลือกสีที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ ธรรมชาติของสีผลไม้ นั่น และมีบางคนที่ระบายสีของผลไม้ที่มีสีแตกต่างจากธรรมชาติ เมื่อสอบถามเหตุผลของการระบายสี นักเรียนแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ว่าหากผลไม้ ดังกล่าวมีสีอื่นที่ผิดแตกต่างจากธรรมชาติอาจจะส่งผลให้ผลไม้มีราคาที่สูงขึ้นได้ผลงาน จากการปั้นดินน้ำมัน นักเรียนมีการปั้นดินน้ำมัน จากเริ่มต้นที่ลักษณะรูปร่างใกล้เคียง กับธรรมชาติ และมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะของผลไม้ที่แตกต่างจากธรรมชาติ เมื่อสอบถามพบว่านักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าหากมีรูปร่างลักษณะตามที่ทุกคนต้องการ ได้อาจทำให้ผลไม้เป็นที่ต้องการในการบริโภคของผู้บริโภคมากขึ้น และทำให้ชาวสวน หรือเกษตรกรมีรายได้ที่ดีขึ้นได้ จากการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ตามแนวคิดของ Williams ทำให้นักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรมมีความคิดที่นอกกรอบ มีความคิดไม่ยึดติดกับความคิดเดิม โดยการนำความรู้เดิมมีผสมผสานกับความรู้ใหม่ เพื่อให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่มากขึ้น ดังภาพประกอบ 8-9

ภาพประกอบ 8 นักเรียนทำกิจกรรมรอยเกลือสีรูปผลไม้ตามความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียน

ภาพประกอบ 9 การสะท้อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม
จากกิจกรรมการวาดภาพ

2.3 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

ด้านความคิดละเอียดลออ ตามแนวคิดของ Williams พบว่า ระยะแรก ๆ ของการทดลอง ความสามารถของนักเรียนในการมองรายละเอียดของผลงาน ยังมีน้อยมาก จนถึงวันที่ 10 ของการทดลองเป็นต้นมา นักเรียนเริ่มรู้จักการสังเกตต่าง ๆ รู้จักเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ จากกิจกรรม เริ่มมองเห็นสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เริ่มมองเห็นรายละเอียดของผลงาน

แต่ละชั้นที่คนอื่นมองไม่เห็น และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อย่างมีความหมาย ซึ่งสังเกตได้จากการสร้างสรรค์ผลงานที่นักเรียนได้สร้างขึ้นจากจินตนาการของนักเรียน และการตอบคำถามจากการนำเสนอผลงาน

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออตามแนวของ Williams การนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปสร้างผลงานในระยะเริ่มแรกของการทดลองนักเรียนยังไม่สามารถสร้างผลงานที่มีความละเอียดลออ สร้างผลงานในสิ่งที่คล้ายคลึงกัน ขาดความประณีตของงาน ทำงานเพื่อให้ได้ส่งแต่ไม่มีรายละเอียดของผลงาน พอในระยะวันที่ 10 ของการทดลองเป็นต้นมา สังเกตเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดละเอียดลออมากขึ้น เช่น มีการระบายสีที่ประณีตขึ้น สีของผลไม้ควรใส่สีอะไร และมีเหตุผลในการเลือกระบายด้วยสีนั้น มีการใส่รายละเอียดของผลงานที่เกิดจากการปั้นดินน้ำมัน ใส่รายละเอียดทุกส่วนประกอบของผลไม้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง การให้ความสำคัญกับการพับกระดาษในแต่ละชั้นตอน แต่ละส่วนของผลงาน นักเรียนสามารถมองเห็นรายละเอียดของงานที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติ และในทุกกิจกรรมนักเรียนมีเหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองอย่างมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ ดังแสดงภาพประกอบ 10-11

ภาพประกอบ 10 นักเรียนทำกิจกรรมปะติดเมล็ดข้าวเปลือก ข้าวสารตามความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ภาพประกอบ 11 การสะท้อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ
จากกิจกรรมการวาดภาพ

2.4 ผลลัพธ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams

เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ นักเรียน
มีความรู้ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้น ซึ่งจากการทดลอง 25 วัน
รวมแผนการจัดการเรียนรู้ 25 แผนการเรียนรู้ และมีการทดสอบความคิดสร้างสรรค์
ก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม นักเรียนได้รับการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น
ผู้วิจัยสรุปผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

2.4.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิด
ของ Williams นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น ตั้งใจในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
อยากรู้อยากเรียนในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้น

2.4.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิด
ของ Williams นักเรียนมีพัฒนาการในการรับรู้สูงขึ้น พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ กล้าคิด
กล้าพูด กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองรับรู้มา และมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.4.3 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิด
ของ Williams นักเรียนสามารถควบคุมผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ มีความภาคภูมิใจ
ในหมู่คณะ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่รับมอบหมายในกลุ่ม

2.4.4 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams นักเรียนมีพัฒนาการการคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น นักเรียนมีความคิดที่หลากหลาย แสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างรวดเร็ว มีแนวความคิดที่แปลกใหม่ ไม่เกินจริง โดยใช้ความรู้เดิมผสมผสานความรู้ใหม่ ๆ การทำงานมีความละเอียดลออ รอบคอบ ทำให้ผลงานที่น่าเสนออกออกมาปรากฏให้เห็นเป็นที่น่าชื่นชม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผล
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
2. ศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอาร์ พินธ์มณี ซึ่งได้ดัดแปลง
มาจาก Torrance (อาร์ พินธ์มณี, 2546, หน้า 33 อ้างถึงใน วิลลาวัลย์ พ่ออามาตย์, 2553,
หน้า 75-76)
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการทดลอง ออกเป็น 3 ระยะ
ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง
เพื่อเก็บข้อมูลของเด็กแต่ละคน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอาร์ พินธ์มณี

2.2 ระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง
โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 22 ธันวาคม 2562 ของภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน วันละ 60 นาที รวมทั้งหมด
40 ชั่วโมง

2.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์
ผู้วิจัยทดสอบหลังจัดกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอาร์ พินธ์มณี
ดัดแปลงมาจาก Torrance โดยการวาดภาพ ฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน
และแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

และแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ระหว่างก่อนจัดกิจกรรม และหลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

1.2 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ นักเรียน และการจดบันทึก

สรุปผล

จากการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ผ่านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีความคิดสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams พบว่า มีความคิดสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ว่า “ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์” ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้วิจัยได้ จัดหากิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกการคิดหาคำตอบ ที่หลากหลาย มีความคล่องแคล่วในการคิด คิดหลากหลายแง่มุมและเกิดการคิดแปลกใหม่ ไปจากเดิม มีความคิดริเริ่ม มีรายละเอียดในการคิดที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไปหรือมีความคิดละเอียดลออ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามในการวิจัยครั้งนี้มี 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การใช้คำถามช่วย และกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question) โดยผู้วิจัยได้ใช้ การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ยั่วยุและเร้าความรู้สึกนึกคิดให้ชวนคิดค้นคว้า 2) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies) โดยผู้วิจัยได้ใช้การเปรียบเทียบสิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือตรงข้ามกันก็ได้ 3) การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (A Creative Reading Skill) โดยผู้วิจัยได้ใช้ฝึกให้เด็กรู้จักแสดงความคิดเห็นแสดงความรู้สึกนึกคิด ต่อเรื่องที่อ่าน 4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An Organized Random Search) โดยผู้วิจัยได้ใช้การฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิม พยายามคิดพลิกแพลงไปจากเดิม 5) ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skill) โดยผู้วิจัยได้ใช้การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำ ของเดิม และ 6) การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intense Expression) โดยผู้วิจัยได้ใช้การฝึก ให้เด็กได้รู้จักการแสดงความรู้สึก ความคิด ความรู้สึกเกิดจากการมีสิ่งมาเร้าอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า

จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ทั้ง 6 กิจกรรมนั้น ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดคล่องแคล่ว ในปริมาณมากขึ้นและรวดเร็ว กล้าที่จะเสนอความคิดเห็นออกมาอย่างอิสระ กล้าที่จะมีความคิดริเริ่มสิ่งที่แปลกใหม่ไปจากเดิม หลากหลาย ไม่เลียนแบบหรือซ้ำกับความคิด

ของผู้อื่นมากขึ้น และมีความคิดละเอียดลออในด้านอื่น ๆ ได้สมบูรณ์มากกว่าเดิมกับสิ่งของนั้น ๆ ได้มากกว่าก่อนที่จะได้รับการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมจึงส่งผลทำให้เด็กเกิดจินตนาการ เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เกิดความสนใจ รู้สึกสนุกสนานเพราะแปลกแตกต่างไปจากการเรียนปกติ จึงทำให้นักเรียนเกิดความสุข กระตือรือร้นที่อยากจะร่วมกิจกรรม สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและจินตนาการของตนเองออกมาเป็นผลงานทางศิลปะได้อย่างสร้างสรรค์ และเห็นคุณค่าของผลงานนั้นด้วยความภาคภูมิใจ จึงส่งผลให้เกิดผลในเชิงบวกต่อนักเรียนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การจัดทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้น ประกอบไปด้วย เช่น การวาดภาพ การเล่นกับสี การประดิษฐ์ และการปั้นอย่างสร้างสรรค์ โดยกิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับ ศรีแพร จันทราภิรมย์ (2550, หน้า 11) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง ควรได้รับการส่งเสริมปลูกฝังให้กับนักเรียน เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพความภาคภูมิใจ กล้าแสดงออก และสามารถช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดจินตนาการ ค้นคว้าทดลองเพื่อให้สร้างสรรค์ผลงานสิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้นักเรียน โดยบุคคลนั้นจะกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้า เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริลักษณ์ นิตินทรธรรมกุล (2552, หน้า 81-82) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะแล้ว มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติยา แก้วเอี่ยม (2551, หน้า 84-89) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แนวความคิดของ Williams ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า “ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams อยู่ในระดับมาก” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกการคิดหาคำตอบที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการช่วยผู้ให้มีการตอบคำถามหรือค้นหาคำตอบอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ สามารถคิดได้อย่างคล่องแคล่ว คิดหลากหลายแง่มุมและเกิดความคิดที่แปลกใหม่ไปจากเดิม มีความคิดริเริ่ม มีรายละเอียดในการคิดที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไปและมีการฝึกความคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัคราภรณ์ ศรีกาญจน์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างสรรคกิจกรรมงานศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดกิจกรรมงานศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผู้วิจัยได้ศึกษาการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา ที่มีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน อารมณ์ของคนมีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นควรสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในลักษณะที่เพลิดเพลิน ทนสมัย ชวนทำท่ายในการหาคำตอบ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลาย ไม่รู้สึกเครียดกังวลและกดดัน จึงจะทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ นักเรียนต้องเรียนรู้โดยอาศัยข้อเท็จจริงต่าง ๆ และประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นน่าจะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานที่ 4 นักเรียนสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

อย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้ มากยิ่งขึ้น และก่อประโยชน์เพื่อปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการของนักเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยครั้งนี้ มีแนวคิดที่ได้จากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่มีประโยชน์ ต่อการจัดการเรียนรู้ และทำการวิจัย ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams สามารถ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมควรเน้น กิจกรรมที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้คิด ได้แสดงความรู้สึก แสดงออกทาง ความคิดสร้างสรรค์ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย

1.2 ก่อนจัดกิจกรรม ควรศึกษาแนวคิด เทคนิคและวิธีการสอนของ Williams ให้เข้าใจ เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน เมื่อจัดกิจกรรมควรให้การเสริมแรงเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะการเสริมแรงในทางบวก เช่น การยกย่องชมเชย การให้รางวัล และควรชมเชยผลงานนักเรียนทุกคน เพื่อเป็นกำลังใจ เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นได้รู้ว่างานของตนเองมีคุณค่า และคอยให้คำปรึกษาตลอดจน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อยู่เสมอ

1.3 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams สามารถ บูรณาการเข้ากับเนื้อหาที่เรียนในแต่ละหน่วย และควรจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ใน ห้องเรียน มากกว่ากิจกรรมนอกห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้กับนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะเด็กมีอายุใกล้เคียงกัน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการบูรณาการศิลปะสร้างสรรค์
กับกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอนุบาล

2.3 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม
และด้านสติปัญญาของนักเรียนอนุบาลศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กชกร เป้าสุวรรณ, ธนภัทร ปัจฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา. (2550). *ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุโขทัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- กาญจนา สองแสง. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิตติยา แก้วเอี่ยม. (2551). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวความคิดของวิลเลียมส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *รายงานผลการวิจัยรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบรน-เบล บัคส์.
- _____. (2553). *เข้าใจลูกวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- จันทนี บุญคลัง. (2542). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือกันแบบปกติ*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จิตตินันท์ นัทโพบูลย์. (2551). *จิตวิทยาการบริการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จิราภรณ์ สองแสง. (2549). *ศิลปะกับเด็กปฐมวัย*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 10(3), 44-54.
- ชลอ พงษ์สามารถ. (2526). *ศิลปะสำหรับครูมัธยม*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การประเมินการเรียนรู้*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ณัฐวรรณ ขนชัยภูมิ. (2546). การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัส
ทั้งห้าในการวาดภาพกับการปั้นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา. (2536). รักลูกให้ถูกทาง ตอนพ่อแม่สรรค์สร้างให้ลูกสร้างสรรค์.
กรุงเทพฯ: ประสานศิลป์.
- ทัศนีย์ ตีเลิศ. (2551). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์
ในกิจกรรมศิลปะของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้อง
กับการทำงานของสมองโดยใช้รูปแบบไตรสิกขากับการจัดการเรียนรู้
รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ทินกร บัวพล. (2552). ศิลปะกับการสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศรา ปิตะระโค. (2558). การวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรม
การเรียนรู้แบบจิตปัญญา ร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิด
ของวิลเลียมส์ ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ
และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บานชื่น พุ่มชะเอม. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้าง
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังท่าดี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
_____. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุปผา บุญรัตน์. (2541). การใช้ของเล่นชุดยางพาราเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนทุ่งหว้า สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2545). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษา
ปฐมวัย, 6(3), 14-19.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.

- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). *ความคิดสร้างสรรค์ : พรสวรรค์ที่พัฒนาได้*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เครือวรรณ และสมพงษ์ พันธุ์รัตน์. (2551). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัยทางสังคมศาสตร์ : การสร้างแบบทดสอบ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพชฌุ กิจระการ. (2544). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 305710 : ดัชนีประสิทธิผล*.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงศ์ หรดาล. (2540). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนีย์ เชื้อบัณฑิต. (2554). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษ*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทรดา พันธุ์สีดา. (2545). *ผลของการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลวัดนางรองสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มัทนภณี คัมภีรพงศ์. (2549). *ผลของการเรียนรู้ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริยารามเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอบี กราฟฟิกส์ดีไซน์.
- รุจิรา เหลืองอุบล และน้ำลิน เทียมแก้ว. (2555). *ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2554*.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เลิศ อานันท์นะ. (2535). *ศิลปะเด็ก*. กรุงเทพฯ: กราฟิคอาร์ต.
- วลัญญา ปรีชากุล. (2550). *การใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วาสนา ประจงหัตถ์. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์
ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2542). *โครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
ที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ กรณีศึกษา : โรงเรียนไผทศึกษา.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วิลาวลัยย์ พ่ออามาตย์. (2553). *ผลการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล
ออร์ฟ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ศรีแพร จันทราภิรมย์. (2550). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เปลือกข้าวโพด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลัตยา สายเชื้อ. (2541). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช
2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). *ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สิริลักษณ์ นิตติธรรมกุล. (2552). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก*. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2551). *พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน*. กรุงเทพฯ:
เลี่ยมเซียง.
- สุนันทา สุวรรณสถิตย์. (2553). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมตามรูปแบบพหุปัญญา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อัคราภรณ์ ศรีกาญจน์. (2553). *การสร้างชุดกิจกรรมงานศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- อารี พันธุ์มณี. (2540). *คิดอย่างสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: คอมแพคท์ พรีนซ์.
- _____. (2543). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์ พรีนซ์.
- _____. (2544). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: ธารนิชการพิมพ์.
- Anderson, H. H. (1975). *Creative and Its Cultivation*. New York: Harper.
- Davis, Frederick B. (1981). *Education aurement and their interpretation*. California: Wadsworth.
- Ford, B.C. (1976). Evaluation of creativity with mentally retarded youngster. *Dissertation Abstracts International*, 36, 6598–A.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed.). New York: McGraw–Hill.
- Guilford, J.P. (1967). *The nature of Human Intelligence*. New York: McGraw–Hill.
- Herberg, Frederick. (1959). *The motion to work*. New York: John Wiley and Sons.
- Hutchinson, E.D. (1949). *How to think creativity*. New York: McGraw–Hill.
- Jellen, J.P., Urban, K. (1986). Test For Creativity Thinking Drawing Production. *The Creative Child and Adult Quarterly*, 11(8), 107–155.
- Jersild. (1972). Effect of method of reading on initial leaning and transfer. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behaviour*, 6, 354–358.
- Locke, Edwin A. (1976). The Nature and Causes of Job satisfaction. In M.D. Dunnett (9th ed.). *Handbook of industrial and Organization Psychology*. Chicago: Rand McNally.
- Maslow, Abraham. (1970). *Motivation and Personnality*. New York: Harper and Row Publishers.
- Penick, John E. (1976). Creative in Fifth Grade Science Students: The Effects of Two Patterns of Instruction. *Journal of Research in Science Teaching*, 13(2), 307–314
- Powell, Ronald R. (1989). *User studies in International encyclopedia of information and library science*. London: Routledge John Feather and Paul Sturges.

Scott, Myers M. (1970). *Every Employer : More Meaningful Work Though Job Environment*. New York: Harper and Row.

Torrance. (1964). Growing Up Creatively Gifted : The 22-Year Longitudinal Study. *The Creative Child and Adult Quarterly*, 3, 148–158.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือ
เพื่อใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานคณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง วงศ์คำ ประธานสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. นางสิริรัตน์ แพงดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาราชควายน้อย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
5. นางสาวสุดา สุขวิวัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตาลปากน้ำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๑๐๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิติโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง วงศ์คำ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐชญา หอมจัด รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภากล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐชญา หอมจัด โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๑๘๒๙ ๑๗๑๒

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๑๐๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวสิริรัตน์ แพงดี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฐชญา หอมจัด รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภผล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวณัฐชญา หอมจัด โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๑๘๒๙ ๑๗๑๒

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๑๑๐๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวสุดา สุขวิวัฒน์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวณัฏฐ์ชญา หอมจัด รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

U. eunw

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภามล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวณัฏฐ์ชญา หอมจัด โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๑๘๒๙ ๑๗๑๒

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
2. กำหนดการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะสร้างสรรค์
3. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
4. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

**แบบประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินความเหมาะสม
ของแผนการจัดการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิด
ของ Williams ระดับชั้นอนุบาล 3**

ชื่อผู้ประเมิน.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญทำแบบประเมิน เพื่อพิจารณาประเมินตรวจสอบ

ระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องที่กำหนดให้ โดยมีระดับความเหมาะสม 5 ระดับ ดังนี้

5 = เหมาะสมมากที่สุด

4 = เหมาะสมมาก

3 = เหมาะสมปานกลาง

2 = เหมาะสมน้อย

1 = เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	1	2	3	4	5
1. ด้านสาระการเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
1.2 มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน					
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
2. ด้านสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
2.2 ภาษามีความรัดกุมและชัดเจน					
2.3 ทำให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน					
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้					
3.2 ข้อความชัดเจน เข้าใจง่าย					
3.3 เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน					
3.4 ครอบคลุมการวัดทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3.5 มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลสำเร็จ					
3.6 สามารถวัดและประเมินผลได้จริง					
4. ด้านชิ้นงาน/ภาระงาน					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้					
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
4.3 มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน					
4.4 สอดคล้องกับกิจกรรมและการเรียนการสอน					
5. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
5.3 เหมาะสมกับเวลาที่สอน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	1	2	3	4	5
5.4 มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง					
5.5 ได้รับความสนใจผู้เรียน					
5.6 เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
5.7 สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน					
6. ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
6.3 ได้รับความสนใจของผู้เรียน					
6.4 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน					
6.5 วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความทันสมัย					
7. ด้านการวัดและประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
7.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
7.3 ส่งเสริมการวัดทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
7.4 ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสมและหลากหลาย					
7.5 กำหนดชิ้นงาน/ภาระงานอย่างเหมาะสม					
7.6 มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและเหมาะสม					

กำหนดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ชั้นอนุบาล 3 จำนวน 40 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้ย่อย	ศิลปะสร้างสรรค์	เวลา (ชั่วโมง)
หน่วยการเรียนรู้ ผักที่มีประโยชน์	ชื่อของผัก	การพับกระดาษ	1
	รูปร่างลักษณะของผัก	การวาดภาพระบายสี	1
	รสชาติของผัก	การปั้น (ปั้นแป้งโด)	1
	ประโยชน์ของผัก	การฉีกกระดาษ	1
	โทษของผัก	การเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)	1
หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้งามตา	ชื่อของดอกไม้	การพับกระดาษ	1
	สี กลิ่น รูปร่างลักษณะ	วาดภาพระบายสี (โดยการต่อเติมภาพ)	1
	ส่วนประกอบของดอกไม้	เล่นกับสีน้ำ (การพับสี)	1
	ประโยชน์ของดอกไม้	การพิมพ์ภาพ	1
	โทษของดอกไม้	การปั้น (ปั้นแป้งโด)	1
หน่วยการเรียนรู้ ข้าวมหัศจรรย์	ลักษณะของต้นข้าว	การวาดต่อเติมเส้น	2
	ขั้นตอนการปลูกข้าว	การปั้น (ปั้นแป้งโดกับเมล็ดข้าว)	2
	การเก็บเกี่ยวข้าว	การปะติดเมล็ดข้าวเปลือก	2
	การเก็บเกี่ยวข้าว	การปะติดเมล็ดข้าวเปลือก	2
	ประโยชน์ของข้าว	การวาดภาพระบายสี (ภาพเมล็ดข้าว)	2
	เครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน	การเล่นกับสีน้ำ (หยดสี)	2
หน่วยการเรียนรู้ สีอันสวยสดใส	สีที่เด็กรู้จัก	การปั้น(ปั้นแป้งโด)	2
	สีที่ได้จากธรรมชาติ	การเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)	2
	ประเภทของสี	การวาดภาพระบายสี	2
	แม่สีและการผสมสี	การพิมพ์ภาพ	2
	ประโยชน์ของสี	การพับกระดาษ	2
หน่วยการเรียนรู้ ผลไม้ที่น่ากิน	ชื่อของผลไม้	การวาดภาพระบายสี	2
	รูปร่างลักษณะของผลไม้	การพับกระดาษ	2
	รสชาติของผลไม้	การวาดภาพระบายสี	2
	ประโยชน์ของผลไม้	การปั้น (ปั้นดินน้ำมัน)	2
	วิธีการรับประทานผลไม้	การประดิษฐ์เศษวัสดุ	2
รวมทั้งสิ้น			40

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ผักดีมีประโยชน์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ชื่อของผัก
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ผัก เป็นอาหารที่มีประโยชน์มีคุณค่าต่อร่างกาย และมีชื่อที่แตกต่างกัน เช่น แครอท มะเขือเทศ พักทอง ผักกาดขาว ผักบุ้ง ตำลึง กะหล่ำปลี เป็นต้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถวาดภาพระบายสี ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - ชื่อของผัก
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การวาดภาพระบายสี
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทานเรื่อง “หนูน้อยผักกาด” ให้เด็ก ๆ ฟัง ครูสนทนาสรุปเกี่ยวกับเนื้อหานิทานโดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กเคยกินผักเหล่านี้หรือไม่
- ผักที่เด็ก ๆ ชอบมีอะไรบ้าง เพราะอะไร
- เด็ก ๆ คิดว่าชื่อของผักชนิดใดที่แตกต่างจากภาพที่ครูนำมาให้ดู

(1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการวาดภาพระบายสี

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การวาดภาพระบายสี จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อของผลไม้อีกครั้ง

(1. การแสดงออกจากการหยิ่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทานหนูน้อยผัดกาด

2. รูปภาพผักต่าง ๆ (เพื่อประกอบการเรียนการสอน)

3. อุปกรณ์สำหรับการวาดภาพระบายสี

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. สังเกตการวาดภาพระบายสี ตามความคิดสร้างสรรค์

3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้

2 = พอใช้ หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง

3 = ดี หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เรื่อง หนูน้อยผักกาด

ครอบครัวหนึ่งมี พ่อ แม่ และลูก ซึ่งเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ ภายในบ้านมีชื่อว่า หนูน้อยผักกาด พ่อแม่เลี้ยงอย่างตามใจ หนูน้อยผักกาดไม่ค่อยชอบทานผัก แต่ชอบอม ช็อกโกแลตอยู่บ่อย ๆ จนหนูน้อยผักกาดฟันผุหมดปาก ร่างกายก็ซูบผอมเพราะไม่ทาน ผักเลย ร่างกายเริ่มอ่อนแอลง เมื่อหน้าฝนมาถึง หนูน้อยผักกาดชอบเล่นน้ำฝนมาก พอฝนตกทุกครั้ง หนูน้อยผักกาดจะเดินออกไปตากฝนเล่น จนทำให้ไม่สบาย ตัวร้อน และ คุณแม่ต้องพาไปหาหมอ หมอจึงแนะนำให้ผักผ่อนให้มาก ๆ และรับประทานผักทุกชนิด เช่น

มะเขือเทศช่วยให้ผิวสวย แก้มแดง

ผักบุ้งช่วยให้สายตาเป็นประกาย

ถั่วงอกช่วยให้แข็งแรง

ผักคะน้าช่วยให้แขนและขามีความแข็งแรง

และหนูน้อยผักกาดจะต้องไม่กินลูกอม ขนมหวานด้วย เมื่อหนูน้อยผักกาด กลับมาบ้านก็ทำตามคำของคุณหมอแนะนำ จนทำให้หนูน้อยผักกาดมีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ผิวสวย นัยน์ตาสดใส และฟันสวยงามแข็งแรง หนูน้อยจึงเป็นที่น่ารักของพ่อแม่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ ผักดีมีประโยชน์	เรื่อง รูปร่างลักษณะของผัก
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ผัก ในประเทศไทยมีมากมายหลายชนิดโดยทั่วไปจะมีรูปทรงกลม และรูปทรงกระบอก ผัก แต่ละชนิดมีทั้งรูปร่างลักษณะและสีแตกต่างกัน มีทั้งเปลือกหนา เปลือกบาง ขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก เช่น ผักคะน้า ผักตำลึง ถั่วฝักยาวมีสีเขียว ฟักทองสีเหลือง มะเขือเทศสีแดง กะหล่ำปลีสีขาว ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพิมพ์ภาพจากใบผักตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - รูปร่างลักษณะของผัก
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การพิมพ์ภาพจากใบผัก
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำถาดผักหลากหลายชนิดมาให้เด็กได้สังเกต ของผักแต่ละชนิดมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้คำถามดังต่อไปนี้
 - ผักที่เด็ก ๆ เห็น คือผักอะไรและมีรูปร่างลักษณะอย่างไร
 - ผักทั้ง 2 ชนิดเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. ครูขออาสาสมัครออกมาบอกผักที่ตนชื่นชอบ 2 ชนิด และบอกเหตุผลทำไมถึงเลือกผักชนิดนี้ เพราะอะไร (1. การใช้คำถามยั่วเย้าและกระตุ้นให้ตอบ
2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการพิมพ์ภาพจากใบผัก
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การพิมพ์ภาพจากใบผัก จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของผลไม้อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ผัก ของจริง (บางชนิด)
2. รูปภาพประกอบของผักต่าง ๆ
3. อุปกรณ์สำหรับการพิมพ์ภาพจากใบผัก

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการพิมพ์ภาพจากใบผัก ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

- 1 = ควรปรับปรุง หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
- 2 = พอใช้ หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
- 3 = ดี หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ผักดีมีประโยชน์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ส่วนประกอบของผัก
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ส่วนประกอบต่าง ๆ ของผัก ได้แก่ ราก (หัว) ลำต้น ใบ ดอก ผล เมล็ด

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถร้อยเกลี้อสี ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - ส่วนประกอบของผัก
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การร้อยเกลี้อสี
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการทบทวนคำคล้องจอง “ผักฤดูหนาว”

หน้าหนาวมีผักสด กินให้หมด กะหล่ำปลี
ผักกาดและผักชี คะนํามีถั่วลันเตา
กะหล่ำดอกนั้นมากมี ผักเหล่านี้ มีประโยชน์ต่อตัวเรา

จากนั้นครูถามเด็ก ๆ ว่า

 - เด็ก ๆ รู้จักผักชนิดใดบ้างที่แตกต่างกับครูที่ได้ยกตัวอย่างเมื่อสักครู
 - เด็ก ๆ คิดว่าผักแต่ละชนิดมีส่วนประกอบที่เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

- เด็ก ๆ รู้จักส่วนประกอบของผักหรือไม่ว่ามีอะไรบ้าง (1. การใช้คำถาม
ยั่วแยะและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรม
การโรยเกลือสี
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การโรยเกลือสี จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม
ตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์
2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์
เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับส่วนประกอบ
ของผักอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. คำคล้องจอง “ผักฤดูหนาว”
2. รูปภาพผักต่าง ๆ
3. อุปกรณ์สำหรับการโรยเกลือสี

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการโรยเกลือสี ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิด
สร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

- 1 = ควรปรับปรุง หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
- 2 = พอใช้ หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
- 3 = ดี หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม คำคล้องจอง “ผักฤดูหนาว”

หน้าหนาวมีผักสด	กินให้หมด กะหล่ำปลี
ผักกาดและผักชี	คะน้ามีถั้วลันเตา
กะหล่ำดอกนั้นมากมี	ผักเหล่านี้ มีประโยชน์ต่อตัวเรา

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ผักดีมีประโยชน์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ประโยชน์ของผัก
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ประโยชน์ของผัก คือ ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง เจริญเติบโต มีภูมิคุ้มกันโรคได้หลายชนิด ช่วยให้ผิวพรรณสวยงาม นัยน์ตาประกาย ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยลูกแก้ว) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ประโยชน์ของผัก
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยลูกแก้ว)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนานานิทาน “เรื่องผักสวนครัวแสนอร่อย” พร้อมทั้งร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของผัก โดยใช้คำถามดังนี้
 - ผักมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
 - ในโรงเรียนหรือในท้องถิ่นของเรามีผักอะไรบ้าง
 - ถ้าเราไม่รับประทานผักจะเป็นอย่างไร

2. ก่อนเราจะรับประทานผักเราควรทำอะไร (1. การใช้คำถามช่วย และกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยลูกแก้ว)

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยลูกแก้ว) จากนั้นเด็ก ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่าง สร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์ เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของผัก อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทาน “เรื่องผักสวนครัวแสนอร่อย”

2. อุปกรณ์สำหรับการเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยลูกแก้ว)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. สังเกตการเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยลูกแก้ว) ตามความคิดสร้างสรรค์

3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์

4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

- 1 = ควรปรับปรุง หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
- 2 = พอใช้ หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
- 3 = ดี หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม นิทานเรื่อง”ผักสวนครัวแสนอร่อย”

คุณแม่พูด “ในผักมีวิตามินและเกลือแร่ที่จำเป็นสำหรับร่างกายทำให้ท้องไม่ผูก ร่างกายแข็งแรง ดื่มนมทำให้ลูกตัวโตสูงขึ้นนะลูก”

หนู นิดไม่สนใจกลับร้องไห้และตะโกนเสียงดังว่า “หนู นิดไม่กินผัก หนู นิดไม่ดื่มนม หนู นิดจะกินไก่ทอด กับหมูทอด หนู นิดไม่กินผัก” คุณแม่ทนเสียงร้องของหนู นิดไม่ได้ คุณแม่จึงต้องไปทำไก่ทอด หมูทอดให้หนู นิดกิน หนู นิดจึงยอมกินข้าว แต่ไม่ยอมกินผัก หนู นิดไม่ยอมกินผักเรื่อยมาจนกระทั่งถึงเช้าวันเปิดเทอม หนู นิดรีบตื่นนอน ตั้งใจว่าจะไปโรงเรียนแต่เช้า แต่หนู นิดเข้าห้องน้ำนานจนคุณแม่ต้องมาเคาะประตูเรียก “หนู นิด เร็ว ๆ เข้าลูก เดียวไปโรงเรียนสาย”

หนู นิดเปิดประตู ออกมาทำหน้าแหย ๆ ไม่กล้าบอกคุณแม่เรื่องปวดท้อง เพราะท้องผูกถ่ายไม่ออก กลัวคุณแม่บังคับให้กินผักอีก จนหนู นิดไปโรงเรียนสาย พอมาถึงโรงเรียนเสียงระฆังดังขึ้นพอดี

คุณครูบอก “ได้เวลาเข้าแถวแล้วจ๊ะ เด็ก ๆ เข้าแถวตามลำดับคนตัวสูงอยู่หน้า คนตัวเล็กอยู่หลัง”

คุณครูเห็นหนู นิดก็สงสัยและพูดว่า “เอ...ทำไมหนู นิดถึงตัวเล็กจัง เทอมที่แล้ว หนู นิดยังอยู่หัวแถวอยู่เลย หรือว่า...หนู นิดตัวเล็กลง”

หนู นิดคิดว่าตัวเองตัวเล็กลง โดยไม่รู้ว่าเพื่อนตัวโตขึ้น ตอนบ่ายคุณครูสอนเรื่องอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย คุณครูบอกว่า เด็ก ๆ ควรกินอาหารที่มีประโยชน์ ห้ามเลือกกินอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะผักที่เด็ก ๆ ไม่ชอบกิน เพราะผักมีทั้งวิตามิน และเกลือแร่ช่วยบำรุงร่างกาย ไม่ให้เกิดโรคช่วยไม่ให้ท้องผูก และเด็ก ๆ ก็ควรดื่มนมทุกวัน วันละ 2 แก้ว ทุกเช้าและเย็น เพราะนมจะช่วยบำรุงกระดูกสมองและทุกส่วนของร่างกาย ให้แข็งแรงและเจริญเติบโต ค่ะ นั่น หนู นิดคิดถึงคำสอนของคุณครูเรื่องการกินผักแล้วรู้สึกไม่อยากไปโรงเรียน แล้วหนู นิดก็นอนหลับ แล้วฝันว่าตัวหนู นิดร่างกายเล็กลงเล็กลง

และโดนเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งแกล้งหนู นิด และพูดว่า “หนู นิดไม่โต ผอมโซ ตัวเล็ก” หนู นิดตกใจตื่นขึ้นมา รีบมองดูตัวเองในกระจก แล้วรู้สึกโล่งอกที่ ร่างกายยังมีขนาดเท่าเดิม จึงรีบลุกอาบน้ำแล้วลงไปหาคุณแม่ที่ในครัว คุณแม่ทาอาหารเช้าเสร็จพอดี เช้าวันนี้ หนู นิดจึงลองกินผักดูบ้าง เพราะไม่อยากตัวเล็กลงอย่างในฝัน

“อืม ! ผักอร่อย ไม่เห็นขมอย่างที่คิดเลย” ตั้งแต่นั้นมาหนูนิดจึงเริ่ม กินผัก
ทุกชนิดและก็ดีมีนม เป็นประจำ ทำให้หนูนิดมี ร่างกายแข็งแรง และโตขึ้นมาก ไชโย...
ในที่สุดหนูนิด ก็ตัวโตกว่าเพื่อนแล้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ผักดีมีประโยชน์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง โทษของผัก
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

โทษของผัก มี 3 ประเภท ได้แก่ 1. อันตรายจากพยาธิและเชื้อโรค 2. อันตรายจากสารหนอกขาว โซเดียมไฮโดรซัลไฟด์ 3. อันตรายจากสารพิษตกค้าง

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถปะติด (ด้วยเศษเหลาตินสอ) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - โทษของผัก
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การปะติด (ด้วยเศษเหลาตินสอ)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่างๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำภาพคนฉีดพ่นยาฆ่าแมลงที่แปลงปลูกผักมาให้เด็กดูแล้วสนทนา
ร่วมกันเกี่ยวกับภาพดังนี้

- เด็ก ๆ คิดว่าผักที่เรารับประทานกันมีการฉีดพ่นยาฆ่าแมลงหรือไม่
- ถ้าเรารับประทานผักที่มียาฆ่าแมลงติดอยู่จะเป็นอย่างไร
- เราจะรับประทานผักให้สะอาดปลอดภัยจะทำอย่างไร

(1. การใช้คำถามย่อยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ)
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ) จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับโทษของผักอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยิ่ง)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. รูปภาพผักต่าง ๆ และภาพการพ่นยาฆ่าแมลงในแปลงผัก
2. อุปกรณ์สำหรับการปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้งามตา
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ชื่อของดอกไม้
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ดอกไม้นอกจากจะมีสีอันสวยงาม ให้ความสดใส มีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ และสร้างความสดชื่นให้แก่ผู้พบเห็นแล้ว ดอกไม้แต่ละชนิด แต่ละสี ยังแฝงไปด้วย ความหมายอันลึกซึ้งที่คุณดอกไม้เป็นพืชที่ให้ความสวยงาม ดอกไม้มีหลากหลายชนิด เช่น ดอกคาร์เนชั่น ดอกกุหลาบ ดอกดาวกระจาย ดอกมะลิ ดอกบัว ดอกคัตเตอร์ ดอกกล้วยไม้ ดอกทานตะวัน ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพับกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ชื่อของดอกไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การพับกระดาษ
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลงจำใจดอกไม้ จากนั้นให้เด็ก ร่วมร้องเพลง “จำใจดอกไม้” ร่วมกับครู จากนั้นครูสนทนากับเด็ก โดยใช้คำถาม ดังนี้ “เด็ก ๆ คะ ในเพลงนี้ มีดอกไม้ชนิดใดบ้าง” “ดอกไม้ชนิดใดสามารถนำไปบูชาไหว้พระได้” “ครูซักถามเด็กว่าเด็ก ๆ รู้จักดอกไม้อะไรบ้างมาคนละ 1 ชนิด ให้เด็กบอกเหตุผลทำไม เด็กถึงเลือกดอกไม้ชนิดนี้มาตอบ” (1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ
2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรม การพับกระดาษ
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การพับกระดาษ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์
2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์ เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อของดอกไม้ อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงดอกไม้
2. รูปภาพดอกไม้ต่าง ๆ
3. อุปกรณ์สำหรับการพับกระดาษ

6. การวัดประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการพับกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์

3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง จำใจดอกไม้

จำใจดอกไม้ ดาวเรือง หงอนไก่ จำปี จำปา มะลิ พิกุล กุหลาบ ชบา
บานชื่น กระจ่างา เข็ม แก้ว ลัดดา เฟื่องฟ้า ราตรี

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้งามตา
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง สี กลิ่น รูปร่างลักษณะ
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

เพราะความหอมของดอกไม้ ที่ทำให้หลาย ๆ คนอดใจไม่ได้ และมักจะหลงใหลในกลิ่นของความหอมอันเ้ายวน ที่เป็นเสน่ห์อันตราตรึงใจ สุดแสนจะบรรยาย ยิ่งหากได้ไปสูดดมอยู่ท่ามกลางทุ่งของดอกไม้ต่าง ๆ ให้พินกับธรรมชาติสุดมหัศจรรย์ ที่ส่งมาพร้อมกับกลิ่นหอม ๆ และลักษณะรูปร่างที่สวยงามหลากสีสัน ด้วยความโดดเด่นของแต่ละดอก ส่งผลทำให้ดอกไม้แต่ละดอกสื่อความหมายที่แตกต่างกัน และมักมีการใช้งานที่แตกต่างกันออกไปด้วยตามลักษณะของรูปร่างและกลิ่นหอมดอกไม้มีมากมายหลายชนิด และมีรูปร่างลักษณะ สี กลิ่น ของดอกไม้ต่างกัน เช่น ดอกกุหลาบ ดอกคาร์เนชั่น ดอกบานชื่น ดอกเข็ม ฯลฯ ดอกไม้แต่ละชนิดมีสีและกลิ่นแตกต่างกัน เช่น สีแดง สีม่วง สีขาว สีชมพู สีส้ม สีเหลือง สีเขียว ฯลฯ และดอกไม้บางชนิดก็มีกลิ่น บางชนิดไม่มีกลิ่น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถวาดภาพระบายสี (โดยการต่อเติมภาพ) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - สี กลิ่น รูปร่างลักษณะ
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การวาดภาพระบายสี (โดยการต่อเติมภาพ)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการท่องคำคล้องจอง “ฉันชอบดอกไม้” ให้เด็ก ๆ ฟัง เมื่อท่องเสร็จ ครูให้เด็กท่องร่วมกับครูอีกครั้ง เมื่อร้องเสร็จครูนำดอกไม้ชนิดต่าง ๆ มาให้เด็กดูและร่วมกันสนทนาตอบคำถาม โดยครูใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ สามารถบอกสี กลิ่น รูปร่างลักษณะของดอกไม้ที่ตนเองชอบได้หรือไม่เพราะอะไร

- ครูให้เด็กจับคู่ดอกไม้ชนิดละ 1 ดอกแล้วนำมาเปรียบเทียบกันว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ? ดอกไม้ชนิดใดบ้าง ที่มีกลิ่นหอม ?

2. ให้เด็กบอกสี กลิ่น รูปร่างลักษณะ ของดอกไม้แต่ละชนิดที่ครูนำมาให้ดูว่ามีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ? (1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการวาดภาพระบายสีดอกไม้ โดยการต่อเติมจากภาพที่กำหนดมาให้ตามจินตนาการ

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การทำกิจกรรมการวาดภาพระบายสีดอกไม้ โดยการต่อเติมจากภาพที่กำหนด จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับสี กลิ่น รูปร่างลักษณะ อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. คำคล้องจอง “ฉันชอบดอกไม้”
2. ดอกไม้ต่าง ๆ (ของจริง)
3. อุปกรณ์สำหรับการวาดภาพระบายสี (ดอกไม้)

6. การวัดประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการวาดภาพระบายสี (โดยการต่อเติมภาพ) ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 =	ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 =	พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 =	ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม

คำคล้องจอง “ฉันชอบดอกไม้”

จำใจดอกไม้	ที่ในสวนศรี
จำปา จำปี	ราตรี เฟื่องฟ้า
กุหลาบ กล้วยชัน	กรรณิการิ มณฑา
มะลิ กระดังงา	สารภี ยี่เถ
ช่อนกลีนิ ชงโค	ไชโย โห้ฮิ้ว

เพลงดอกไม้

ดอกไม้ต่างพันธุ์สวยงามสดสี เหลืองแดงม่วงมีแสงขาวชมพู
ดอกไม้ต่างพันธุ์สวยงามสดสี เหลืองแดงม่วงมีแสงขาวชมพู

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้งามตา

เรื่อง ส่วนประกอบของดอกไม้

ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ดอกไม้มีหน้าที่สร้างเมล็ดเพื่อสืบพันธุ์ต่อไป ดอกไม้มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีสีกลิ่นแตกต่างกันสวยงาม และสีกลิ่นของดอกไม้ช่วยดึงดูดแมลงให้ช่วยถ่ายละอองเกสรและผสมเกสร ดอกไม้มีส่วนประกอบหลายส่วน เช่น กลีบเลี้ยง กลีบดอก เกสรเพศเมีย และเกสรเพศผู้

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถประดิษฐ์ดอกไม้จากลวดกำมะหยี่ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ส่วนประกอบของดอกไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การประดิษฐ์ดอกไม้จากลวดกำมะหยี่
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลง “ดอกไม้” ร่วมกับครู จากนั้นครูนำดอกไม้จริงมาให้เด็ก ๆ ได้ดูและสัมผัส เช่น ดอกกุหลาบ ดอกเข็ม ดอกชบา ฯลฯ จากนั้นครูถามเด็ก ๆ ว่า

- เด็ก ๆ รู้จักดอกไม้ชนิดใดบ้างที่แตกต่างกับครูที่ได้ยกตัวอย่าง
- เมื่อสักครู่นี้
- เด็ก ๆ คิดว่าดอกไม้แต่ละดอกมีส่วนประกอบที่เหมือนกันหรือไม่
- อย่างไร
- เด็ก ๆ รู้จักส่วนประกอบของดอกไม้หรือไม่ว่ามีอะไรบ้าง
- (1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมประดิษฐ์ดอกไม้จากลวดกำมะหยี่
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การประดิษฐ์ดอกไม้จากลวดกำมะหยี่ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับส่วนประกอบของดอกไม้อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลง “ดอกไม้”
2. ดอกไม้ต่าง ๆ (ของจริง)
3. อุปกรณ์สำหรับการประดิษฐ์ดอกไม้จากลวดกำมะหยี่

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการประดิษฐ์ดอกไม้จากลวดกำมะหยี่ ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลงดอกไม้

“ดอกไม้ตูม” ให้เด็กทำมือกระพุ่มเหมือนการไหว้ไว้ที่บริเวณหน้าอก

“ดอกไม้บาน” ให้เด็กทำท่าผายมือกางแขนออก

“ดอกไม้เหี่ยว” ให้เด็กทำท่าทางคอดก เหมือนหมดแรง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้งามตา
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ประโยชน์ของดอกไม้
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ดอกไม้เป็นผลผลิตจากต้นพืชหรือต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ดอกไม้เมื่อได้รับการผสมเกสรระหว่างเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียแล้วก็จะกลายเป็นผลดอกไม้มีหลายชนิดเรียกแตกต่างกันออกไป และมีลักษณะรูปร่าง สีกลิ่น ก็แตกต่างกัน เราสามารถนำดอกไม้มาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้มากมาย นอกจากให้ความสวยงาม ยังนำมาทำขนม นำมาสกัดสีเพื่อทำขนมหรือน้ำหวาน ทำพานพุ่ม ประดับแจกัน นำไปบูชาพระ หรือมอบให้เพื่อแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถการปะติดดอกไม้ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ประโยชน์ของดอกไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การปะติดดอกไม้
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยครูมีบัตรภาพขนมไทยที่มีสีสันต่าง ๆ ภาพสวนดอกไม้ ภาพพานดอกไม้ ภาพกระทง ฯลฯ โดยให้อาสาสมัครออกมาช่วยกิจกรรมแล้วเลือกบัตรภาพที่ตนชื่นชอบมาอย่างละ 1 ชิ้น โดยให้บอกความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไรของบัตรภาพที่เลือกและบอกประโยชน์ให้เพื่อนฟัง (1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การประดิษฐ์ดอกไม้ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของดอกไม้อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยิ่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทาน
2. รูปภาพของดอกไม้ และดอกไม้จริง
3. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการการประดิษฐ์ดอกไม้ ตามความคิดสร้างสรรค์

3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้งามตา
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง การดูแลรักษาดอกไม้
เวลา 60 นาที

1. เนื้อหา

ต้นของดอกไม้เป็นพืชที่ต้องการน้ำและอาหารเหมือนกับพืชอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อเราปลูกดอกไม้แล้วเราต้องดูแลโดยการรดน้ำพรวนดิน ใส่ปุ๋ย ต้นดอกไม้จึงจะเจริญงอกงาม สมบูรณ์และแข็งแรงออกดอกสวยงาม ให้เราชื่นชม

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพิมพ์ภาพจากดอกไม้ชนิดต่าง ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - การดูแลรักษาดอกไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การพิมพ์ภาพ
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการนำต้นดอกไม้ที่ไม่สมบูรณ์และต้นดอกไม้ที่สมบูรณ์มาให้เด็กได้ดู เพื่อให้เด็กเปรียบเทียบ ลักษณะของต้นดอกไม้สองต้นว่ามีแตกต่างกันอย่างไรบ้าง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- ทำไมต้นดอกไม้ถึงมีลักษณะแตกต่างกัน
- ถ้าเด็ก ๆ ไม่รดน้ำต้นดอกไม้จะเป็นอย่างไร
- ถ้าเด็ก ๆ ต้องการให้ต้นดอกไม้เจริญเติบโตเร็ว เด็ก ๆ จะทำอย่างไรบ้าง

(1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการพิมพ์ภาพจากดอกไม้ชนิดต่าง ๆ
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การพิมพ์ภาพจากดอกไม้ชนิดต่าง ๆ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับโทษของดอกไม้
อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยิ่ง)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลง “ดอกไม้งาม
2. รูปภาพของดอกไม้ และดอกไม้จริง
3. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมการพิมพ์ภาพ

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการพิมพ์ภาพ ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง “ดอกไม้งาม”

ดอกไม้งาม แผลงปิ่นตอม (ซ้ำ) ดอกไม้มีกลิ่นหอม แผลงปิ่นตอม
หอมกลิ่นดอกไม้ มะลิลา กระดังงา ชวนชม ลั่นทม จำปา จำปี กุหลาบหอม
พะยอม ราตรี สารภี ยี่สุ่น กระรณิการิ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ข้าวมหัศจรรย์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง การนำข้าวมาประกอบอาหาร
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

อาหารที่ทำจากข้าวมีหลายอย่าง ข้าวเมื่อนำมาไม่เป็นแป้งสามารถนำมาทำอาหารได้ทั้งอาหารคาว และอาหารหวาน เช่น ก๋วยเตี๋ยว ขนมจีน ขนมครก ขนมถ้วย ขนมบัวลอย ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถวาดภาพต่อเติมเส้น ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - การนำข้าวมาประกอบอาหาร
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การวาดภาพต่อเติมเส้น
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้ปริศนาคำทาย และครูมีบัตรรูปภาพขนมมาให้เด็กสังเกตความเหมือนความต่างของขนมชนิดนั้น ๆ ทำมาจากอะไรบ้าง
 - ข้าวอะไรเอ่ย ? เป็นข้าวที่หุงสุกแล้ว (ข้าวสวย)
 - ข้าวอะไรเอ่ย ? เป็นชื่ออาหารชนิดหนึ่งมีข้าวสุกขัดแช่น้ำเย็นกินกับเครื่องกับข้าวต่าง ๆ ได้ (ข้าวแช่)

- ขนมอะไรเอ่ย ? มีชื่อไว้บูชาพระ ชอบลอยอยู่ในน้ำกะทิ (ขนมบัวลอย)

(1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมวาดภาพต่อเติมเส้น และระบายสีให้สวยงาม

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การวาดภาพต่อเติมเส้น และระบายสีภาพของตนเอง ให้สวยงามจากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

(1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับการนำข้าวมาประกอบอาหารอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ปรินต์คำทาย

2. บัตรรูปภาพอาหารและขนมที่ทำมาจากข้าว

3. อุปกรณ์สำหรับการวาดภาพต่อเติมเส้น

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. สังเกตการวาดภาพต่อเติมเส้นตามความคิดสร้างสรรค์

3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ข้ามมหัศจรรย์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ส่วนประกอบของต้นข้าว
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ส่วนประกอบของต้นข้าว เช่นมีลำต้นแบน มีใบเรียวยาวสีเขียว มีดอกสีขาว มีเมล็ดสีเหลืองทอง

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถปั้นเมล็ดข้าวด้วยแป้งโด ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ส่วนประกอบของต้นข้าว
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การปั้นเมล็ดข้าวด้วยแป้งโด
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลงข้าว ให้เด็กได้ฟัง 1 รอบ จากนั้นร่วมร้องพร้อมทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของตนเอง ครูมีภาพมาประกอบการสอนให้เด็กได้สังเกตพร้อมตอบคำถามร่วมกัน โดยครูมีคำถามดังนี้ “เด็ก ๆ สังเกตเห็นอะไรบ้างในภาพ” “เด็ก ๆ ทราบไหมคะว่าครูเอาต้นอะไรมา”, “เด็ก ๆ รู้หรือไม่ว่าส่วนประกอบของต้นข้าวมีอะไรบ้าง”, “เวลาเด็ก ๆ ไปทุ่งนาเด็ก ๆ เคยเห็นต้นข้าวหรือไม่”
(1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็กและบอกวิธีการทำกิจกรรมการปั้นเมล็ดข้าวด้วยแป้งโด
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การปั้นเมล็ดข้าวด้วยแป้งโด จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟุ้งอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับส่วนประกอบของต้นข้าวอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เมล็ดข้าวเปลือก + เมล็ดข้าวสาร
2. รูปภาพขั้นตอนการปลูกข้าว
3. อุปกรณ์สำหรับการปั้นเมล็ดข้าวด้วยแป้งโด

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการปั้นเมล็ดข้าวด้วยแป้งโด ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 =	ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 =	พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 =	ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลงข้าว

ข้าวที่เรากินทุกวันนี้	มีประโยชน์เพียงไหน
ช่วยให้เราเติบโตเสริมวัย	และมีร่างกายแข็งแรง
ข้าวที่เรากินทุก ๆ วันนั้น	มีคุณค่าอย่างไร
มีพลังงานอาหารมากมาย	และมีคาร์โบไฮเดรต
ข้าวทุกเม็ด	ทุกคำ ทุกจาน
คืออาหาร	ที่ควรรู้จัก
เลี้ยงชีวิตและคอยค้าจุน	จงอย่ากินทิ้งขว้าง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ข้าวมหัศจรรย์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ชนิดของข้าว
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยซึ่งได้มาจากชาวนาทำนาปลูกข้าว ข้าวมีหลายชนิดแต่ที่นิยมปลูก คือ ข้าวเจ้า และข้าวเหนียว ข้าวแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ข้าวเปลือก ข้าวสาร ข้าวสุก

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถปะติดเมล็ดข้าวเปลือก ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ชนิดของข้าว
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การปะติดเมล็ดข้าวเปลือก
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการท่องคำคล้องจอง “ข้าว” ให้เด็กได้ฟัง 1 รอบ จากนั้นร่วมท่องคำคล้องจองพร้อมกับครู และครูมีปริศนาคำทาย
 - สิ่งที่เรารับประทานทุกวันมีสีขาวคืออะไร (ครูนำข้าวเหนียว ข้าวสวย ข้าวเปลือกและข้าวสาร มาให้นักเรียนได้สังเกตและสัมผัส)

- เมล็ดข้าวเหล่านี้มีชื่อแตกต่างกันหรือไม่เพราะอะไร (เมล็ดเปลือก
เมล็ดข้าวสารและเมล็ดข้าวสุก) (1. การใช้คำถามยั่วเยาะและกระตุ้นให้ตอบ
2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ชั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมกิจกรรม
ปะติดเมล็ดข้าวเปลือก ข้าวสาร
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การปะติดเมล็ดข้าวเปลือก เมล็ดข้าวสาร จากนั้นเด็ก
ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่าง
สร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์
เข้าที่ให้เรียบร้อย

ชั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับชนิดของข้าวอีกครั้ง
(1. การแสดงออกจากการหยิ่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. คำคล้องจอง “ข้าว”
2. อุปกรณ์สำหรับการปะติดเมล็ดข้าวเปลือก

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการปะติดเมล็ดข้าวเปลือก ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิด
สร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

- 1 = ควรปรับปรุง หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
- 2 = พอใช้ หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
- 3 = ดี หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม คำคล้องจอง “ข้าว”

ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่าง	อย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่า
ผู้คนอดอยาก มีมากนักหนา	สงสารบรรดา เด็กตาดำ ๆ
ขอบคุณคุณครูที่ช่วยดูแล	รวมทั้งแม่ครัวทั่วทุก ๆ ทาน
จัดเตรียมอาหารให้เรารับประทาน	อิมเอมเปรมปรีดี พวกเราขอบคุณ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ข้าวมหัศจรรย์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง ประโยชน์ของข้าว
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย คนไทยรับประทานข้าววันละ 3 มื้อ ข้าวทำให้ร่างกายแข็งแรงและเจริญเติบโต

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพิมพ์ภาพ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ประโยชน์ของข้าว
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การพิมพ์ภาพ
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทานกำเนิดต้นข้าวให้เด็กฟังพร้อมกับสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทาน โดยครูมีคำถาม ดังนี้

- เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับนิทานเรื่องนี้
- ถ้าเราไม่ได้กินข้าวจะรู้สึกอย่างไร
- เด็ก ๆ คิดว่าข้าวมีประโยชน์ต่อร่างกายของเราอย่างไร (1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ชั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการพิมพ์ภาพ
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การพิมพ์ภาพ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม

ตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ชั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของข้าวอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ปริศนาคำทาย อะไรเอ่ย ?
2. นิทานกำเนิดต้นข้าว
3. อุปกรณ์กิจกรรมการพิมพ์ภาพ

6. การวัดประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 =	ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 =	พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 =	ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม กำเนิดต้นข้าว

ในสมัยโบราณนานมาแล้วข้าวเกิดขึ้นเองโดยไม่ต้องปลูก และมีขนาดใหญ่มาก ใหญ่กว่ากำมือของมนุษย์ประมาณ 5 เท่า เมล็ดข้าวนั้นมีสีเงินและมีกลิ่นหอม มนุษย์ก็ได้ใช้ หุงกินกันมานาน ต่อมาเมื่อหญิงหม้ายคนหนึ่ง สร้างยุ่งฉางให้ข้าวมาเกิดในยุ่งฉาง แม่หม้าย คนนั้นเป็นคนที่มีความตั้งใจหยาบช้า ตีข้าวเมล็ดใหญ่ด้วยไม้ เมล็ดข้าวแตกหักและปลิวไปที่ปลิวไปตกในป่าก็กลายเป็นข้าวดอย ที่ปลิวไปตกในน้ำก็กลายเป็นข้าวนาดำมีชื่อว่า นางพระโพสพ นางพระโพสพอาศัยอยู่กับปลาในหนองน้ำ นางพระโพสพโกรธมนุษย์ จึงตัดสินใจจะไม่กลับไปอีก มนุษย์จึงต้องอดอยากไม่มีข้าวกินไปถึงพันปี ต่อมาเมื่อลูกชาย ของเศรษฐีไปเที่ยวป่าแล้วเกิดหลงทางจนมาถึงหนองน้ำก็นั่งร้องไห้ ปลาทั้งเกิดความรู้สึกสงสาร จึงขอให้นางพระโพสพบอกทางให้และกลับไปอยู่กับมนุษย์ นางพระโพสพ จึงได้เล่าถึงความใจร้ายของแม่หม้าย ลูกชายเศรษฐีจึงได้อ้อนวอนให้นางพระโพสพกลับไป แต่นางก็ไม่ยอมกลับไป เทวดาจึงแปลงตัวเป็นปลากับนกแก้วมาอ้อนวอนให้นางกลับไปดูแลมนุษย์ และพระศาสนา เพราะพระพุทธเจ้าจะไปเกิดอีก นางพระโพสพจึงยอมกลับไปเมืองมนุษย์ แต่ข้าวนั้นจะเล็กลง และต้องทำการเพาะปลูก ถ้าจะดำข้าวจะต้องทำพิธีขอเพื่อที่จะขอ อนุญาตต่อนางพระโพสพ และเมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วต้องทำพิธีสู่ขวัญข้าวด้วย

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ข้ามมหัศจรรย์
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการทำนา
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือพื้นบ้านและเครื่องมือแบบสมัยใหม่

เครื่องมือทำนาแบบพื้นบ้าน คันไถ แยก คราด กวักกล้า ม้าหอบข้าว ไม้หอบกล้า (บางถิ่นเรียกคันหลาว) ดอก จอบ

เครื่องมือทำนาแบบสมัยใหม่ รถไถนา รถแทรกเตอร์ เครื่องปักดำ เครื่องสูบน้ำ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถเล่นกับสีน้ำ (เป่าสี) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - เครื่องมือที่ใช้ในการทำนา
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การเล่นกับสีน้ำ (เป่าสี)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลง “ขอบพระคุณชาวนา” พร้อมทำท่าทางประกอบอย่างอิสระ ครูมีรูปภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำนามาให้เด็กได้ตอบคำถามและสังเกต “ว่ามีอะไรบ้างที่ใช้ในการทำนา” “สัตว์อะไรที่ใช้ในการไถนา” “นอกจากสัตว์และรถไถนาเด็ก ๆ คิดว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร” (1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการเล่นกับสีน้ำ (เป่าสี)

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การเล่นกับสีน้ำ (เป่าสี) จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการทำนาอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. รูปภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำนา
2. อุปกรณ์สำหรับการเล่นกับสีน้ำ (เป่าสี)

6. การวัดประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการเล่นกับสีน้ำ (เป่าสี) ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง ขอบพระคุณชาวนา

ชาวนาปลูกข้าวให้เรากินหวานเมล็ดข้าวลงดิน ต้องคอยไถ่นกโบยบิน

มันจิกกินกลางนา

*เพื่อน ๆ จ้า ข้าวของเราทุกจานล้วนเกิดจากชาวนาเขาปลูกข้าวให้เรากิน
ข้าวทุกเม็ดทุกเหงื่อชาวนาไหลรินเกี่ยวข้าวให้เราได้กิน ขอบพระคุณชาวนา
แดดจะร้อนแรงเพียงใดลมจะพัดแรงยังไง ฝ่าพายุเพียงใดชาวนาก็ยังทำนา (ซ้ำ)

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ สีสันสวยงามสดใส	เรื่อง สีที่เด็กรู้จัก
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

สีช่วยให้โลกดูสวยงาม เราสามารถพบเห็นสีได้รอบ ๆ ตัวทั่วไป สีที่พบในธรรมชาติ เช่น สีเขียวจากใบไม้ สีดำจากเส้นผม และสีอื่น ๆ เช่น สีแดง สีเหลือง สีส้ม สีชมพู จากดอกไม้ ผลไม้ เป็นต้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถปั้น (ปั้นแป้งโด) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - สีที่เด็กรู้จัก
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การปั้น (ปั้นแป้งโด)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายขั้นตอนการเล่นเกมที่เด็กได้ฟัง จากนั้นเล่นร่วมกัน “เกมลมพัด” โดย
 - ครูกล่าวว่า ลมพัดพัด พัดอะไร? เด็กตอบ

- ครูถามว่ามีอะไรบ้างที่พืด เหมือนกันหรือไม่
- (...อาจจะเปลี่ยนคำสั่งก็ได้) ใครติดก็บดิดผม ...ให้ยกมือขึ้น พร้อมกับให้เปลี่ยนที่นั่งโดยเอามือจับหัวแล้วนั่งลง...) เป็นต้น (1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ
- 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ชั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการปั้น (ปั้นแป้งโด)
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การปั้น (แป้งโด) จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ชั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รู้จักอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. คำคล้องจอง
2. เกม
3. อุปกรณ์สำหรับการปั้น (ปั้นแป้งโด)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการปั้น (ปั้นแป้งโด) ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม คำคล้องจองสัปดาห์ 1 มี 7 วัน

วันอาทิตย์สีแดง	วันจันทร์สีเหลือง
วันอังคารสีชมพู	วันพุธสีเขียว
วันพฤหัสบดีสีแสด	วันศุกร์สีฟ้า
วันเสาร์สีม่วง	

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ สีสันสวยสดใส	เรื่อง สีที่ได้จากธรรมชาติ
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

สีจากธรรมชาติ เช่น สีเขียวจากใบเตย สีเหลืองจากขมิ้น สีม่วงจากดอกอัญชัน สามารถใช้เป็นสีประกอบอาหาร ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี) ตามความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - สีที่ได้จากธรรมชาติ
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาเข้าสู่กิจกรรมโดยการท่องคำคล้องจอง “เจ็ดวันฉันนั่งนับ” ร่วมกันกับครู

- ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนรู้จักสีอะไรบ้าง
- สีอะไรเหมือนกับสิ่งที่ครูอยู่ในบัตรภาพที่ครูนำมาให้นักเรียนได้สังเกต

(1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี) จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากธรรมชาติอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. คำคล้องจอง
2. ใบเตย ดอกอัญชัน ขมิ้น
3. อุปกรณ์สำหรับการเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการเล่นกับสีน้ำ (การเป่าสี) ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม คำคล้องจอง “เจ็ดวันฉันนั่งนับ”

เจ็ดวันฉันนั่งนับ	อาทิตย์ลับเริ่มสีแดง
วันจันทร์นั้นเปลี่ยนแปลง	เป็นสีเหลืองเรือเรือดา
วันอังคารสีชมพู	ช่างงามทรูคูที่ท่า
วันพุธสุดโสภา	เขียวขจีสีสดใส
วันพฤหัสบดี	ประสานสีสดใสวิไล
วันศุกร์	ฟ้าอำไพ
เสาร์สีม่วง	เด่นดวงเอย

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ สีเส้นสวยสดใส	เรื่อง ประเภทของสี
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ประเภทของสี

ประเภทของสีก็สามารถแบ่งออกได้หลากหลายเช่นเดียวกัน อาทิ เช่น สีน้ำ สีฝุ่น สีโปสเตอร์ สีชอล์ก ดินสอสี สีเทียน สีอะครีลิค และสีน้ำมัน เป็นต้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถวาดภาพระบายสี ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - ประเภทของสี
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การวาดภาพระบายสี
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำตัวอย่างสีมาให้เด็กดู เช่น สีเทียน สีน้ำ สีไม้ ครูหยิบสีแต่ละประเภทให้เด็กดู และให้เด็กเปรียบเทียบความเหมือนของสีแต่ละชนิดว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร (1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการวาดภาพระบายสี
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การวาดภาพระบายสีจากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับประเภทของสีอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. กล่องสีเทียน สีน้ำ และสีไม้
2. เพลง ไตรรงค์
3. อุปกรณ์สำหรับการวาดภาพระบายสี

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการเล่นวาดภาพระบายสี ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง ไตรรงค์

ไตรรงค์ธงไทย	ปลิวไสวสวยงามสง่า
สีแดงคือชาติ	สีขาวศาสนา
น้ำเงินหมายความว่า	พระมหากษัตริย์ไทย (ซ้า)

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ สีเส้นสวยสดใส	เรื่อง แม่สีและการผสมสี
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

แม่สีและการผสมสี
แม่สีมี 3 สี คือ แดง เหลือง น้ำเงิน

สีเหลือง		สีม่วง
สีส้มเหลือง		สีม่วงน้ำเงิน
สีส้ม		สีน้ำเงิน
สีส้มแดง		สีเขียวน้ำเงิน
สีแดง		สีเขียว
สีม่วงแดง		สีเขียวเหลือง

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถจุ่มสีด้วยทิวชู่ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - แม่สีและการผสมสี
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การจุ่มสีด้วยทิวชู่
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำแม่สีมาให้เด็กดู พร้อมทั้งให้เด็กบอกชื่อสีที่ครูนำมาว่ามีสีอะไรบ้าง และสีอะไรที่มีความเหมือนกับสีของดอกไม้ที่สามารถนำไปปรุงแต่งอาหารได้ (สามารถเปลี่ยนคำถามเป็นขนมหวาน ฯลฯ) (1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ
2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการจุ่มสี ด้วยทิวชู่
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การจุ่มสีด้วยทิวชู่ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์ เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับแม่สีและการผสมสี อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีต่าง ๆ (เพื่อการสาธิต)
2. อุปกรณ์สำหรับการจุ่มสีด้วยทิวชู่

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการจุ่มสีด้วยทิวชู่ ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ สีสันสวยสดใส	เรื่อง ประโยชน์ของสี
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ประโยชน์ของสีจึงมีมากมายหลายประการดังต่อไปนี้

1. ทำให้เกิดความสุขงาม สะอาดเรียบร้อยและทำความสะอาดดูแลได้ง่าย
2. ใช้ประกอบอาหารให้น่ารับประทาน
3. เพื่อป้องกันการกัดกร่อน (สำหรับโลหะ) และป้องกันการทำลาย

ของเชื้อรา (สำหรับไม้)

4. ใช้รองพื้นเพื่อพ่นทับชั้นต่อไป
5. ใช้อุดรอยขีดข่วน หรือหลุมลึกบนผิวงาน
6. ใช้ป้องกันความชื้นในเนื้อวัสดุ
7. ใช้ตกแต่งผิวงานขั้นสุดท้าย

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพับกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สาระการเรียนรู้

1. สาระความรู้
 - ประโยชน์ของสี
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การพับกระดาษ
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำขนม ผัก ผลไม้ ที่มีสีต่าง ๆ กัน มาให้เด็กได้สังเกตดูสี และบอกชื่อสีแต่ละชนิด พร้อมให้เด็ก แสดงความคิดเห็น เมื่อเด็กเห็นสิ่งที่ครูนำมาให้ดูว่ารู้สีอย่างไร (1. การใช้คำถามย้่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการพับกระดาษ

2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การพับกระดาษ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของสีอีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. สีต่าง ๆ (เพื่อการสาธิต)
2. ผัก ขนม ผลไม้ (เพื่อการสาธิต)
3. อุปกรณ์สำหรับการพับกระดาษ

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการพับกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ ผลไม้ที่น่ากิน	เรื่อง ชื่อของผลไม้
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ชื่อของผลไม้ต่าง ๆ ผลไม้มีอยู่ด้วยกันหลากหลายชนิด เช่น แดงโม ขนุน องุ่น มะม่วง ชมพู กัลย มังคุด เงาะ ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถพับกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ชื่อของผลไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การพับกระดาษ
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลงจำชื่อผลไม้ พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบเพลงตามจินตนาการของตนเอง ครูนำผลไม้ของจริงให้เด็กดูแล้วถามเด็กเช่น
 - เด็กเคยกินผลไม้เหล่านี้หรือไม่
 - ผลไม้ที่เด็ก ๆ ชอบมีผลไม้อะไรบ้าง เพราะอะไร (1. การใช้คำถามยั่วๆ และกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการพับกระดาษ
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การพับกระดาษ จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อของผลไม้อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. เพลงจ้ำจี้ผลไม้
2. รูปภาพผลไม้ต่าง ๆ (เพื่อประกอบการเรียนการสอน)
3. อุปกรณ์สำหรับการพับกระดาษ

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการพับกระดาษ ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้อยู่
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้อยู่ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้อยู่ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง จ้าจี้ผลไม้

จ้าจี้ผลไม้ แต่งไทย แต่งกวา
ขนุน น้อยหน่า พุทรา มังคุด
ละมุด ลำไย มะเฟือง มะไฟ
มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ
ฟักแฟง แตงโม ไซโย โห้ฮิ้ว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ผลไม้ที่น่ากิน
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง รูปร่างลักษณะของผลไม้
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

รูปร่างลักษณะของเงาะ มีขน เปลือกหนา มีสีแดง เนื้อข้างในมีสีขาว ล้มเปลือกมีทั้งสีเขียวและสีเหลือง ลูกกลม เนื้อข้างในเป็น กลีบ มีสีเหลืองอ่อน ส่วน ฝรั่ง มีลักษณะเป็นทรงกลม บางลูกก็จะมีผิวขรุขระ เปลือกมีสีเขียวอ่อน เนื้อข้างในมีสีขาว แตงโมมีผลใหญ่ กล้วยมีรูปร่างยาว ๆ เรียว ๆ ทุเรียนมีหนามเงาะมีขน ฯลฯ

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถสลัดสีด้วยแปรงสีฟัน ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - รูปร่างลักษณะของผลไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การสลัดสีด้วยแปรงสีฟัน
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลงผลไม้ไทย พร้อมกับทำท่าทางตามจินตนาการของตนเอง จากนั้น ครูนำกล่องผลไม้มาให้เด็กคลำและทายดูว่า
 - ผลไม้ที่เด็ก ๆ เห็น คือ ผลไม้อะไรและมีรูปร่างลักษณะอย่างไร
 - ผลไม้ทั้ง 2 ชนิดเหมือนหรือต่างกันตรงไหน

- ครูให้เด็กสัมผัสผลไม้ทั้ง 2 ชนิด และให้บอกลักษณะสิ่งที่ได้สัมผัส

(1. การใช้คำถามช่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการสลัดสีด้วยแปรงสีฟัน
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การสลัดสีด้วยแปรงสีฟัน จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของผลไม้อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ผลไม้ ของจริง
2. รูปภาพประกอบของผลไม้ต่าง ๆ
3. อุปกรณ์สำหรับการสลัดสีด้วยแปรงสีฟัน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการสลัดสีด้วยแปรงสีฟัน ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

- 1 = ควรปรับปรุง หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
- 2 = พอใช้ หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
- 3 = ดี หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง ผลไม้ไทย

คู่มือผลไม้ไทยมีทั้งมีลำไย และส้มโอ
มะละกอและแตงโม ผลโต ๆ มีมากมาย
มีไผ่ขาย และรับประทาน
ลั่น ลั่น ลา ล่า ลา ลั่น ลั่น ลั่น ลา ล่า ลา ลั่น

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ ผลไม้ที่น่ากิน
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

เรื่อง รสชาติของผลไม้
เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

รสชาติของผลไม้ คือ ผลไม้มีหลายชนิด บางชนิดมีรสหวาน บางชนิดมีรสเปรี้ยว

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถโรยเกล็ดสี ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - รสชาติของผลไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การโรยเกล็ดสี
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำผลไม้มาให้เด็กชิมและให้เด็กทายว่าผลไม้ชนิดนั้นคืออะไร และมีรสชาติอย่างไร และให้เด็ก ๆ เลือกรสชาติที่ชอบแล้วบอกรสชาติของผลไม้ชนิดนั้นมาคนละ 2 ชนิด และบอกความแตกต่างของผลไม้ทั้ง 2 ชนิดว่าต่างกันอย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมการโรยเกล็ดสี
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม

3. ครูแจกอุปกรณ์การโรยเกลือสี จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับรสชาติของผลไม้
อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ผลไม้ ของจริง (บางส่วนเพื่อให้เด็กได้ชิมรสชาติ)
2. รูปภาพผลไม้ต่าง ๆ
3. อุปกรณ์สำหรับการโรยเกลือสี

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการโรยเกลือสี ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 =	ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 =	พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 =	ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ ผลไม้ที่น่ากิน	เรื่อง ประโยชน์ของผลไม้
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

ประโยชน์ของผลไม้ คือ ผลไม้มีวิตามิน ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง เจริญเติบโต มีภูมิคุ้มกันโรคได้หลายชนิด

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยกระป๋อง) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ประโยชน์ของผลไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยกระป๋อง)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทาน “เรื่องเจ้าชายแดงโม” ให้เด็ก ๆ ฟัง พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทาน โดยใช้คำถาม “ถ้าเด็ก ๆ อยากผิวสวย ควรรับประทานผลไม้ อะไร” “ผลไม้อะไรบ้างที่มีประโยชน์” “ผลไม้ที่มีประโยชน์อย่างไร”

2. ครูให้เด็กออกมาอธิบายภาพผลไม้ที่มีประโยชน์ (1. การใช้คำถามยั่วๆ และกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสี ด้วยกระป๋อง)
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยกระป๋อง) จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของผลไม้
อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. นิทาน “เรื่องเจ้าชายแดงโม”
2. อุปกรณ์สำหรับการเล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยกระป๋อง)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการณ์เล่นกับสีน้ำ (การกลิ้งสีด้วยกระป๋อง) ตามความคิดสร้างสรรค์
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม นิทานเรื่องเจ้าชายแดงโม

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีแดงโมวิเศษอยู่ต้นหนึ่ง เป็นของเจ้าชายแห่งเมืองดินดำน้ำดี แแดงโมนี้มีรสชาติหวานอร่อยที่สุด แต่จะให้ผลวันละ 1 ลูก เท่านั้น เจ้าชายหวงมาก ไม่ยอมแบ่งให้ใครกินเลยอยู่มาวันหนึ่ง แแดงโมที่ออกมาในเช้าวันนั้นหายไป เจ้าชายกริ้วมาก ประกาศจะลงโทษผู้ที่ขโมยแดงโมไป ทันใดนั้นนกตัวหนึ่งก็บินมาเกาะกิ่งไม้ตรงหน้า พระพักตร์เจ้าชาย และสารถีพบว่าเป็นผู้ขโมยแดงโมไปช่วยชีวิตลูก ๆ ที่อดอาหารมาหลายวัน “ตอนนี้ลูกข้ากลับไปด้วยความอึดหน่าแล้ว เจ้าชายจะลงโทษอะไรข้าก็ยอม” นกตอบอย่างกล้าหาญ “อ้อ...เพื่อเห็นแก่ความรักที่เจ้ามีต่อบุตร เราจะละเว้นโทษแก่เจ้า” เจ้าชายตอบอย่างใจดีวันรุ่งขึ้นเกิดเหตุการณ์ประหลาด แแดงโมออกผล 2 ลูก เจ้าชายแปลกพระทัยมาก แต่ไม่ยอมแบ่งให้ใครอยู่ดีวันถัดมาแดงโมที่ออกมา 2 ลูกได้หายไป 1 ลูก เจ้าชายกริ้วมาก รับสั่งให้ทหารออกตามจับตัวขโมย ทันใดนั้นก็มีหนูตัวเล็ก ๆ วิ่งมาสารถีพบว่าเป็นผู้ขโมยแดงโมไปช่วยชีวิตแม่ที่กำ ลังป่วยหนัก “ตอนนี้แม่ของข้าก็หายป่วยเพราะแดงโมวิเศษของท่าน ท่านจะลงโทษอะไรข้าก็ยอม” เจ้าชายเห็นแก่ความดีของหนู จึงตอบว่า “อ้อ...เพื่อเห็นแก่ความกตัญญูของเจ้า เราจะเว้นโทษแก่เจ้า” วันรุ่งขึ้นเกิดเหตุการณ์ประหลาดยิ่งขึ้น แแดงโมออกผลเป็น 3 ลูก เจ้าชายแปลกพระทัยยิ่งนักแต่ก็ยังไม่ยอมแบ่งแดงโมให้ใครถัดมาอีกวันแดงโมที่ออกมา 3 ลูก เหลือเพียง 2 ลูก เจ้าชายกริ้วมากกว่าครั้งก่อน ๆ รับสั่งให้ทหารจับขโมยให้ได้ และแล้วมีลิงน้อยตัวหนึ่งวิ่งเข้ามาสารถีว่าเป็นผู้ขโมยแดงโมไปช่วยฝูงลิงที่กำลังจะอดน้ำตาย “ตอนนี้พรรคพวกข้าก็รอดตายแล้ว เจ้าชายจะลงโทษอะไรข้าก็ยอม” เจ้าชายเห็นแก่ความดีของลิงน้อยจึงตอบว่า “อ้อ...เพื่อเห็นแก่ความห่วงใยที่เจ้ามีต่อพวกพ้อง เราจะละเว้นโทษแก่เจ้า” วันรุ่งขึ้นแดงโมออกผลเป็น 4 ลูก คราวนี้เจ้าชายไม่แปลกพระทัย เพราะพระองค์ทรงรู้แล้วว่า แแดงโมวิเศษของพระองค์จะออกลูกเพิ่มขึ้นทุกครั้งที่พระองค์แบ่งให้คนอื่น ดังนั้น จึงมีรับสั่งให้ทหารนำแดงโมไปแบ่งให้ราษฎรและสัตว์ใหญ่บ่อยทุกวันจากนั้นแดงโมก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นสิบเป็นร้อย ชาวเมืองจึงขนานนามพระองค์ตั้งแต่นั้นมาว่า “เจ้าชายแดงโม”

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	
หน่วยการเรียนรู้ ผลไม้ที่น่ากิน	เรื่อง การแปรรูปผลไม้
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	เวลา 120 นาที

1. เนื้อหา

การนำผลไม้ไปแปรรูปเป็นอาหาร ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยว นำมาทำเป็น ก๋วยเตี๋ยวตาก
ก๋วยเตี๋ยวอบน้ำผึ้ง ก๋วยเตี๋ยวกวน เป็นต้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. เพื่อให้เด็กสามารถปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. เพื่อให้เด็กเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. เพื่อให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

3. สารการเรียนรู้

1. สารความรู้
 - ส่วนประกอบของผลไม้
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - การปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ)
 - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ

4. กิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง ผลไม้ไทย พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบเพลงตามจินตนาการ
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงการนำผลไม้ไปแปรรูปเป็นอาหาร
“ใครทราบบ้างว่าผลไม้นอกจากรับประทานแล้วสามารถนำไปทำอะไรได้อีก” “เด็กรู้หรือไม่ว่าผลไม้ชนิดใดบ้างที่สามารถนำไปแปรรูปเป็นอาหารได้บ้าง” (1. การใช้คำถามย่วยและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมให้เด็ก และบอกวิธีการทำกิจกรรมปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ)
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรม
3. ครูแจกอุปกรณ์การปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ) จากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (1. การฟังอย่างสร้างสรรค์ 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)
4. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วให้นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่าผลงานพร้อมตั้งชื่อผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูฟัง
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับการแปรรูปผลไม้
อีกครั้ง (1. การแสดงออกจากการหยั่งรู้)

5. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

1. ผลไม้ ของจริง (บางส่วนเพื่อการสาธิต)
2. รูปภาพผลไม้ต่าง ๆ
3. อุปกรณ์สำหรับการปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ)

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
2. สังเกตการปะติด (ด้วยเศษเหลาดินสอ) ตามความคิดสร้างสรรค์ได้
3. สังเกตการเล่าถึงผลงานให้เพื่อนและครูฟังตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
4. สังเกตเด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์เข้าที่

7. เครื่องมือวัด

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

8. เกณฑ์การประเมิน

1 = ควรปรับปรุง	หมายถึง สร้างผลงานได้แต่ยังไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
2 = พอใช้	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้บ้าง
3 = ดี	หมายถึง สร้างผลงานเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมเสริม เพลง ผลไม้ไทย

ดูสิ ผลไม้ไทย มีลำไย และ ส้มโอ มะละกอ

และ แตงโม ผลโต ๆ มีมากมาย

มีไว้ขายและรับประทาน มีไว้ขายและรับประทาน

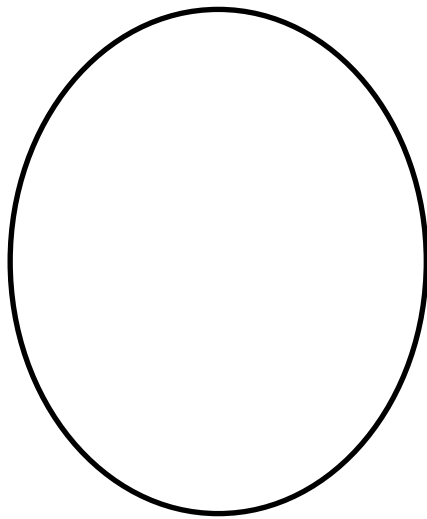
ลั่น ลั่น ลา ล่า ลา ลั่น ลั่น ลั่น ลา ล่า ลา ลั่น

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams

คำชี้แจง

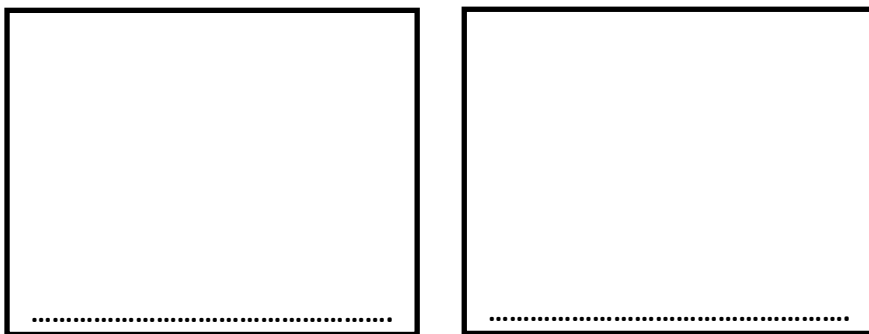
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอารีย์ พันธุ์มณี คัดแปลงมาจากทอแรนซ์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอในการทดสอบเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย กิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) เป็นการวาดภาพ ต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนด ซึ่งจะเป็นกระดาษสติกเกอร์สี่เหลี่ยมรูปไข่ จำนวน 1 ภาพ มีขนาด ความยาวในแนววงรี ประมาณ 9 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 6 เซนติเมตร ให้ต่อเติม ภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วให้ตั้งชื่อภาพที่วาดนั้นให้ แปลกที่สุด

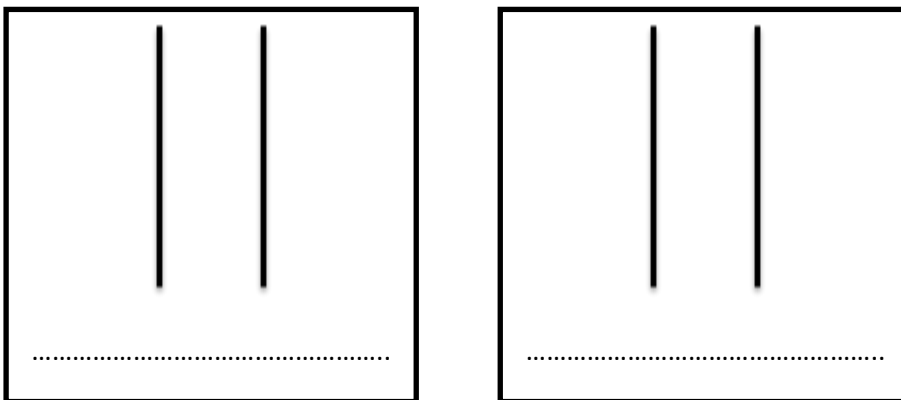
กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมให้สมบูรณ์ (Picture Completion)

เป็นการต่อเติมภาพจากเส้นในลักษณะต่าง ๆ ที่กำหนดให้ มีจำนวน 5 ภาพ ให้แปลกและน่าสนใจ พร้อมตั้งชื่อให้น่าสนใจ

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้น (Parallel Line)

เป็นการต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนาน จำนวน 15 คู่ แต่ละคู่มีความสูง 2 เซนติเมตร มีระยะห่าง 0.8, 1.3 และ 1.7 เซนติเมตร ตามลำดับ กิจกรรมนี้เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพต่อเติมให้แตกต่างไม่ซ้ำกันและตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วให้แปลกใหม่และน่าสนใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย

ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามสร้างขึ้นเพื่อสอบถามระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2. โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่าง ตามระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

😊 เท่ากับ พึงพอใจมาก ให้ 3 คะแนน

😐 เท่ากับ พึงพอใจปานกลาง ให้ 2 คะแนน

☹️ เท่ากับ พึงพอใจน้อย ให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	😊	😐	☹️
1. นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม			
2. นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพได้เป็นประโยคต่อเนื่อง			
3. นักเรียนสามารถลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง			
4. นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ๆ			
5. นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทันเวลาตามที่กำหนด			
6. นักเรียนอยากทำกิจกรรมลักษณะนี้อีก			
7. นักเรียนชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ			

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
2. ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 5 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams

รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. ด้านสาระการเรียนรู้								
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
1.2 มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย						4.73	0.48	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด								
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 ภาษามีความรัดกุมและชัดเจน	4	5	4	5	4	4.40	0.55	มาก
2.3 ทำให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย						4.67	0.48	มากที่สุด
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้								
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ข้อความชัดเจน เข้าใจง่าย	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	4	5	4	5	4	4.40	0.55	มาก
3.4 ครอบคลุมการวัดทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4	4	5	5	4	4.40	0.55	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3.5 ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลสำเร็จ	4	4	5	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3.6 สามารถวัดและประเมินผลได้จริง	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย						4.63	0.5	มากที่สุด
4. ด้านชิ้นงาน/ภาระงาน								
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
4.3 มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 สอดคล้องกับกิจกรรมและการเรียนการสอน	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย						4.65	0.52	มากที่สุด
5. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5.3 เหมาะสมกับเวลาที่สอน	4	4	5	5	4	4.40	0.55	มาก
5.4 มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง	4	4	5	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
5.5 ได้รับความสนใจผู้เรียน	4	4	4	5	5	4.40	0.55	มาก
5.6 เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4	4	4	5	4	4.20	0.45	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5.7 สอดคล้องกับแผน การจัดการเรียนการสอน แบบผสมผสาน	4	4	5	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย						4.51	0.52	มากที่สุด
6. ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้								
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6.3 ได้รับความสนใจของผู้เรียน	4	4	4	5	5	4.40	0.55	มาก
6.4 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียน	4	4	4	5	5	4.40	0.55	มาก
6.5 วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่ง เรียนรู้มีความทันสมัย	4	4	5	5	4	4.40	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย						4.52	3.18	มาก
7. ด้านการวัดและประเมินผล								
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
7.2 สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
7.3 ส่งเสริมการวัด ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	4	4	4	5	5	4.40	0.55	มาก
7.4 ใช้เครื่องมือวัดผลได้ เหมาะสมและหลากหลาย	4	4	5	5	4	4.40	0.55	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
7.5 กำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน อย่างเหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
7.6 มีเกณฑ์การประเมิน ที่ชัดเจนและเหมาะสม	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย						4.60	0.51	มากที่สุด

ตาราง 6 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
ของความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าเฉลี่ย (IOC)	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. นักเรียนสนุกสนานในการทำ กิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. นักเรียนสามารถเล่าเรื่อง จากภาพได้เป็นประโยคต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. นักเรียนสามารถลงมือทำ กิจกรรมด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5. นักเรียนสามารถทำกิจกรรม ได้ทันเวลาตามที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6. นักเรียนอยากทำกิจกรรม ลักษณะนี้อีก	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7. นักเรียนชอบทำกิจกรรม ร่วมกับเพื่อน ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนจัดกิจกรรม
และหลังจัดกิจกรรม
2. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ตาราง 7 คะแนนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรม
ด้านความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 20 คน

เลขที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์	
	ก่อนจัดกิจกรรม	หลังจัดกิจกรรม
1	2.0	4.0
2	3.0	5.0
3	3.0	5.0
4	3.0	5.0
5	3.0	5.0
6	4.0	5.0
7	3.0	5.0
8	3.0	5.0
9	3.0	5.0
10	3.0	5.0
11	4.0	5.0
12	3.0	5.0
13	3.0	5.0
14	3.0	5.0
15	4.0	5.0
16	3.0	4.0
17	4.0	5.0
18	4.0	5.0
19	4.0	5.0
20	3.0	5.0
รวม	65.0	98.0
\bar{X}	3.25	4.90
S.D.	0.55	0.31

ตาราง 8 คะแนนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรม
ด้านความคิดริเริ่ม จำนวน 20 คน

เลขที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์	
	ก่อนจัดกิจกรรม	หลังจัดกิจกรรม
1	3.0	5.0
2	2.0	4.0
3	3.0	5.0
4	3.0	5.0
5	3.0	5.0
6	3.0	5.0
7	4.0	5.0
8	3.0	5.0
9	2.0	4.0
10	3.0	5.0
11	3.0	5.0
12	4.0	5.0
13	3.0	5.0
14	3.0	4.0
15	3.0	4.0
16	3.0	5.0
17	4.0	5.0
18	3.0	5.0
19	4.0	5.0
20	3.0	5.0
รวม	62.0	96.0
\bar{X}	3.10	4.80
S.D.	0.55	0.41

ตาราง 9 คะแนนการพัฒนาคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรม
ด้านความคิดละเอียดลออ จำนวน 20 คน

เลขที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์	
	ก่อนจัดกิจกรรม	หลังจัดกิจกรรม
1	3.0	5.0
2	3.0	5.0
3	3.0	4.0
4	3.0	5.0
5	2.0	4.0
6	3.0	5.0
7	4.0	5.0
8	3.0	5.0
9	3.0	5.0
10	3.0	5.0
11	4.0	5.0
12	4.0	5.0
13	3.0	5.0
14	3.0	5.0
15	3.0	5.0
16	3.0	5.0
17	3.0	4.0
18	4.0	5.0
19	4.0	5.0
20	3.0	5.0
รวม	64.0	97.0
\bar{X}	3.20	4.85
S.D.	0.52	0.37

ตาราง 10 ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

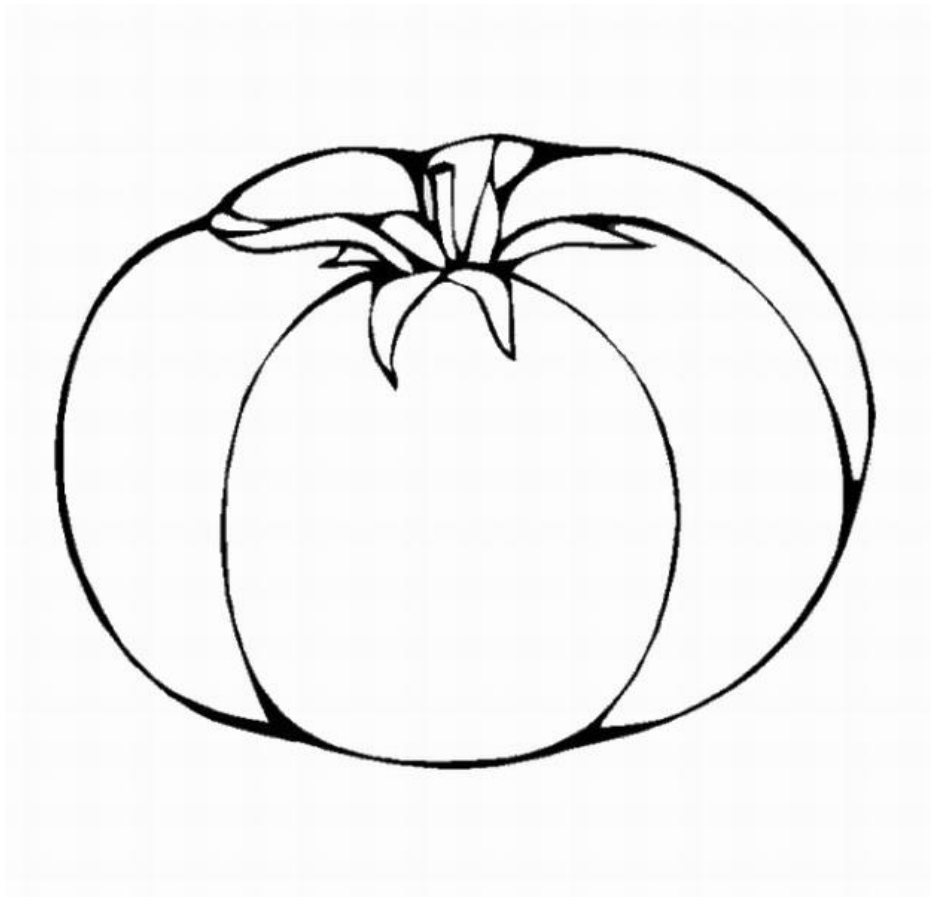
ที่	รายการความพึงพอใจ (n = 20)	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม	2.60	.50	มากที่สุด
2	นักเรียนสามารถเล่าเรื่องจากภาพได้เป็นประโยคต่อเนื่อง	2.55	.51	มากที่สุด
3	นักเรียนสามารถลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง	2.60	.50	มากที่สุด
4	นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน ๆ	2.55	.51	มากที่สุด
5	นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทันเวลาตามที่กำหนด	2.45	.51	ปานกลาง
6	นักเรียนอยากทำกิจกรรมลักษณะนี้อีก	2.60	.50	มากที่สุด
7	นักเรียนชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	2.40	.50	ปานกลาง
รวม		2.53	0.89	มากที่สุด

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างสื่อการเรียนรู้/ใบงาน

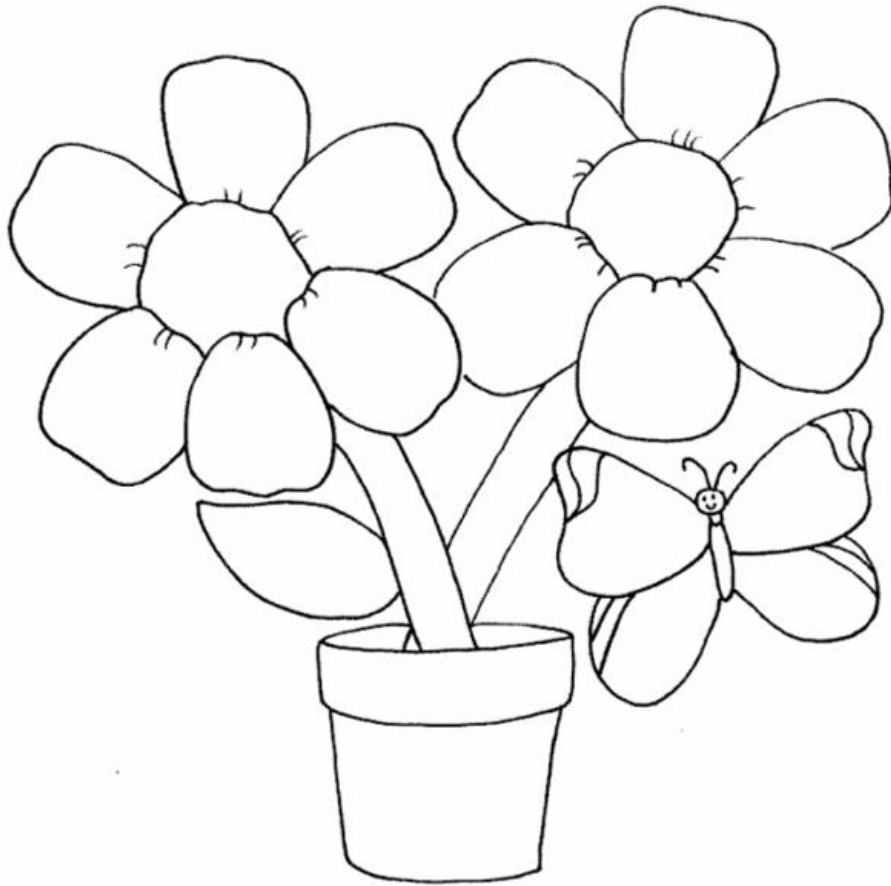
ให้นักเรียนปะติดรูปภาพผัก ตามความคิดสร้างสรรค์

ของตนเอง

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....

ให้นักเรียนปะติดรูปภาพดอกไม้ ตามความคิด
สร้างสรรค์ของตนเอง

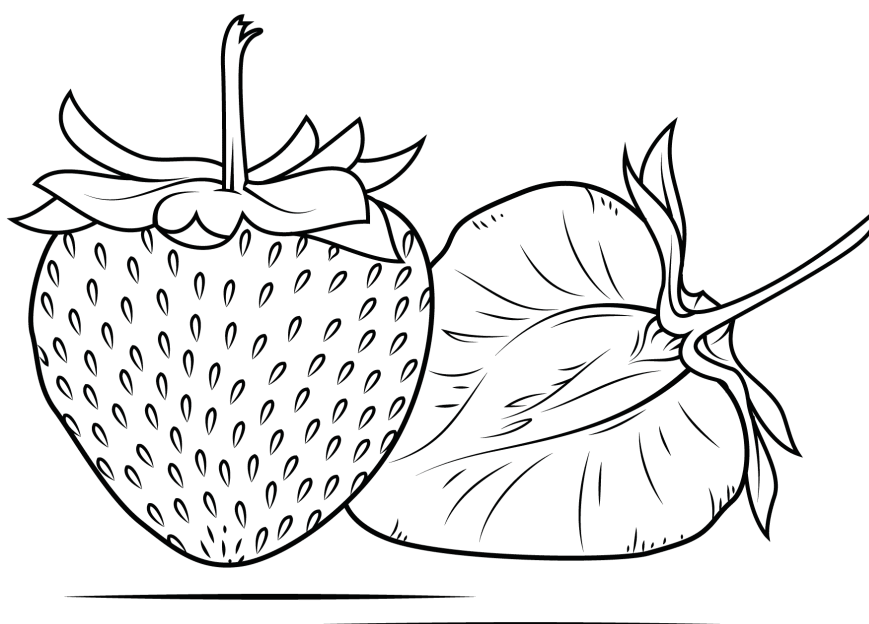

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....

ให้นักเรียนปะติดเมล็ดข้าวเปลือก เมล็ดข้าวสาร
ตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

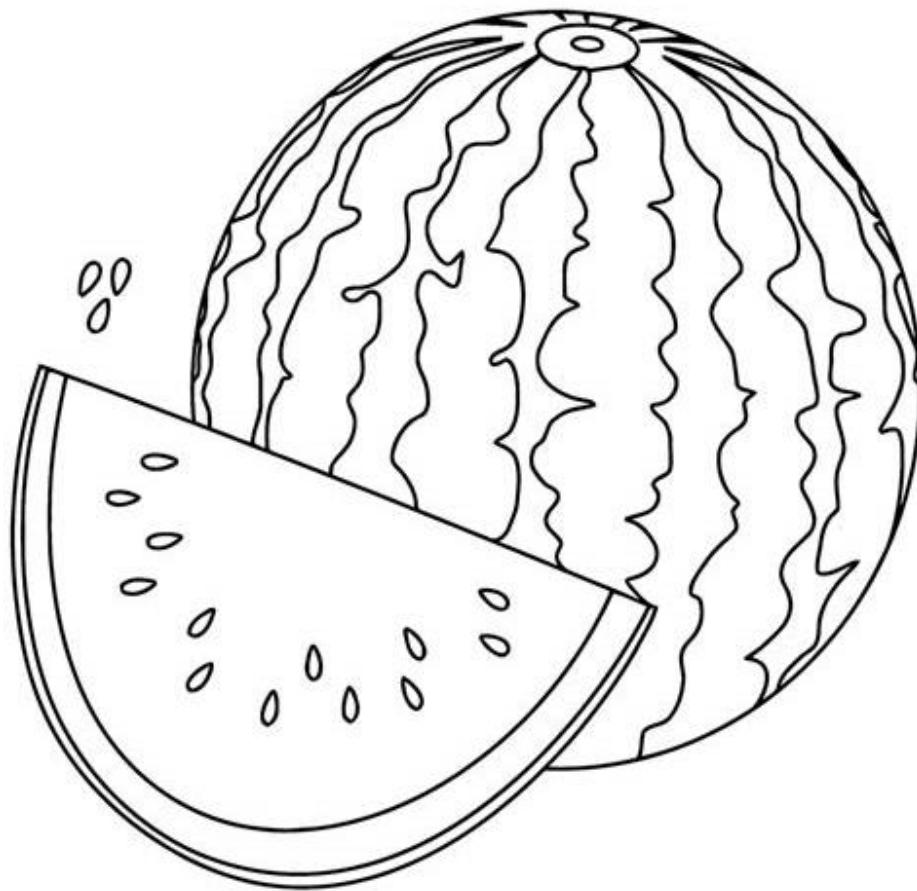
ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....

ให้นักเรียนรอยเกลือบรูปภาพผลไม้ ตามความคิด
สร้างสรรค์ของตนเอง

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....

ให้นักเรียนปะติดด้วยเศษเหลาดินสอ ตามความคิด
สร้างสรรค์ของตนเอง

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....

ภาคผนวก ฉ

ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของ Williams

ภาพประกอบ 12 นักเรียนปะติดผงดินสอ

ภาพประกอบ 13 นักเรียนปะติดเมล็ดข้าวเปลือกผลไม้

ภาพประกอบ 14 นักเรียนโรยผงดินสออย่างคล่องแคล่ว

ภาพประกอบ 15 นักเรียนระบายสีน้ำผลไม้ตามจินตนาการของตนเอง

ภาพประกอบ 16 นักเรียนโรยผงเกลือสีผลไม้ตามจินตนาการของตนเอง

ภาพประกอบ 17 นักเรียนทดสอบจากกิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล นางสาวณัฐชญา หอมจืด
- วัน เดือน ปีเกิด 7 พฤศจิกายน 2533
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน 85/1 หมู่ 10 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000
- ตำแหน่งปัจจุบัน ครู
- สถานที่ทำงาน โรงเรียนสาธิตคริสเตียนนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนปลาย (4-6) โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย
 - พ.ศ. 2557 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ. 5 ปี) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 - พ.ศ. 2562 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ประวัติการทำงาน
- พ.ศ. 2560 ครู โรงเรียนสาธิตคริสเตียนนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี